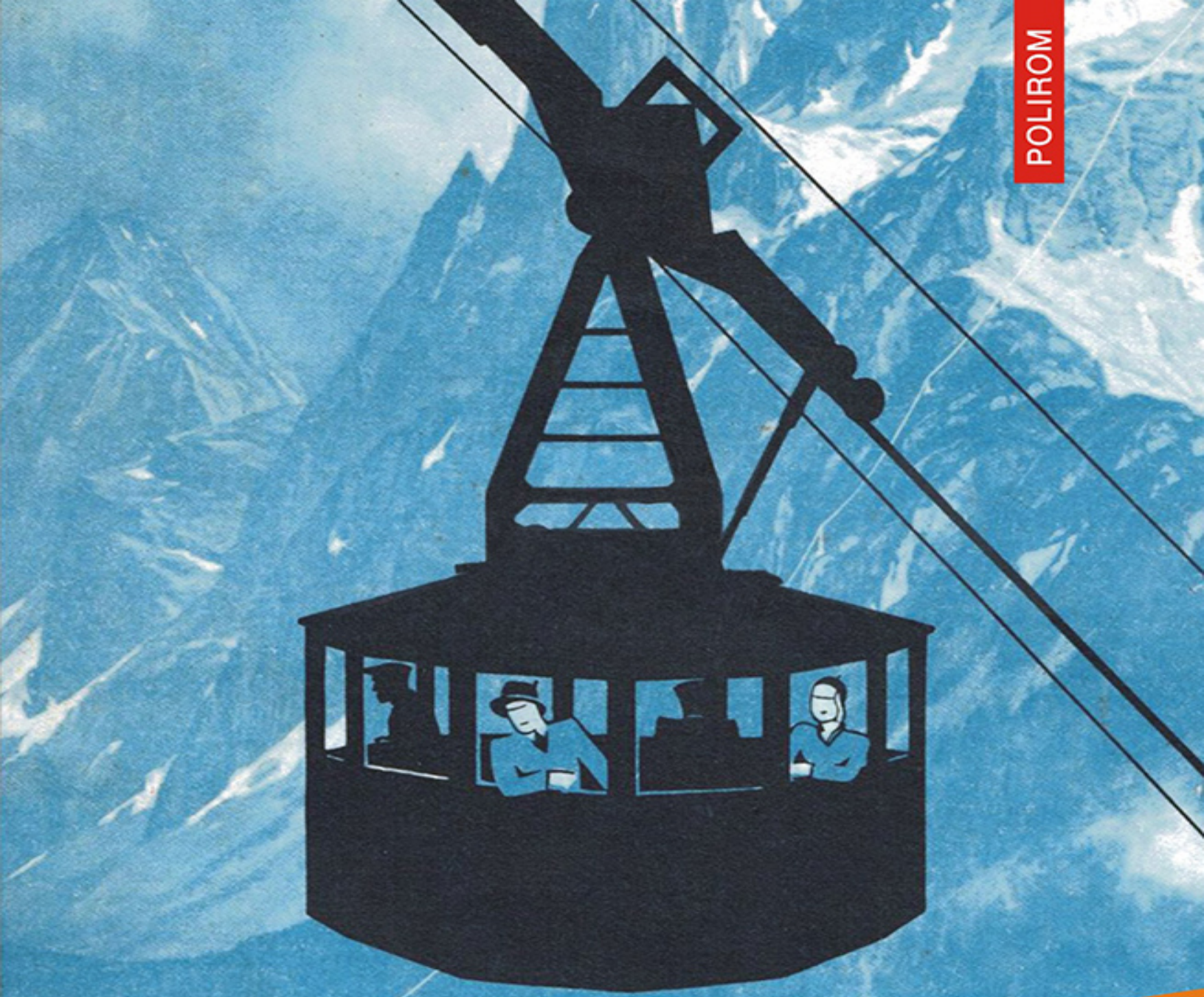

POLIROM

Robert Seethaler

O viaţă de om

BIBLIOTECA POLIROM

Roman nominalizat la prestigioasele
Man Booker International Prize 2016 şi International Dublin Literary Award 2017

Robert Seethaler

O viaţă de om

roman

Traducere din limba germană
de Andrei Anastasescu

POLIROM
2019

Robert Seethaler, *Ein ganzes Leben*
Copyright © Hanser Berlin im Carl Hanser Verlag München 2014
All rights reserved

Această carte a apărut cu sprijinul oferit de TRADUKI, o reţea pentru promovarea literaturii din care fac parte Ministerul Federal pentru Europa, Integrare şi Afaceri Externe al Republicii Austria, Ministerul Afacerilor Externe din Republica Federală Germania, Fundaţia Culturală Elveţiană Pro Helvetia, KulturKontakt Austria (din însărcinarea Cancelariei Federale a Republicii Austria), Goethe-Institut, Agenţia Slovenă de Carte JAK, Ministerul Culturii din Republica Croaţia, Resortul pentru Cultură al guvernului Principatului Liechtenstein, Fundaţia Culturală Liechtenstein, Ministerul Culturii din Republica Albania, Ministerul Culturii şi Informaţiei din Republica Serbia, Ministerul Culturii din România, Ministerul Culturii din Muntenegru, Ministerul Culturii din Republica Macedonia, Târgul de Carte de la Leipzig şi Fundaţia S. Fischer.

traduki

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-7738-2
ISBN PDF: 978-973-46-7739-9
ISBN print: 978-973-46-7777-1

Coperta: Radu Răileanu
Pe copertă: material publicitar al companiei de transport Bleicher, 1933

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!

Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

ROBERT SEETHALER, scriitor, scenarist şi actor austriac, s-a născut în 1966 la Viena. A devenit cunoscut publicului prin rolurile din serialul *Ein starkes Team* şi, mai nou, prin cel din filmul *Tinereţe*, în regia lui Paolo Sorrentino. A debutat în 2006 cu romanul *Die Biene und der Kurt*, urmat de *Die weiteren Aussichten* (2008) şi *Jetzt wird's ernst* (2010). Publicarea romanului *Der Trafikant*, în 2012, îi aduce recunoaşterea internaţională, iar *O viaţă de om* (2014) va primi elogiile criticii, fiind nominalizat la Man Booker International Prize în 2016 şi International Dublin Literary Award în 2017. În 2018, romanul *Das Feld* a fost distins cu Rheingau Literatur Preis. Robert Seethaler îşi împarte viaţa între Viena şi Berlin.

Într-o dimineață de februarie a anului 1933, Andreas Egger îl ridică pe muribundul Johannes Kalischka – un păstor de capre pe care oamenii din vale îl strigau, simplu, Hannes Coarne – de pe salteaua lui de paie pătrunsă bine de umezeală și mirosind cam acru, cu gând să-l ducă până jos, în sat, pe poteca de munte lungă de trei kilometri și îngropată sub un strat gros de zăpadă.

Pradă unei presimțiri ciudate, intrase-n coliba păstorului și-l găsise pe acesta chircit sub un munte de piei vechi de capră, după soba de mult stinsă. Alb ca varul, numai piele și os, Hannes Coarne îl privea țintă din întuneric, iar Egger înțelese că era cu un picior în groapă. Îl luă în brațe ca pe un copil și-l puse cu grijă în coșul de lemne căptușit cu mușchi uscat, coș în care Hannes Coarne cărase toată viața-n spate, pe povârnișuri, lemnele de foc și caprele betege. Îi petrecu o funie în jurul corpului și o legă de cadru, strângând nodurile atât de tare, încât lemnul trosni. Când îl întrebă dacă are dureri, Hannes Coarne scutură din cap, schimonosindu-și gura într-un rânjet – dar Egger nu-l crezu.

Primele săptămâni ale anului fuseseră neobișnuit de calde. Zăpada se topise în văi, iar în sat se auzeau picuratul și clipocitul continuu al apei. De câteva zile însă, se lăsase din nou gerul și zăpada care cădea necontenit din cer era atât de deasă, încât părea să înghită peisajul, înstăpânindu-se moale pretutindeni și înăbușind orice urmă de viață și orice sunet.

Cât străbătu primele sute de metri, Egger nu schimbă nici o vorbă cu bărbatul scuturat de tremurături pe care-l ducea-n spate. Avea destul de furcă cu drumul ce cobora muntele, șerpuindu-i dinainte în serpentine abrupte, drum pe care, în viscolul acela, nu putea decât să-l ghicească. Câteodată îl simțea pe Hannes Coarne mișcând.

— Să nu care cumva să mori acum, zise Egger cu glas tare, dar pentru sine, fără să aștepte răspuns.

După aproape o jumătate de ceas însă, timp în care în urechi nu-i răsună decât propriul gâfâit, veni și răspunsul din spate:

— Moartea n-ar fi cel mai rău lucru.

— Dar nu pe cocoașa mea! zise Egger și se opri să-și aranjeze pe umeri curelele de piele.

Ascultă o clipă în zăpada care cădea fără sunet. Liniștea era desăvârșită. Era tăcerea munților, atât de bine cunoscută lui, dar care încă avea darul să-i bage frica-n oase.

— Nu pe cocoașa mea, repetă el și-și urmă drumul.

După fiecare cotitură, zăpada părea să cadă și mai deasă, neabătută, moale, nefăcând nici un fel de zgomot. În spate, Hannes Coarne dădea tot mai puține semne de viață, până când nu mai mișcă deloc, iar Egger se aștepta la ce era mai rău.

— Ai murit? întrebă el.

— Nu, diavol șchiop ce ești! se auzi neobișnuit de clar din spate.

— Ziceam și eu așa. Trebuie să reziști până-n sat. Pe urmă n-ai decât să faci ce vrei.

— Și dacă nu vreau să rezist până-n sat?

— Trebuie! zise Egger.

I se păru că vorbiseră destul, iar în următoarea jumătate de oră înaintară în tăcere. La aproape trei sute de metri în linie dreaptă deasupra satului, pe lângă Geierkante, unde primii jnepeni se ghemuiau în zăpadă ca niște pitici cocoșați, Egger se abătu din drum, se împiedică, se lăsă pe turul pantalonilor și alunecă așa vreo douăzeci de metri în jos pe pantă, până când se opri într-o stâncă înaltă cât un stat de om. La umbra ei nu bătea vântul, iar zăpada părea să cadă și mai domol, și mai tăcut. Egger ședea în capul oaselor, cu spatele proptit ușor în coș. Simțea o durere ascuțită în genunchiul stâng, dar era suportabilă; piciorul îi era teafăr. Hannes Coarne stătu nemișcat o vreme, apoi izbucni într-un acces de tuse, iar în cele din urmă începu să vorbească, răgușit și atât de slab, încât abia se înțelegea ce spune:

— Unde vrei să odihnești, Andreas Egger?

— Ce?

— În ce pământ vrei să te-ngroape?

— Nu știu, zise Egger.

Nu-și pusese niciodată întrebarea asta și oricum nu merita, după părerea lui, să irosești timp și gânduri cu asemenea lucruri.

— Pământul e pământ și nu contează unde te îngroapă.

— Poate că nu contează, așa cum la sfârșit nimic nu mai contează, îl auzi pe Hannes Coarne șoptind. Dar o să vină un frig. Un frig de-ți roade oasele. Și sufletul.

— Și sufletul? întrebă Egger, căruia-i trecu un fior prin șira spinării.

— Mai ales sufletul! răspunse Hannes Coarne.

Își întinsese gâtul, cât de mult putuse, peste marginea coșului și se uita țintă la zidul de ceață și ninsoare.

— Sufletul și oasele și mintea și toate câte ți-au fost dragi pe lume și în câte-ai crezut. Frigul veșnic ți le roade pe toate. Așa stă scris, pentru că așa am auzit. Din moarte se naște viață nouă, zice lumea. Dar lumea-i mai proastă decât cea mai proastă capră. Îți spun eu: din moarte nu se naște nimic! Moartea e Femeia Rece.

— Femeia… cum?

— Femeia Rece, repetă Hannes Coarne. Ea trece muntele și se strecoară până-n vale. Vine când vrea și își ia ce-i trebuie. N-are față și nici voce. Femeia Rece vine, ia ce are de luat și pleacă. Asta-i tot. În trecere, te-nșfacă și te ia cu dânsa și te vârâ-ntr-o groapă. Iar în ultimul petic de cer pe care-l vezi înainte să se-nchidă groapa peste tine, ți se mai arată o dată și-ți suflă-n față. Și nu-ți mai rămâne decât bezna. Și frigul.

Egger se uită în sus, spre cerul din care ningea, și o clipă se înfioră la gândul că ar fi putut să se arate ceva acolo și să-i sufle în față.

— Isuse Hristoase, șuieră el printre dinți. Nu-i a bună.

— Da, nu-i a bună, zise Hannes Coarne cu glasul dogit de frică.

Cei doi nu se mai clintiră. În liniștea aceea se auzea doar murmurul înfundat al vântului ce mătura muchia stâncii, împrăștiind fâșii subțiri de zăpadă. Deodată, Egger simți o smucitură, iar în secunda următoare căzu pe spate și rămase întins pe zăpadă. Hannes Coarne reușise – nu știa cum – să deznoade funia și să sară cât ai clipi din coș. Iată-l acum în picioare, slab mort sub hainele peticite și clătinându-se ușor în vânt. Pe Egger îl trecu iarăși un fior.

— Întoarce-te imediat! spuse el. Ori vrei să te-alegi cu mai știu eu ce?!

Hannes Coarne rămase locului, cu capul întins în față. Păru să-și ciulească o clipă urechile, ca pentru a deslușì vorbele înghițite de zăpadă ale lui Egger. Apoi se răsuci pe călcâie și începu să urce muntele, alergând în salturi mari. Egger se sculă cu chiu, cu vai, alunecă, se prăvăli din nou pe spate, înjurând, apoi se propti în mâini și reuși să se pună pe picioare.

— Întoarce-te! strigă el în urma păstorului, care fugea mâncând pământul.

Dar Hannes Coarne nu mai auzea. Egger își scoase curelele de pe umeri, dădu drumul coșului și se luă după el. După câțiva metri însă, se și opri gâfâind: panta era prea abruptă și, cu fiecare pas, se înfunda până la șolduri în zăpadă. În fața lui, făptura aceea uscățivă se micșoră repede, până pieri cu totul în albul de nepătruns al viscolului. Egger își duse mâinile pâlnie la gură și strigă din rărunchi:

— Stai pe loc, om prost ce ești! De moarte n-a scăpat nimeni pân-acum!

Dar degeaba: Hannes Coarne dispăruse fără urmă.

Andreas Egger coborî ultimele sute de metri până-n sat să-și încălzească, în birtul La capra de aur, inima pătrunsă de spaimă cu un castron de gogoși și un *Krauterer*[1] făcut în casă. Își căută un loc chiar lângă vechea sobă de teracotă, își puse mâinile pe masă și simți cum i se scurge înapoi în degete sângele cald. Ușița sobei era deschisă, înăuntru trosnea focul. Preț de o clipă i se păru că recunoaște în flăcări chipul păstorului de capre, care-l privea fix, fără nici o tresărire. Închise repede ușița și, strângând din ochi, dădu șnapsul pe gât. Când îi deschise iarăși, în fața lui era o femeie tânără.

Stătea cu mâinile-n șolduri și îl privea. Avea părul scurt, cânepiu, iar pielea îi strălucea trandafirie în lumina focului din sobă. Lui Egger îi veniră-n minte purceii nou-născuți pe care, copil fiind, îi ridica uneori din fân și de ale căror burți moi cu iz de pământ, lapte și excremente își lipea fața. Se uită în jos la propriile-i mâini. Brusc i se părură ciudate, cum zăceau acolo, pe masă; grele, inutile și proaste.

— Încă unul? întrebă femeia, iar Egger încuviință din cap.

Îi aduse un pahar nou și, când se aplecă în față să i-l pună pe masă, îi atinse brațul cu o cută a bluzei. Atingerea, deși aproape insesizabilă, îi pricinui o durere fină ce părea să-i pătrundă, cu fiecare clipă, tot mai adânc în carne. O privi în ochi, ea-i surâse.

Toată viața, lui Andreas Egger avea să-i revină adesea amintirea acestui moment, a acestui surâs fugitiv din după-amiaza petrecută la birt, în fața sobei ce trosnea domol.

Când ieși din birt, ninsoarea stătuse. Se lăsase frigul și aerul era limpede. Fâșii de ceață se târau în sus pe versanții munților, ale căror vârfuri începuseră să strălucească în razele soarelui. Egger lăsă în urmă satul și o luă spre casă, călcând apăsat prin nămeți. Pe marginea pârâului, la doar câțiva metri sub vechea punte, se zbenguiau niște copii. Își aruncaseră ghiozdanele în zăpadă și se cățărau prin albie. Câțiva se dădeau pe fund pe apa înghețată, în timp ce alții se târau în patru labe pe gheață, ascultând clipocitul înfundat de dedesubt. Când îl văzură pe Egger, se adunară ca într-o haită și începură să strige:

— Șchiopu’! Șchiopu’!

Glasurile lor răsunătoare și limpezi umplură aerul sticlos ca țipetele tinerelor acvile ce se roteau la mare altitudine deasupra văii și înșfăcau în gheare caprele negre căzute prin râpe și iezii de pe pășune.

— Șchiopu’! Șontorogu’!

Egger puse jos coșul, rupse o bucată de gheață cât pumnul din malul înclinat al pârâului și, luându-și mult avânt, o azvârli cu putere spre ei. Nu-i nimeri însă, bucata de gheață zbură mult peste capetele copiilor; ajunsă în cel mai înalt punct al traiectoriei ei, păru o clipă să rămână suspendată acolo – un mic corp ceresc scânteind în bătaia soarelui. Apoi căzu, dispărând fără sunet în umbra brazilor scufundați în zăpadă.

1. Rachiu din plante aromatice (n. tr.).

* * *

Trei luni mai târziu, Egger ședea pe un buștean tocmai în acest loc și se uita cum un nor de praf galben întuneca gura văii, de unde, în clipa următoare, se desprinse o echipă a firmei de construcții Bittermann & Fiii – formată din două sute șaizeci de muncitori, doisprezece mecanici, patru ingineri, șapte bucătărese italience, precum și un număr mai mic de ajutoare cu funcție neclară – și se apropie de sat. De departe, mulțimea semăna cu o uriașă turmă de vite; numai dacă mijeai ochii recunoșteai, ici și colo, un braț întins sau un târnăcop ținut pe umăr. Echipa era doar avangarda unei coloane de căruțe și de camioane grele, încărcate cu utilaje, unelte, grinzi de oțel, ciment și alte materiale de construcție și care înaintau anevoie pe drumul neasfaltat. Era prima oară când valea răsuna de pârâitul înfundat al motoarelor Diesel. Localnicii așteptară tăcuți, în picioare pe marginea drumului, până când bătrânul grăjdar Joseph Malitzer își smulse brusc de pe cap pălăria de fetru și o zvârli în aer cu un chiot. Moment în care începură și ceilalți să chiuie, să ovaționeze, să strige din tot sufletul. Așteptau de săptămâni întregi începutul primăverii și, odată cu el, sosirea echipei de construcții. Urma să se amenajeze un teleferic. Un teleferic cu cablu aerian, acționat prin curent electric continuu, în ale cărui cabine de lemn bleu oamenii aveau să urce muntele plutind și să

savureze panorama întregii văi. Era un proiect impresionant. Cabluri metalice, groase de douăzeci și cinci de milimetri și împletite ca viperele la împerechere, aveau să brăzdeze cerul pe o lungime de aproape două mii de metri. Trebuia depășită o diferență de nivel de o mie trei sute de metri, trebuiau trecute prăpăstii și aruncate în aer stânci ieșite în afară. Odată cu telefericul, urma să ajungă în vale și electricitatea. Curentul electric avea să curgă prin cabluri zumzăitoare, iar străzile, odăile caselor, grajdurile aveau să strălucească și noaptea, răspândind lumină caldă. La toate astea și încă la multe altele se gândeau oamenii în timp ce-și aruncau pălăriile și-și trimiteau chiotele în aerul limpede. Lui Egger i-ar fi plăcut să-și arate bucuria alături de ei, dar, dintr-un motiv sau altul, rămase așezat pe buștean. Era abătut, fără să știe de ce. Poate era de la pârâitul motoarelor, de la vacarmul care cuprinsese deodată valea și despre care nu se știa când avea să dispară. Sau dacă mai avea să dispară vreodată. Egger rămase acolo o vreme, dar la un moment dat nu mai suportă. Sări, fugi la vale, li se alătură celorlalți pe marginea drumului și începu să strige și să chiuie din răsputeri.

În copilărie, Andreas Egger nu strigase și nu chiuise niciodată. Până în clasa întâi, nici măcar nu vorbise ca lumea. Își adunase cu greu o mână de cuvinte, pe care le pronunța rareori, într-o ordine întâmplătoare. Să vorbească ar fi însemnat să primească atenție, iar asta nu era semn bun. După ce, în vara anului 1902, pe când era mic copil, fusese ridicat din căruța care-l adusese de departe, din orașul de peste munți, rămăsese acolo mut, privind cu ochii mari la crestele albe, scânteietoare ale munților. Trebuie să fi avut

patru ani pe-atunci, poate ceva mai puțin sau mai mult. Nimeni nu știa exact și pe nimeni nu interesa detaliul ăsta. Cel mai puțin îi păsa lui Hubert Kranzstocker, un fermier care-l luase-n primire de voie, de nevoie pe micul Egger, strecurându-i în palmă căruțașului un amărât de bacșiș constând din doi groși și un colț de pâine tare. Băiețelul era singurul copil al uneia dintre cumnatele lui, care dusese o viață flușturatică și pe care, drept pedeapsă, bunul Dumnezeu o îmbolnăvise cu ftizie și o luase la el nu demult. Orișicum, avea atârnat la gât un săculeț de piele cu câteva bancnote-n el. Motiv suficient pentru Kranzstocker să nu-i facă vânt și să nu i-l ducă plocon preotului la ușa bisericii, ceea ce ar fi fost cam totuna, după părerea lui. În orice caz, Egger se afla acolo și privea cu uimire munții. Era singura imagine ce-i rămăsese din primii ani de copilărie; o purtase cu sine o viață întreagă. Din perioada de dinainte nu-și mai amintea nimic, și chiar și anii de după – primii ani petrecuți la ferma lui Kranzstocker – se topiseră cândva în ceața trecutului.

În a doua amintire, se vedea pe sine – copil de vreo opt ani – gol și slab, atârnat de stănogul boilor. Picioarele și capul i se bălăngăneau, aproape atingând pământul care puțea a urină de cal, în timp ce posteriorul mic și alb i se profila în aerul de iarnă și încasa loviturile cu nuiaua de alun pe care i le croia Kranzstocker. Ca de obicei, fermierul trecuse nuiaua prin apă spre a o face mai mlădioasă. Acum, ea despica aerul șuierând scurt și ascuțit, înainte să cadă pe șezutul lui Egger cu un sunet ce aducea a suspin. Egger nu țipa niciodată, iar asta-l ațâța pe fermier să lovească și mai tare. Bărbatul e plămădit și întărit de mâna Domnului ca să subjuge pământul și tot ce mișună pe el. Bărbatul împlinește voia Domnului și

rostește cuvântul Domnului. Bărbatul dă viață prin puterea vintrelor lui și ia viața prin puterea brațelor lui. Bărbatul este carnea și este pământul și este un fermier și se numește Hubert Kranzstocker. Dacă vrea, își sapă ogorul, ia în cârcă o scroafă zdravănă, aduce pe lume un copil sau atârnă altul de stănogul boilor, căci el este bărbatul, cuvântul și fapta.

— Iartă-mă, Doamne! zicea Kranzstocker și șfichiuia cu nuiaua. Iartă-mă, Doamne!

Pentru asemenea pedepse erau destule motive: niște lapte vărsat, o pâine mucegăită, o vacă pierdută sau o rugăciune de seară gângăvită. Odată, fermierului îi ieșise prea groasă nuiaua la cioplit sau uitase s-o înmoaie sau lovise cu mai multă furie decât de obicei – nu se știa exact ce se întâmplase; fapt e că-l lovi, și undeva, în corpul plăpând, se auzi un pârâit puternic, iar băiețașul nu mai mișcă.

— Iartă-mă, Doamne! zise Kranzstocker și, uimit, lăsă brațul jos.

Transportat în casă, Micul Egger fu întins pe paie, iar nevasta fermierului îl readuse în simțiri cu o găleată de apă și un pahar cu lapte cald. Ceva se stricase în piciorul drept, dar, cum o consultație la spital ar fi fost prea scumpă, trimiseră după meșterul de oase Alois Klammerer din satul vecin. Alois Klammerer era un bărbat prietenos, cu mâini rozalii și neobișnuit de mici, pentru a căror forță și pricepere însă îi mersese faima chiar și printre tăietorii de lemne și calfele de fierari. Cu ani în urmă, fusese chemat la ferma unui țăran înstărit, Hirz, al cărui fiu – coșcogeamite flăcău voinic ca ursul – căzuse, beat criță, prin tavanul grajdului și se zvârcolea de câteva ore bune, cuprins de durere, în găinați, scoțând icnete nearticulate și apărându-se îndârjit cu o furcă

de oricine încerca să-l ajute. Alois Klammerer se apropiase de el cu un zâmbet nepăsător, se ferise abil de împunsăturile furcii, îi vârâse flăcăului cu precizie câte un deget în fiecare nară și, cu o mișcare simplă, îl silise să cadă-n genunchi pentru a-i îndrepta mai întâi țeasta căpoasă și, îndată după aceea, oasele scrântite.

Meșterul de oase Alois Klammerer îi fixă la loc și micului Egger femurul rupt. Pe urmă îi imobiliză piciorul cu câteva atele subțiri de lemn, i-l unse cu o alifie de ierburi și i-l înfășură cu un bandaj gros. Egger petrecu următoarele șase săptămâni întins pe o saltea de paie, în cămăruța din pod, unde era nevoit să-și facă nevoile la orizontală, într-o veche oală de smântână. După ani și ani, pe când era de mult bărbat în toată firea și îndeajuns de vânjos ca să coboare muntele ducând în spinare un păstor de capre muribund, lui Andreas Egger aveau să-i revină încă în amintire nopțile din podul duhnind a ierburi, a excremente de șobolan și a propriile lui fecale. Simțea urcând prin dușumea căldura din camera de dedesubt. Îi auzea pe copiii fermierului gemând încet în somn, auzea sforăitul șuierător al lui Kranzstocker și sunetele tainice ale nevesti-sii. Dinspre grajd răzbăteau zgomotele făcute de animale, foșnetul, răsuflarea, clefăitul și fornăitul lor. Uneori, când nu putea să doarmă în nopțile luminoase, iar luna se ivea în lucarna podului, încerca să se ridice cât putea de bine în capul oaselor ca să fie mai aproape de ea. Lumina lunii era prietenoasă și moale, iar când își privea-n ea degetele de la picioare, i se părea că seamănă cu niște bucăți de brânză mici și rotunde.

Când, după șase săptămâni, meșterul de oase fu chemat în sfârșit să-i desfacă bandajul, piciorul era subțire ca un os de

găină. Ba mai mult, îi pornea pieziș din șold și parcă ieșise cam strâmb și sucit.

— Se-ndreaptă la loc, ca totul în viață, spuse Klammerer, în timp ce-și înmuia mâinile într-o strachină cu lapte proaspăt muls.

Micul Egger își înghiți durerea, se dădu jos din pat, ieși cu chiu, cu vai din casă, apoi mai străbătu o bucată de drum până la ocolul cel mare pentru găini, unde înfloreau deja ciuboțica-cucului și iarba-ciutei. Se dezbrăcă de cămașa de noapte și, întinzând brațele în lături, se lăsă pe spate în iarbă. Cu fața în bătaia soarelui, se gândi – pentru prima oară de când se știa – la mama lui, a cărei imagine i se șterse de mult din amintire. Oare cum arătase? Oare cum zăcuse, așteptându-și sfârșitul? Fusese măruntă, slabă și albă? Cu o singură pată de soare ce-i tremura pe frunte?

Egger își recăpătă puterile. Piciorul însă îi rămase strâmb, iar de atunci înainte fu nevoit să se miște prin viață șchiopătând. Era ca și cum piciorul drept i-ar fi rămas mereu în urmă cu o clipă față de restul corpului, ca și cum, înainte de fiecare pas, ar fi stat pe gânduri dacă merita să facă un asemenea efort.

Amintirile lui Andreas Egger din anii copilăriei erau destrămate și fărâmițate. Odată, văzuse un munte mișcându-se din loc. O smucitură străbătuse, parcă, versantul dinspre nord, făcând ca întregul povârniș s-o ia la vale cu un geamăt surd. Masele de pământ trăseseră după ele capela din pădure și câteva șoproane și îngropaseră sub greutatea lor zidurile șubrede ale fermei Kernsteiner, părăsită cu ani în urmă. Un vițel, despărțit de turmă din pricina unei ulcerații la un picior din spate, fusese ridicat în aer, cu tot cu cireșul de care era

priponit, iar de-acolo, de sus, își holbase o clipă ochii peste întinsul văii, înainte să fie acoperit și înghițit de grohotiș. Egger își amintea că oamenii ieșiseră în fața caselor și se uitau cu gura căscată la nenorocirea de pe partea cealaltă a văii. Copiii se țineau de mână, bărbații tăceau, femeile plângeau, iar peste toate se așternuse murmurul bătrânilor care spuneau Tatăl nostru. Câteva zile mai târziu, vițelul fusese găsit la vreo trei-patru sute de metri mai la vale, unde, priponit încă de cireș, zăcea la un cot al pârâului, cu pântecul umflat și picioarele țepene, ridicate spre cer, în timp ce apa-l scălda din toate părțile.

Egger împărțea cu copiii fermierului patul mare din dormitor, ceea ce nu însemna însă că era și el unul dintre ei. În toată perioada petrecută la fermă, rămăsese un străin, unul abia îngăduit, copilul din flori al unei cumnate pedepsite de Dumnezeu, iar faptul că avusese parte de mila fermierului se datora numai și numai conținutului unei pungi de piele pe care o purtase la gât. La drept vorbind, nu era privit ca un copil. Era o făptură care trebuia să lucreze, să se roage și să-și dea jos pantalonii pentru a încasa lovituri cu nuiaua de alun. Doar bătrâna mamă a nevestei fermierului, mama-mare, binevoia să-i adreseze câteodată o privire caldă sau un cuvânt prietenos. Uneori, îi punea mâna pe cap, murmurând un scurt „Domnul să te aibă-n pază“. Aflând de moartea ei subită – își pierduse cunoștința pe când cocea pâine, căzuse cu fața-n aluat și se sufocase –, Egger, care era la cosit, lăsase coasa din mână, urcase pe munte până dincolo de Adlerkante, fără să scoată o vorbă, și-și căutase un locșor umbros unde să plângă.

Preț de trei zile, mama-mare fu ținută pe năsălie în odăița dintre casa în care locuia familia și grajduri. Înăuntru era

beznă; ferestrele fuseseră mascate, iar pereții, acoperiți cu pânză neagră. Mâinile mamei-mari se odihneau împreunate pe un rozariu de lemn, fața îi era luminată de două lumânări. Mirosul de putrefacție se răspândi repede în toată casa; vara era dogoritoare, iar căldura intra prin toate crăpăturile în camera moartei. Când, în sfârșit, veni dricul tras de doi Haflingeri uriași, țăranii se strânseră pentru ultima oară în jurul trupului neînsuflețit ca să-și ia rămas-bun. Kranzstocker îl stropi cu apă sfințită și, dregându-și vocea, încropi câteva cuvinte:

— Mama-mare s-a dus de-acum, zise el. Unde, nu se poate ști, dar o să fie bine. Când piere ceva vechi, se face loc pentru ceva nou. Așa este și așa o să fie în veci, amin!

Fu săltată pe dric, iar cortegiul funerar, la care, ca de obicei, lua parte tot satul, se puse încet în mișcare. În dreptul fierăriei, ușa murdară de funingine se deschise brusc, iar câinele fierarului se năpusti afară. Avea blana neagră ca smoala, iar între picioare îi lucea membrul umflat, stacojiu. Se repezi la atelaj, lătrând răgușit. Vizitiul îl plesni cu biciul pe spinare, dar câinele nu părea să simtă nici o durere. Sări la unul dintre cai și-l mușcă de piciorul dinapoi. Haflingerul se cabră și începu să azvârle din picior. Copita lui uriașă izbi capul câinelui, se auzi ceva pârâind, câinele scoase un chelălăit scurt și căzu la pământ ca fulgerat. În față, calul rănit se clătina și începuse să se lase într-o parte, riscând să tragă tot atelajul după el în șanțul cu apă. Vizitiul sări de pe capră și smuci de frâiele cailor, reușind să țină dricul pe drum; în spate însă, sicriul începuse să alunece și stătea acum pieziș. Capacul, care nu fusese închis decât provizoriu, pentru transport, urmând să fie bătut definitiv în cuie abia la groapă, se

desfăcuse brusc, iar brațul moartei apăruse în deschizătură. În întunericul camerei mortuare, mâna ei fusese de un alb imaculat; aici însă, în lumina puternică a amiezii, părea galbenă ca petalele micilor toporași de munte ce înfloreau pe malul umbros al pârâului și se ofileau odată expuși soarelui. Calul se cabră pentru ultima oară, înainte să se oprească locului, cu flancurile tremurând. Egger privea cum mâna mamei-mari se bălăngănea afară din sicriu, iar preț de-o clipă i se păru că-i face semn de rămas-bun – un ultim „Domnul să te aibă-n pază“, doar pentru el. Capacul fu închis, sicriul împins la locul lui, iar cortegiul porni mai departe. Câinele rămase în drum, unde, întins pe o parte, se scutura cuprins de spasme, se răsucea și mușca orbește în gol. Clănțănitul fălcilor lui se auzi o bună bucată de vreme, până când fierarul îi făcu de petrecanie cu o nicovală lungă de bătut coasa.

În 1910, în sat se construise o școală, iar micul Egger își petrecea acum fiecare dimineață, după munca de la grajd, alături de ceilalți copii, într-o clasă duhnind a catran proaspăt, ca să învețe cititul, scrisul și socotitul. Învăța încet, ca și cum ar fi luptat cu o împotrivire ascunsă, interioară, dar, cu timpul, din haosul punctelor și al liniilor începuse să se desprindă un anume sens, băiatul reușind în sfârșit să citească și cărți fără poze, ceea ce-i trezea anumite presimțiri, dar și frici cu privire la lumile de dincolo de vale.

După moartea a doi dintre copiii lui Kranzstocker – cei mai mici –, răpuși de difterie într-o lungă noapte de iarnă, munca la fermă devenise și mai anevoioasă, căci se împărțea la mai puține brațe. Pe de altă parte, Egger avea acum mai mult loc în pat și nu mai trebuia să se încaiere pentru fiecare colț de

pâine cu frații vitregi rămași în viață. Oricum, între el și ceilalți copii nu prea se mai încingeau bătăi, iar asta din simplul motiv că Egger se făcuse puternic. Parcă natura încerca să se revanșeze de la povestea cu piciorul rupt. La treisprezece ani avea mușchii unui bărbat tânăr, iar la paisprezece urcase prima oară în podul de grâne, trecându-l prin chepeng, un sac de șaizeci de kilograme. Era puternic, dar încet. Gândea încet, vorbea încet și mergea încet, însă fiecare gând, fiecare cuvânt și fiecare pas lăsau urme – tocmai acolo unde, după părerea lui, trebuia să rămână urme.

La o zi după ce împlinise optsprezece ani (cum nu se găsiseră informații mai precise despre venirea lui pe lume, primarul stabilise o zi oarecare de vară – 15 august 1898 – drept dată de naștere și-i eliberase un certificat în consecință), lui Egger îi alunecă din mâini, la cină, vasul de lut cu supă de lapte, spărgându-se cu o bufnitură. Supa în care tocmai se dumicase pâine se vărsă pe dușumea, iar Kranzstocker, care abia-și împreunase mâinile pentru rugăciune, se ridică încet în picioare.

— Ia nuiaua și bag-o-n apă! zise el. Ne vedem în juma' de oră.

Egger scoase din cârlig joarda de alun, o puse-n adăpătoarea de afară, se așeză pe stănogul boilor și-și lăsă picioarele să i se legene. După o jumătate de oră veni și fermierul.

— Fă-ncoa nuiaua! zise el.

Egger sări de pe stănog și scoase nuiaua din adăpătoare. Kranzstocker plesni din ea prin aer. Joarda i se mlădie în mână, trăgând în urma ei o perdea fină de stropi scânteietori.

— Nădragii jos! porunci fermierul.

Egger încrucișă brațele la piept și scutură din cap.

— Ia te uită! Un copil de pripas îl înfruntă pe fermier, zise Kranzstocker.

— Nu cer decât să fiu lăsat în pace, zise Egger.

Fermierul își împinse bărbia înainte. Între țepii bărbii avea resturi de lapte uscat. La gât îi pulsa o arteră lungă, arcuită. Făcu un pas în față și ridică brațul.

— Dacă mă lovești, te omor! zise Egger, iar fermierul încremeni în mijlocul mișcării.

Mai târziu, amintindu-și această clipă, lui Egger avea să i se pară că stătuseră toată seara așa, unul în fața celuilalt: el cu brațele încrucișate la piept, fermierul cu pumnul ridicat în care strângea joarda de alun, tăcând amândoi, cu o ură rece în priviri. În realitate, totul durase cel mult câteva secunde. Un strop de apă se prelinse încet pe nuia, se desprinse tremurător și căzu pe pământ. Din grajd răzbătea rumegatul înfundat al vacilor. În casă, un copil izbucni într-un hohot de râs scurt, apoi liniștea se așternu din nou peste fermă.

Kranzstocker lăsă brațul jos.

— Șterge-o acum, spuse el cu glas lipsit de expresie, iar Egger plecă.

* * *

Andreas Egger trecea drept schilod, dar era puternic. Știa să apuce vârtos cu mâinile, se mulțumea cu puțin, era scump la vorbă și îndura atât arșița soarelui la câmp, cât și gerul tăios în pădure. Accepta orice muncă, făcând totul temeinic și fără să crâcnească. Mânuia coasa la fel de ușor ca furca. Întorcea iarba proaspăt cosită, încărca bălegar în căruțe și aducea în spinare de pe câmp bolovani și snopi de paie. Se târa ca un gândac pe ogor și se cățăra printre stânci după vreo vacă rătăcită. Știa să spargă lemnele după soiul lor, știa cum se pun penele, cum se șlefuiește fierăstrăul și cum se ascute toporul. La birt nu se ducea decât rar și nu-și îngăduia niciodată mai mult de o masă și un pahar de bere sau un *Krauterer*. Nu petrecea cam nici o noapte în pat; cel mai adesea dormea în fân, în poduri, în cămăruțe și grajduri, lângă animale. În unele nopți de vară blânde, așternea o pătură undeva, pe o pajiște proaspăt cosită, se culca pe spate și privea cerul înstelat. Atunci se gândea la viitor, pe care-l vedea întinzându-i-se nesfârșit în față tocmai pentru că n-așteptа nimic de la el. Uneori, când stătea culcat așa destul de mult timp, avea senzația că pământul de sub el se înalță și coboară cât se poate de lin, iar în acele clipe știa că munții respiră.

La vârsta de douăzeci și nouă de ani, Egger pusese deoparte destui bani ca să plătească arenda pentru un mic teren, cu tot cu șopronul de pe el. Peticul de pământ se afla imediat sub linia arborilor, la vreo cinci sute de metri în linie dreaptă deasupra satului, și nu se putea ajunge la el decât pe poteca îngustă spre vârful Almer. Era practic fără valoare, abrupt și sterp, presărat cu stânci eratice și doar o idee mai întins decât ocolul pentru găini din spatele fermei lui Kranzstocker. Foarte aproape însă, țâșnea din stâncă un mic izvor limpede și rece ca gheața, iar soarele răsărea de după coama muntelui cu o jumătate de oră mai devreme decât în sat și încălzea pământul de sub picioarele lui Egger, rebegite de frigul nopții. Tăiase câțiva copaci în pădurea dimprejur, prelucrase lemnul pe loc și cărase bârnele până la șopron ca să întărească pereții cam strâmbi. Pentru temelie, săpase un șanț și-l umpluse cu pietre de pe terenul lui, care, departe de a se împuțina, păreau să crească întruna, noapte de noapte, din pământul uscat ca iasca. Strângea pietrele și, pentru că se plictisea, le dădea nume. Iar când i se terminau numele, le dădea cuvinte. Iar când, într-un târziu, își dădea seama că pe pământul lui erau mai multe pietre decât cuvintele pe care le știa el, o lua de la capăt. N-avea nevoie nici de plug, nici de animale. Pământul lui era prea mic pentru o gospodărie, dar îndeajuns de mare pentru o grădiniță de zarzavaturi. La sfârșit de tot, își împrejmuise noua casă cu un gard scund și meșterise o mică poartă de scânduri, cu singurul scop de a i-o deschide cândva unui oaspete care ar fi trecut pe acolo.

În mare, fusese o perioadă bună, Egger era mulțumit și, după gustul lui, lucrurile ar fi putut să continue mereu așa. Dar atunci se petrecu istoria cu Hannes Coarne. Deși, după

felul în care înțelegea el vina și dreptatea, nu se socotea răspunzător de dispariția păstorului de capre, Egger nu povestise nimănui întâmplările din timpul viscolului. Despre Hannes Coarne se credea că murise, și chiar dacă nu i se găsise cadavrul, nici Egger nu se îndoia de asta. Și totuși, îi era cu neputință să uite imaginea acelei făpturi sfrijite, risipindu-se încet, sub ochii lui, în negură.

Dar, din ziua aceea, Egger mai purta înăuntrul lui ceva de neșters: o durere care, după ce simțise atingerea fugară a cutei unei stofe, îi pătrunsese în carnea brațului, a umărului, a pieptului și i se oprise, în cele din urmă, undeva la nivelul inimii. Era o durere nespus de subtilă și totuși mai profundă decât toate durerile pe care le încercase Egger în viața lui de până atunci, punând la socoteală și bătăile cu nuiaua de alun încasate de la Kranzstocker.

O chema Marie, iar lui Egger numele acesta i se părea cel mai frumos din lume. Marie își făcuse apariția în vale cu câteva luni înainte, căutând de lucru, cu ghetele scâlciate și părul îmbâcsit. Se nimerise tocmai bine că birtașul își alungase slujnica în urmă cu doar două-trei zile pentru că rămăsese grea pe neașteptate.

— Arată-mi palma! îi spusese el lui Marie.

Îi privise bătăturile de la degete dând satisfăcut din cap și-i oferise postul liber. Din acel moment, trebuia să servească mușteriii la masă și să facă paturile în cele câteva camere amenajate pentru sezonieri. Se ocupa de găini, ajuta în grădină, la bucătărie, la tăierea animalelor și la golirea closetului pentru oaspeți. Nu se plângea niciodată și nu era nici cochetă, nici mofturoasă.

— Ține-ți mâinile acasă! îl avertizase birtașul pe Egger, împungându-l în piept cu arătătorul ce strălucea de la untura de porc proaspăt topită. Marie e bună de muncă, nu de iubire, ai înțeles?

— Am înțeles, îi răspunsese Egger, simțind din nou acea durere subtilă în regiunea inimii.

„Nu poți să minți în fața lui Dumnezeu, își spusese el, dar în fața unui birtaș poți.“

O aștepta duminică după slujbă. Purta o rochie albă și o pălărioară albă pe cap. Deși pălărioara nu arăta rău deloc, lui Egger i se păru cam mică de ea. Îi veniră-n minte cioturile de copaci care se iteau în anumite locuri din pădure și pe care înflorea uneori, ca printr-o minune, un crin răzleț, alb. Dar poate că pălărioara-i venea foarte bine, Egger nu știa precis. N-avea habar de asemenea lucruri. Experiența lui cu femeile se mărginea la slujbele în timpul cărora ședea în ultimul rând al capelei, le asculta cântând cu vocile lor cristaline și era aproape năucit de mireasma sărbătorească a părului lor spălat cu săpun și dat cu lavandă.

— Aș vrea…, spuse el cu glas răgușit și se întrerupse în mijlocul frazei, căci uitase brusc ce voia să spună.

Rămaseră o vreme la umbra capelei, fără să scoată o vorbă. Ea avea un aer obosit. Ceva din clarobscurul bisericii părea să-i stăruie încă pe față. Un firicel minuscul de polen galben îi atârna de sprânceana stângă, tremurând în adierea blândă. Deodată îi zâmbi.

— Ce repede s-a răcorit, spuse ea. Am putea să mai mergem un pic la soare.

Porniră împreună pe drumul forestier, care urca șerpuind din spatele capelei până la Harzerkogel. În iarbă susura un

pârâiaș, iar deasupra foșneau coroanele copacilor. Pretutindeni în desiș se auzea ciripitul măcălendrilor, dar nici nu se-apropiau bine de ei, că se și făcea liniște. Se opriră la un luminiș. Mult deasupra capetelor lor, nemișcat pe cer, era un șoim. Deodată începu să bată din aripi și se lăsă să cadă într-o parte. Părea, nici mai mult, nici mai puțin, să se prăvălească din cer și dispăru din câmpul lor vizual. Marie culese câteva flori, iar Egger azvârli în desiș un bolovan mare cât un cap de om, numai pentru că avea chef și destulă forță. Când trecură, la întoarcere, o punte putredă, ea-l apucă de braț. Avea palma aspră și caldă ca un lemn lăsat la soare. Egger și-ar fi pus-o pe obraz și ar fi rămas pe loc. În schimb, făcu un pas mare și merse repede mai departe.

— Ai grijă, spuse, fără să se întoarcă spre ea. Pe pământul ăsta, poți să-ți scrântești oasele una, două!

Se întâlneau în fiecare duminică, iar uneori, mai târziu, chiar și în timpul săptămânii. De când se cățărase, în copilărie, pe un gard de lemn șubred și căzuse în cocină, fiind mușcată de o scroafă cu purcei pe care o speriase, purta pe ceafă, de-a curmezișul, o cicatrice în formă de semilună, de un roșu aprins și lungă de vreo douăzeci de centimetri. Pe Egger nu-l deranja. Cicatricele sunt ca anii – spunea el –, care se înlănțuie unul de altul și doar împreună îl alcătuiesc pe om. Nici pe Marie n-o deranja piciorul lui strâmb. Cel puțin nu vorbea despre asta. Nu pomenise nici măcar o dată faptul că el șchiopăta. Vorbeau oricum puțin. Mergeau unul lângă altul, urmărindu-și propriile umbre pe pământul din fața lor, sau, așezați pe un bolovan, îmbrățișau valea cu privirile.

Într-o după-amiază de la sfârșitul lui august, o duse la pământul lui. Se aplecă, deschise portița gardului și o pofti să

intre prima. Trebuia să vopsească pe-afară cabana, spuse el, altfel vântul și umezeala ar fi măcinat lemnul; nici n-apucai să te dumirești, și gata cu confortul. Plantase dincolo niște zarzavaturi; țelina, de exemplu, se făcuse mai mare ca un stat de om. Asta pentru că soarele strălucea mai puternic aici decât în vale. Iar razele lui nu le fac bine doar plantelor, ci-i încălzesc și omului oasele și sufletul. Și, desigur, nu trebuia să uite nici priveliștea, spuse Egger descriind un arc amplu cu brațul; de-aici vedeai tot ținutul, ba chiar și mai departe, dacă era vreme frumoasă. Avea de gând să văruiască și înăuntru – îi explică el –, cu var de zidărie. Desigur, varul trebuia amestecat cu lapte proaspăt în loc de apă, ca să țină mai mult. Urma, poate, să se ocupe cândva și de bucătărie; până una-alta, făcuse rost de strictul necesar, oale, farfurii, tacâmuri și alte lucruri din astea, iar la un moment dat avea să frece și tigăile cu șmirghel. Grajd nu-i trebuia, căci pentru animale n-avea nici loc, nici timp; în definitiv, nu voia să fie țăran. A fi țăran însemna să te târăști toată viața pe o palmă de pământ și să scormonești în țărână cu ochii plecați. Genul lui de bărbat trebuia, în schimb, să ridice ochii pentru a privi cât mai departe în zare, dincolo de peticul îngust de pământ pe care-l muncește.

Mai târziu, Egger nu-și amintea să fi vorbit vreodată mai mult decât atunci, în timpul primei vizite a lui Marie la el în curte. Vorbele îi ieșeau nestăvilite din gură, iar el asista mirat la felul cum se înșiruiau, parcă de la sine, dând naștere împreună unui sens care-i apărea limpede-n fața ochilor abia după ce le rostea.

Când coborâră drumul îngust și șerpuit până în vale, Egger tăcu din nou. Se simțea ciudat și-i era puțin rușine, fără să știe

de ce. La o cotitură a drumului făcură un popas. Se așezară pe iarbă și se sprijiniră cu spatele de trunchiul unui fag doborât. Lemnul, care înmagazinase căldura ultimelor zile de vară, răspândea o mireasmă de mușchi uscat și de rășină. Jur împrejurul lor, vârfurile munților se conturau limpede pe cerul senin. Marie constată că păreau făcuți din porțelan, iar Egger îi dădu dreptate, deși nu văzuse porțelan în viața lui. Trebuiau să calce cu grijă, spuse el. Un pas greșit, și tot peisajul ar fi fost străbătut de-o crăpătură sau s-ar fi prefăcut pe loc în nenumărate cioburi minuscule. Marie începu să râdă.

— Ce nostim! spuse ea.

— Da, încuviință Egger.

Lăsă capul în jos, neștiind cum să continue. Îi venea să se ridice în picioare, să înșface o stâncă și s-o azvârle undeva. Cât mai sus și cât mai departe. Brusc, îi simți umărul lăsându-se pe umărul lui. Își îndreptă capul și spuse:

— Gata, nu mai suport!

Se întoarse spre ea, îi cuprinse fața în mâini și o sărută.

— Au! făcu ea. Ești puternic, nu glumă!

— Iartă-mă! spuse el, trăgându-și speriat mâinile.

— A fost frumos oricum, spuse ea.

— Chiar dacă te-a durut?

— Da. Foarte frumos.

Îi mai luă o dată fața în mâini, de astă dată precaut, așa cum apuci un ou de găină sau un pui ieșit din găoace.

— Așa e bine, spuse ea și închise ochii.

Ar fi vrut să-i ceară mâna în aceeași zi, cel târziu în ziua următoare. Dar habar n-avea cum să procedeze. Petrecu nopți

întregi așezat pe pragul casei pe care-l meșterise chiar el, cu ochii țintă la iarba luminată de lună de la picioarele lui, în timp ce gândurile i se învârteau în jurul propriilor neajunsuri. Nu era fermier și nici nu voia să fie. Nu era însă nici meseriaș, nici muncitor forestier și nici păstor. Ca să fie sincer, își câștiga pâinea ca un fel de salahor, ca zilier pentru toate sezoanele și ocaziile. Un asemenea bărbat era bun cam la orice în afară de rolul de soț. Femeile așteptau mai mult de la un logodnic, măcar atât își închipuia Egger că înțelege despre ele. Dacă ar fi fost după el, ar fi rămas toată viața la o margine de drum, de mână cu Marie, sprijinit de un trunchi rășinos. Acum însă nu era numai după el. Știa ce responsabilități are pe lumea asta. Voia s-o ocrotească pe Marie și să-i poarte de grijă. Un bărbat trebuia să ridice ochii pentru a privi cât mai departe în zare, dincolo de peticul îngust de pământ pe care-l muncește, îi spusese el. Și avea de gând să se țină de cuvânt.

Egger făcu un drum până la depozitul firmei Bittermann & Fiii, depozit ce ocupase între timp toată pajiștea în pantă de pe cealaltă parte a văii și număra mai mulți oameni decât satul însuși. Întrebând în stânga și-n dreapta, ajunse la baraca administratorului însărcinat cu angajarea de noi muncitori, în al cărui birou intră cu neobișnuită sfială, întrucât se temea să nu strice cu cizmele lui butucănoase covorul întins pe aproape toată suprafața podelei și care făcea pașii să sune înfundat, de parc-ar fi fost un strat de mușchi. Administratorul era un bărbat masiv, cu o chelie plină de cicatrici și încadrată de cununa părului tuns scurt. Stătea așezat la un birou din lemn masiv și purta, în ciuda căldurii din încăpere, o jachetă de piele căptușită cu blană de oaie. Aplecat peste un teanc de documente, păru să nu observe intrarea lui Egger. Dar tocmai

când acesta din urmă se pregătea să-i atragă atenția cu un zgomot oarecare, ridică pe neașteptate capul.

— Ești șchiop, îi spuse. N-avem ce face cu unul ca tine.

— Nu există în tot ținutul muncitor mai bun ca mine, răspunse Egger. Sunt puternic. Mă pricep la orice. Fac orice.

— Dar ești șchiop.

— Poate în vale, zise Egger. Pe munte sunt singurul care merge drept.

Administratorul se lăsă încet pe spătar. Liniștea din încăpere se așternu ca un văl întunecat pe inima lui Egger. Își aținti ochii la peretele văruit cu alb, iar preț de-o clipă nu mai știu de ce venise până aici. Administratorul oftă. Ridică mâna și făcu un gest de parcă ar fi vrut să-l șteargă pe Egger din câmpul lui vizual. Apoi spuse:

— Bine-ai venit la Bittermann & Fiii! Fără alcool, fără curvăsărie, fără sindicate. Lucrul începe mâine dimineață la cinci jumate.

Egger ajuta la tăierea lemnelor și la ridicarea grinzilor masive de oțel care se înșiruiau tot mai sus pe munte, la intervale de cincizeci de metri, de-a lungul unei linii perfect drepte, fiecare dintre ele depășind cu câțiva metri cea mai înaltă clădire a satului, capela comunală. Căra când în sus, când în jos pe povârnișuri fier, lemn și ciment. Săpa gropi de fundație în pământul pădurii și făcea găuri groase cât un braț în stâncă, unde maistrul artificier introducea tuburi de dinamită. În timpul detonărilor, se ghemuia alături de ceilalți, la distanță sigură, pe trunchiurile de copac întinse de-o parte și de alta a largii fâșii despădurite. Își acopereau urechile cu mâinile și simțeau sub ei cum exploziile făceau să se

cutremure pământul. De vreme ce cunoștea zona mai bine decât aproape oricare altul și, în plus, nu amețea niciodată, era, de regulă, trimis înainte și ajungea primul la locul unde trebuiau făcute găurile. Urca încoace și-ncolo prin grohotiș, se cățăra printre stânci și, prins doar cu o frânghie subțire de siguranță, stătea atârnat de pereții abrupți, cu privirea ațintită la norișorul de praf pe care-l scotea mânuind burghiul chiar în dreptul feței. Îi plăcea munca în stâncă. Aici sus aerul era rece și limpede, iar uneori auzea acvila țipând sau îi vedea umbra alunecând fără sunet pe un perete de stâncă. Se gândea adesea la Marie. La palma ei caldă și aspră și la cicatricea căreia-i desena iar și iar, în gând, forma arcuită.

În toamna aceea, pe Egger îl cuprinse neliniștea. Nu mai avea nici o îndoială că venise timpul să-i ceară mâna lui Marie, dar tot nu știa cum să procedeze. Seara se așeza pe pragul ușii, lăsându-se în voia unor idei și visuri difuze. Desigur, își spunea, cererea lui nu putea fi una oarecare. Ea trebuia să cuprindă întru câtva toată marea lui iubire și să se întipărească pentru totdeauna în mintea și-n inima lui Marie. Se gândea să-i dea o formă scrisă, dar el scria încă și mai rar decât vorbea, deci practic niciodată. Pe deasupra, o asemenea scrisoare n-ar fi adus mare lucru, după părerea lui. Cum să-i încapă pe un singur bilet toate gândurile și sentimentele, în deplinătatea lor? Cel mai mult i-ar fi plăcut să-și cresteze iubirea în munte, cu litere uriașe, pe care să le vadă de departe orice om din vale. Îi vorbi despre asta unui coleg, Thomas Mattl, alături de care smulgea buturugi îndărătnice din pământ, la marginea unei fâșii fără arbori din pădure. Mattl era tăietor de lemne experimentat și unul dintre cei mai

vechi angajați ai firmei. De aproape treizeci de ani, străbătea în lung și-n lat regiunile muntoase, în echipe mereu noi, pentru a defrișa pădurile în numele progresului și a planta în pământ schele de metal sau stâlpi de beton. În ciuda vârstei și a durerilor care, cum spunea el, i se încleștaseră în șale ca o haită de câini turbați, se mișca sprinten și ager printre arbuști.

S-o putea scrie cumva pe munte, spuse Mattl trecându-și mâna prin barbă, și anume cu cerneala diavolului: focul. În tinerețe, preț de câteva veri, tăiase lemne pentru construirea unui pod undeva în nord și asistase acolo la vechiul obicei al focurilor Sfintei Inimi a lui Isus: cu această ocazie, la solstițiu, se compuneau imagini uriașe, formate din flăcări, care luminau muntele noaptea. Dacă se poate picta, se poate și scrie cu foc, conchise el. De exemplu, un fel de cerere în căsătorie pentru Marie asta. Trei, patru cuvinte, nu era nevoie de mai multe; mai multe nici nu se puteau scrie. „Vrei să fiu al tău?“ sau „Vino, sufletul meu“ – ceva de felul ăsta, cum le place femeilor.

— Așa ceva am face, adăugă Mattl absent.

Apoi își duse mâna la ceafă și scoase o rămurea subțire, înmugurită, care-i rămăsese agățată de guler. Rupse cu dinții micii muguri albi unul după altul și-i supse ca pe niște caramele.

— Da, încuviință Egger. Așa am face.

Două săptămâni mai târziu, în prima duminică a lunii octombrie, la sfârșitul după-amiezii, șaptesprezece dintre cei mai de încredere oameni din echipa lui Egger urcau prin grohotiș, mai sus de Adlerkante, pentru ca, la indicațiile strigate de Mattl cu voce răgușită, să așeze, de-a lungul unei linii marcate cu funii de cânepă, la distanțe de vreo doi metri

unul de altul, două sute cincizeci de săculețe de pânză, cântărind câte un kilogram și jumătate fiecare, pline cu rumeguș și îmbibate cu gaz. Cu câteva seri înainte, după muncă, Egger îi convocase pe bărbați în cortul-cantină să le spună ce planuri avea și să-i convingă să colaboreze cu el.

— Vă dau șaptezeci de groși și un sfert de litru de *Krauterer*, le promise el, plimbându-și privirea pe fețele murdare ale bărbaților.

În ultimele săptămâni, pusese deoparte bani din leafă; strânsese monedele într-o cutie mică de lumânări, pe care o îngropase sub pragul ușii.

— Vrem optzeci de groși și juma' de litru, spuse un mecanic brunet, care venise din Lombardia cu numai câteva săptămâni în urmă să se angajeze la firmă și care-și câștigase repede o oarecare autoritate în echipă grație unui temperament de cazan sub presiune.

— Nouăzeci de groși fără *Krauterer*, ripostă Egger.

— Nu se poate fără *Krauterer*.

— Șaizeci de groși și juma' de litru.

— S-a făcut, strigă brunetul izbind cu pumnul în masă pentru a întări învoiala.

În cea mai mare parte a timpului, Thomas Mattl stătea așezat pe un pinten de stâncă și supraveghea mișcările muncitorilor. Distanța dintre săculețe nu trebuia cu nici un chip să depășească doi metri, altfel ar fi apărut găuri în scris.

— Iubirea n-are voie să piară din cauza unei litere ciuruite, măi prostovane! strigă el azvârlind o piatră cât pumnul în direcția unui tânăr dulgher-schelar care lăsase distanțe prea mari între săculețe.

Exact la apusul soarelui, toate săculețele erau așezate la locul lor. Noaptea se așternu peste munți, iar Mattl coborî de-a bușilea de pe stânca lui, oprindu-se la primul săculeț al primei litere. Îmbrățișă cu privirea povârnișul pe care bărbații se distribuiseră uniform. Apoi își scutură de praf pantalonii, scoase din buzunar o cutie de chibrituri și aprinse un băț înfipt în pământ la picioarele lui și înfășurat într-o cârpă îmbibată cu gaz. Luă torța, o agită deasupra capului și scoase cel mai ascuțit și mai răsunător chiot din viața lui. Aproape simultan, în grohotiș se aprinseră șaisprezece torțe, iar bărbații încercară să străbată liniile cât de repede puteau și să dea foc sacilor, unul după altul. Mattl chicotea pe înfundate. Se gândea cu desfătare la șnapsul care-l aștepta, dar în ceafă simțea suflul rece al nopții coborând tot mai adânc peste munți.

Jos, în vale, chiar în acel moment, Andreas Egger își petrecea brațul pe după umerii lui Marie. Își dăduseră întâlnire la apus, la bușteanul de lângă puntea veche, și spre ușurarea lui Egger ea venise la timp. Purta o rochie ușoară de in, iar părul ei răspândea un iz de săpun, de fân, dar și, după cum i se păru lui Egger, de friptură de porc. Își întinsese jacheta pe buștean și-i făcuse semn să se așeze și ea. Voia să-i arate ceva – îi spusese –, ceva ce n-avea să mai uite, probabil, niciodată.

— Ceva frumos? întrebă Marie.

— Posibil, spuse el.

Se așezară unul lângă altul și priviră în tăcere cum dispare soarele îndărătul munților. Egger își auzea inima bubuindu-i în piept. Preț de-o clipă, i se păru că nu bate în pieptul lui, ci în bușteanul de sub el, ca și cum lemnul putred s-ar fi trezit la

viață. Apoi auziră, hăt departe, chiotul lui Thomas Mattl, iar Egger arătă cu mâna în întuneric.

— Uite! spuse el.

În secunda următoare, șaisprezece lumini firave se aprinseră pe cealaltă parte a văii și începură să se miște în toate direcțiile ca un roi de licurici. În drumul lor, păreau să lase-n urmă picături incandescente, care se uniră unele cu altele, formând linii șerpuitoare. Egger simți lângă el trupul lui Marie. Își petrecu brațul pe după umerii ei și o auzi respirând încet. Dincolo, liniile incandescente străbăteau povârnișul în arcuri tot mai ample sau se uneau, luând forme rotunde. La sfârșit, în partea de sus, luminară două puncte, iar Egger își dădu seama că bătrânul Mattl în persoană se târâse prin grohotiș să aprindă ultimele două săculețe. PENTRU TÎNE, MARÌE, scria pe munte cu litere pâlpâitoare, uriașe și vizibile de departe pentru oricine se afla în vale. „M“-ul era destul de strâmb, în plus lipsea o bucată din el, de parcă-l sfâșiase cineva în mijloc. Din câte se părea, cel puțin doi dintre saci nu luaseră foc sau nici măcar nu fuseseră amplasați unde trebuia. Egger trase adânc aer în piept, apoi se întoarse spre Marie și încercă să-i deslușească fața în beznă.

— Vrei să fii soția mea? întrebă el.

— Da, șopti ea atât de încet, încât Egger nu era sigur dacă o înțelesese bine.

— Vrei, Marie? mai întrebă o dată.

— Da, vreau, spuse ea cu glas ferm, iar Egger simți că o să cadă pe spate de pe buștean.

Dar nu căzu. Se luară în brațe și, când se desfăcură din îmbrățișare, focurile se stinseseră pe munte.

Acum, Egger nu mai era singur nopțile. În pat, lângă el, stătea culcată soția lui, respirând încet, iar uneori el îi privea corpul care se contura prin pătură și care, deși ajunsese să-l cunoască din ce în ce mai bine de-a lungul acelor săptămâni, încă i se părea un miracol inexplicabil. Avea acum, oficial, treizeci și trei de ani și știa care-i sunt îndatoririle. Trebuia s-o protejeze pe Marie și să-i poarte de grijă – așa își spusese și voia să se țină de cuvânt. De aceea, într-o dimineață de luni se înfățișă din nou în baraca administratorului, care ședea la biroul lui.

— Vreau mai mult de muncă, spuse el, învârtindu-și în mâini căciula de lână.

Administratorul ridică fruntea și-l privi cu un aer posomorât:

— Nimeni nu vrea mai mult de muncă!

— Eu vreau. Fiindcă o să am o familie.

— Deci vrei mai mulți bani, nu mai mult de muncă.

— Dacă așa vedeți dumneavoastră lucrurile, înseamnă că așa e.

— Da, cred că așa văd lucrurile. Cât câștigi acum?

— Șaizeci de groși pe oră.

Administratorul se lăsă pe spătarul scaunului și se uită pe fereastră, unde, printr-un strat de praf, se ghicea vârful alb al muntelui Hahnenzinne. Își trecu încet mâna peste chelie. Apoi scoase un icnet înfundat și-l privi pe Egger în ochi.

— Îți dau optzeci, dar vreau să văd că te dai peste cap pentru fiecare groș în parte. Așa o să faci?

Egger încuviință din cap, iar administratorul oftă. Apoi spuse ceva ce Egger – deși nu înțelese pe moment despre ce era vorba – n-avea să mai uite toată viața:

— Unui bărbat poți să-i cumperi orele, poți să-i furi zilele sau să-i jefuiești toată viața. Dar nimeni nu poate să-i ia o clipă unui bărbat, nici măcar una singură. Așa e, iar acum lasă-mă-n pace!

* * *

Între timp, echipele firmei Bittermann & Fiii își croiseră drum mult dincolo de limita arborilor, lăsând în urma lor, în pădure, o cicatrice lungă de aproape un kilometru și jumătate și lată, pe alocuri, de până la treizeci de metri. Până la stația superioară ce urma să fie construită puțin sub vârful Karleitner nu mai erau decât vreo patru sute de metri, dar terenul era abrupt și inaccesibil, iar ultima porțiune trebuia să treacă peste un perete aproape vertical, purtând deasupra, ca pe o coroană, o stâncă ieșită în afară, pe care localnicii o porecliseră, din pricina formei ei, Căpățâna. Egger stătu atârnat zile întregi chiar sub bărbia Căpățânii, dând găuri în granit cu burghiul, găuri în care fixă niște șuruburi lungi de-un cot, menite să susțină ulterior o lungă scară de metal pentru tehnicienii însărcinați cu întreținerea telefericului. Își imagină, cu mândrie secretă, bărbații care aveau să se cațere cândva pe această scară, fără a bănui că-și datorau viața doar lui și priceperii lui. În scurtele pauze pe care și le lua ca să-și tragă sufletul, se ghemuia pe ieșitura unei stânci și privea spre vale. De câteva săptămâni se lucra la rambleiarea și asfaltarea vechiului drum, iar Egger deslușea prin aburii ceții siluetele unor bărbați care prelucrau asfaltul fierbinte cu târnăcoape și lopeți, în aparență fără sunet din cauza depărtării.

În iarna aceea, Egger se număra printre puținii muncitori ale căror nume figurau încă pe statul de plată al firmei. Împreună cu o mână de alți bărbați – între ei Thomas Mattl, care, datorită experienței lui de-o viață în pădure, se dovedise de mare ajutor pentru firmă –, continuă să lărgească fâșia despădurită, curățând-o de pietre, resturi de lemn și buturugi. Adesea stăteau îngropați până la șold în zăpadă și smulgeau cu târnăcopul o rădăcină din pământul înghețat, în timp ce vântul le sufla în față fulgii reci ca pe niște alice până când începea să le sângereze pielea. În orele de lucru nu spuneau decât strictul necesar, iar în pauzele de masă ședeau tăcuți sub un brad înzăpezit și-și perpeleau la foc feliile de pâine înfipte în băț. Se târau unul după altul printre arbuști sau, dacă era viscol, se ghemuiau după o stâncă, la adăpost de vânt, suflându-și în mâinile crăpate de frig. Erau ca animalele, își spunea Egger; se târau pe pământ, își făceau nevoile după cel mai apropiat copac și erau atât de murdari, încât abia se mai deosebeau de peisaj. Se gândea adesea și la Marie, care-l aștepta acasă. Nu mai era singur, iar acest simțământ, deși încă nefamiliar, îl încălzea mai mult decât focul în a cărui cenușă incandescentă își pusese cizmele înghețate bocnă.

În acea primăvară, când începuse să se topească zăpada și în toată pădurea se porniseră un picurat și un clipocit misterios, în echipa lui Egger se întâmplă o nenorocire. În timp ce oamenii prelucrau un zâmbru ce se frânsese sub greutatea zăpezii, tensiunea din lemn cedă cu un pocnet ascuțit, iar din trunchi sări o așchie cât un stat de om și-i reteză lui Gustl Grollerer, un tânăr tăietor de lemne, brațul drept, pe care nefericitul și-l ridicase deasupra capului, gata de următoarea lovitură de secure. Grollerer se prăbuși la

pământ, rămânând cu ochii pironiți la brațul lui, care fusese proiectat la doi metri depărtare și ale cărui degete încă strângeau coada securii. Preț de-o clipă, o tăcere stranie se lăsă peste cele întâmplate, ca și cum întreaga pădure ar fi încremenit, cu răsuflarea tăiată. În cele din urmă, Thomas Mattl fu primul care își reveni.

— Doamne! făcu el. N-arată bine deloc.

Scoase din cutia de scule un laț de sârmă pentru îndepărtarea scoarței copacilor și-l strânse cu toată puterea în jurul ciotului rămas din brațul lui Grollerer, ciot din care țâșnea un sânge roșu-închis. Grollerer scoase un răcnet, se zvârcoli din tot corpul, apoi rămase întins pe jos, fără cunoștință.

— Se rezolvă imediat, spuse Mattl, legându-i rana cu o batistă. Nimeni nu-și pierde așa repede tot sângele.

Unul dintre bărbați propuse să taie niște crengi și să facă din ele o targă. Altul se apucă să-i frece ciotul cu o mână de ierburi de pădure, dar fu dat repede la o parte. Până la urmă căzură de acord că cel mai bun lucru era să-l ducă pe rănit, în starea-n care se afla, jos în sat, să-l lege cu curele în bena unui camion și să-l transporte la spital. Mecanicul din Lombardia îl ridică pe Grollerer de jos și-l săltă pe umeri ca pe un sac moale. Se iscă o scurtă discuție despre soarta brațului retezat. Să-l împacheteze și să-l ia cu ei, propuseră unii; poate i-l coseau la loc doctorii. Nici cei mai dați dracului doctori nu puteau să coasă la loc un braț întreg, ripostară ceilalți; și chiar dacă, prin absurd, ar fi reușit, brațul tot ar fi atârnat moale și urât de trunchiul lui Grollerer și i-ar fi pricinuit necazuri tot restul vieții. Grollerer însuși fu cel care puse capăt discuției

când, revenindu-și în simțiri și ridicând capul, spuse din cârca mecanicului:

— Îngropați-mi brațul în pădure! Poate-o crește un coacăz din el!

În timp ce restul bărbaților porniră spre sat cu fostul tăietor de lemne Gustl Grollerer, Egger și Thomas Mattl rămaseră la locul accidentului să îngroape brațul. Frunzișul și pământul pe care zăcea se înnegriseră de la sânge, iar degetele li se părură reci și galbene precum ceara când le desprinseră de coada securii. Un mic scarabeu negru ca smoala se așezase pe buricul arătătorului. Mattl ținu întins în fața lui brațul țeapăn și-l privi mijind ochii.

— E ciudat, spuse el. Brațul ăsta a fost până mai adineauri o parte din Grollerer, iar acum e mort și nu face nici cât o creangă putrezită. Tu ce crezi: Grollerer e acum tot Grollerer?

Egger ridică din umeri.

— De ce nu? E Grollerer cu un singur braț.

— Și dacă copacul i-ar fi smuls amândouă brațele?

— Și atunci. Tot Grollerer.

— Și dacă, să zicem, i-ar fi retezat amândouă brațele, amândouă picioarele și jumătate din cap?

Egger rămase puțin pe gânduri.

— Probabil că și atunci tot Grollerer ar fi… cumva…

Dintr-odată nu mai era chiar atât de sigur.

Thomas Mattl oftă. Puse cu grijă brațul pe cutia de scule, apoi, din câteva lovituri de cazma, săpară împreună o gaură în pământ. Între timp, pădurea începuse din nou să respire, iar deasupra capetelor lor ciripeau păsările. Ziua fusese rece, dar acum, pătura de nori deschizându-se, razele soarelui pătrundeau în mănunchiuri tremurătoare prin frunzișul

bogat, înmuind și terciuind pământul. Așezară brațul în groapa mică, pe care apoi o acoperiră. Degetele dispărură ultimele. Se mai iviră o clipă din pământ, ca niște viermi de făină grași, apoi nu se mai zăriră. Mattl își scoase săculețul de tutun și umplu pipa pe care și-o cioplise singur din lemn de prun.

— Chestia asta cu moartea e o porcărie, spuse el. Pur și simplu te împuținezi cu trecerea timpului. La unii merge repede, la alții poate să dureze. Încă de la naștere pierzi părți din tine, una după alta: întâi un deget de la picior, pe urmă un braț, întâi un dinte, pe urmă toată dantura, întâi o amintire, pe urmă toată memoria, și tot așa, până când, mai devreme sau mai târziu, nu mai rămâi cu nimic. Atunci îți bagă ultimele rămășițe într-o groapă, o acoperă cu lopata și asta a fost.

— Și o să vină un frig, spuse Egger. Un frig care-ți roade sufletul.

Bătrânul îl privi. Apoi își schimonosi gura și scuipă de puțin pe lângă coada pipei, pe aschia perfidă, pe ale cărei margini se închegase sângele lui Grollerer.

— Prostii! N-o să fie nimic, nici frig și, mai ales, nici un suflet. Când ai murit, ai murit, s-a terminat cu tine. După aia, nu mai e nimic, nici măcar bunul Dumnezeu. Căci dacă ar exista un Dumnezeu, împărăția lui cerească n-ar fi la dracu-n praznic!

Thomas Mattl avea să treacă pe lumea cealaltă nouă ani mai târziu, aproape în aceeași zi a lunii. O viață întreagă își dorise să moară la muncă, dar dorința nu i se împlinise. În timp ce făcea baie în singura cadă a taberei – o măgăoaie hârbuită de fier zincat, pe care unul dintre bucătari le-o

închiria muncitorilor pe o sumă mică –, Thomas Mattl adormise. Când se trezise, apa era rece ca gheața, iar pe el îl luase o răceală de care n-avea să se mai vindece. Câteva nopți zăcu pe prici, asudând și îngăimând vorbe fără șir, care aveau legătură fie cu maică-sa, moartă de mult, fie cu „dracii din pădure, însetați de sânge“. Apoi, într-o dimineață, se sculă și anunță că acum era sănătos și voia să muncească. Își trase pe el pantalonii, se duse în fața ușii, întinse gâtul în direcția soarelui și se prăbuși fără suflare. Îl îngropară pe pajiștea abruptă de lângă cimitirul satului, pe care firma o achiziționase de la primărie. Practic toți angajații disponibili se adunaseră să-și ia rămas-bun de la colegul lor și ascultaseră scurta cuvântare funebră, încropită de unul dintre șefii de echipă și-n care era vorba despre munca grea de pe munte și despre sufletul curat al lui Mattl.

Thomas Mattl fusese unul dintre cei treizeci și șapte de bărbați care decedaseră în timp ce lucrau pentru firma Bittermann & Fiii, până la falimentul acesteia, survenit în anul 1946. Era însă doar cifra oficială; în realitate, mult mai mulți își pierduseră viața pe șantierele destinate construirii liniilor de teleferic, șantiere aflate în rapidă expansiune începând din anii ’30. „Cu fiecare cabină nouă, intră un om în pământ“, spusese Mattl într-una din ultimele lui nopți. Dar pe atunci oamenii lui nu prea-l mai luau în serios, gândindu-se că febra îi șterse din creier și ultimul rest de rațiune.

Așa se sfârși primul an al lui Andreas Egger la firma Bittermann & Fiii, iar telefericul Wendenkogler nr. 1 (asta era denumirea oficială, utilizată însă numai de primar și turiști; localnicii îi spuneau, simplu, Liza Albastră, datorită cabinelor

lui – două la număr – de un albastru intens, al căror bot cam turtit le amintea întru câtva de nevasta primarului) fu inaugurat printr-o mare ceremonie la stația superioară, unde se prezentară pe peron o mulțime de obraze alese de prin alte părți, tremurând în costume subțiri și-n rochii și mai subțiri, iar preotul își strigă binecuvântarea în bătaia vântului, în timp ce sutana îi flutura pe el ca penajul zbârlit al unei stăncuțe. Egger stătea în mijlocul colegilor lui, care se răspândiseră pe munte, sub Căpățână, iar de câte ori vedea oamenii aplaudând pe peron, își azvârlea brațele-n sus și-și exprima entuziasmul chiuind. În inimă i se strecurase un simțământ neobișnuit de nemărginire și mândrie. Se simțea parte a ceva măreț, ceva ce-i depășea cu mult propriile puteri (inclusiv puterea închipuirii) și care – i se părea lui – avea să poarte pe căile progresului nu numai viața celor din vale, ci întreaga omenire. Din clipa în care, cu câteva zile înainte, la parcursul de probă, Liza Albastră se avântase pentru prima oară în văzduh, legănându-se și zgâlțâindu-se prudent, dar fără incidente, munții păreau să fi pierdut ceva din puterea lor veșnică și neschimbătoare. Aveau să urmeze și alte linii. Firma le prelungise contractele aproape tuturor muncitorilor și prezentase planuri pentru cincisprezece linii de teleferic, inclusiv un model de ți se făcea părul măciucă, model ce prevedea ca pasagerii să fie transportați, cu tot cu rucsacuri și schiuri, nu în vagoane, ci în scaune de lemn suspendate. Deși i se părea o idee mai degrabă caraghioasă, Egger îi admira în secret pe inginerii care-și storceau mințile să născocească asemenea fantasmagorii și cărora, din câte se părea, nici viscolul, nici arșița verii nu reușeau să le tulbure încrederea în viitor și luciul pantofilor, totdeauna lustruiți impecabil.

O jumătate de viață sau aproape patru decenii mai târziu, adică în vara anului 1972, Egger se afla în același loc și observa cum, mult peste capul lui, cabinele fostei Lize Albastre, cu strălucirea lor argintie, alunecau rapid și neîntrerupt, însoțite numai de un bâzâit aproape inaudibil. Sus, pe peron, ușile cabinelor se deschideau cu un șuierat prelung, lăsând să iasă o mulțime de excursioniști care se revărsau în toate direcțiile și se răspândeau pretutindeni pe munte, ca niște insecte multicolore. Egger era furios pe acești oameni nesăbuiți, care urcau de colo-colo pe grohotiș și păreau mereu în căutarea vreunui miracol ascuns. Îi venea să li se pună-n cale și să le zică părerea lui, dar nu știa, de fapt, ce să le reproșeze. În secret – măcar atât putea să admită în sinea lui –, îi invidia pe excursioniști. Îi vedea sărind peste stânci, în pantofi sport și pantaloni scurți, luându-și copiii în cârcă și râzând în fața aparatelor foto. El, în schimb, îmbătrânise, nu mai era bun de nimic și se bucura că putea încă să se deplaseze cât de cât drept. Era pe lume de atâta amar de vreme! Și văzuse cum se schimbă lumea, cum pare să se-nvârtă mai repede cu fiecare an, și se simțea ca o relicvă dintr-o epocă de mult îngropată, o buruiană cu spini care, atât cât mai putea, se întindea după soare.

Săptămânile și lunile de după festivitatea de inaugurare de la stația superioară fuseseră cea mai fericită perioadă din viața lui Egger. Se vedea pe sine ca pe o rotiță minusculă, dar nu chiar atât de neînsemnată, dintr-o gigantică mașinărie numită „progres“, iar uneori, înainte de culcare, își imagina că se află în măruntaiele mașinăriei, care-și croia drum

neabătută prin păduri și munți, și că participă, înfierbântat de dogoarea propriei sudori, la avântul ei neîntrerupt. Expresia „înfierbântat de dogoarea propriei sudori“ o împrumutase dintr-o broșură zdrențuită, pe care Marie o găsise sub una dintre băncile birtului și din care-i citea în anumite seri. Pe lângă tot felul de observații despre moda de la oraș, îngrijirea grădinilor, creșterea animalelor de companie și morala obștească, broșura conținea și o povestire. În ea era vorba de un nobil rus scăpătat, care, într-o iarnă, își plimbă cu trăsura iubita – o fată de țăran binecuvântată cu înzestrări neobișnuite – prin jumătate de Rusie, ca s-o apere de persecuțiile câtorva dintre mai-marii satului, orbiți de religie, printre care se număra și tatăl ei. Povestirea se sfârșea tragic, dar cuprindea și o mulțime de așa-numite „scene romantice“, pe care Marie le citea cu un tremur abia auzit în glas și care-i stârneau lui Egger un amestec ciudat de aversiune și fascinație. Asculta cuvintele din gura lui Marie și simțea cum sub pătură se întinde încet o fierbințeală, despre care credea că va umple curând toată cabana. De fiecare dată când nobilul scăpătat și fata de țăran goneau în trăsura lor prin stepa înzăpezită, cu tropotul cailor și strigătele mânioase ale urmăritorilor în spatele lor, iar fata se arunca înfricoșată în brațele contelui, atingându-i ușor obrazul cu tivul rochiei ce se murdărise pe drum, Egger nu mai putea. Dădea din picioare ca să se elibereze de pătură și împungea cu ochii injectați bezna pâlpâitoare de sub grinzile acoperișului. Marie punea atunci cu grijă broșura sub pat și sufla în lumânare.

— Haide! șoptea ea în întuneric, iar Egger o asculta.

Într-o zi de la sfârșitul lui martie 1935, după apus, Egger și Marie se așezaseră pe pragul ușii să privească valea. Ultimele săptămâni aduseseră multă zăpadă, dar de două zile o încălzire bruscă a vremii anunța primăvara: zăpada se topea peste tot, iar de sub streașină, pe marginea cuibului, se iteau deja ciocurile puilor de rândunică. Din zori și până-n seară, părinții le aduceau în zbor viermi și insecte, iar Egger zicea că „toată murdăria asta ar fi de-ajuns ca să cimentezi cu ea o temelie nouă“. Lui Marie însă îi erau dragi păsările, le socotea pieze bune înaripate ce țineau răul departe de casă; prin urmare, acceptase și el, vrând-nevrând, murdăria și lăsase cuibul la locul lui.

Egger își roti privirea peste sat și de cealaltă parte a văii. La ferestrele multor case era deja lumină. De câtva timp, se trăsese curent electric în sat, așa că în unele zile vedeai ici și colo câte un țăran bătrân într-o odaie, așezat în fața unei lămpi și zgâindu-se plin de mirare la strălucirea incandescentă. Luminile se aprinseseră și în tabără, iar din coșurile înguste de fier fumul urca aproape vertical spre cerul înnorat al asfințitului. De la depărtare, ai fi zis că norii sunt prinși de acoperișuri cu fire subțiri și plutesc suspendați deasupra văii ca niște uriașe baloane informe. Cabinele Lizei Albastre erau oprite, iar Egger se gândi la cei doi tehnicieni care tocmai în clipa aceea se târau cu bidonașele lor de ulei prin sala mașinilor ca să ungă angrenajul. Un nou teleferic era gata, iar în vederea celui de-al treilea începuseră, în valea vecină, să taie o fâșie prin pădure, mai lungă și mai lată decât primele două la un loc. Egger își ațintи ochii asupra unui petic de pământ în pantă abruptă, acoperit de zăpadă și care se întindea în fața lui. Simți pe dinăuntru un mic val cald de

mulțumire; i-ar fi plăcut să sară-n sus și să-și strige fericirea în lumea largă, dar Marie ședea atât de calmă și de tăcută pe prag, încât rămase și el locului.

— Am putea să avem și mai multe legume, spuse el. Aș putea să măresc grădina. În spatele casei, vreau să zic. Cartofi, ceapă și altele de felul ăsta.

— Da, n-ar fi rău, Andreas, spuse ea.

Egger o privi. Nu-și amintea să-i mai fi spus vreodată pe nume. Era prima oară și i se părea ciudat. Ea-și trecu dosul palmei peste frunte, el întoarse din nou privirea.

— Trebuie să vedem dacă toate astea pot să crească din așa un sol, spuse el scurmând cu vârful pantofului pământul înghețat.

— Ceva tot o să crească. Și o să fie ceva minunat.

Egger o privi din nou. Se lăsase puțin pe spate, iar fața nu i se mai vedea bine în umbra intrării. I se ghiceau doar ochii: două picături strălucind în beznă.

— De ce te uiți așa? întrebă el cu voce scăzută.

Simți deodată o apăsare, cum stătea așezat acolo, lângă această femeie care-i era atât de apropiată și în același timp atât de străină. Ea se aplecă un pic în față și-și puse mâinile-n poală. Mâinile ei i se părură lui Egger neobișnuit de firave și de albe. Nu-i venea să creadă că doar cu câteva ore înainte mâinile astea spărseseră cu toporul lemne pentru foc. Întinse mâna, îi atinse umărul lui Marie și, cu toate că-i privea încă mâinile albe din poală, știa că zâmbește.

În noaptea aceea, un zgomot neobișnuit îl trezi pe Egger din somn. Nu fusese mai mult decât o presimțire, un șușotit fin ce trecuse pe lângă ziduri. Stătea culcat în întuneric și

asculta. Simțea lângă el căldura soției lui și-i auzea respirația lină. În cele din urmă se ridică din așternut și ieși din casă. Afară îl întâmpină bătaia föhnului cald, aproape smulgându-i ușa din mână. Pe cerul nopții goneau nori negri, iar între ei licărea din când în când o lună palidă și informă. Cu pași apăsați, Egger urcă puțin pe pajiște. Zăpada era grea și apoasă, iar apa provenită din topirea ei clipocea peste tot. Se gândi la legume și la ce mai era de făcut. Solul nu era prea roditor, dar nu le trebuia mai mult. Ar fi putut să țină o capră, eventual chiar și o vacă – își spuse –, pentru lapte. Rămase pe loc. De undeva de sus auzi un zgomot, ca și cum ceva ar fi plesnit înăuntrul muntelui cu un suspin. Apoi auzi un duduit profund, din ce în ce mai puternic, iar în clipa următoare pământul începu să se cutremure sub tălpile lui. Brusc, i se făcu frig. În câteva secunde, duduitul se preschimbă într-un sunet ascuțit, pătrunzător. Egger stătea nemișcat și asculta cum muntele începe să cânte. La vreo douăzeci de metri depărtare, văzu ceva negru, voluminos lunecând iute și fără sunet prin fața lui, iar înainte să-și dea seama că fusese un trunchi de copac, o rupse la fugă. Alergă prin stratul gros de zăpadă înapoi spre casă și o strigă pe Marie, dar în clipa următoare ceva îl înșfăcă și-l trase în sus. Simți că alunecă-n derivă, iar ultimul lucru pe care-l văzu înainte să fie acoperit cu totul de un val întunecat fură propriile-i picioare ce se ridicau deasupra lui, spre cer, ca și cum ar fi pierdut legătura cu restul corpului.

Când Egger își reveni în simțiri, norii dispăruseră, iar luna strălucea albă pe cerul nopții. Jur împrejur, munții se înălțau în lumina ei; crestele lor de gheață păreau ștanțate în tinichea și ai fi zis că ciopârțeau cerul, atât le erau de tăioase și de clare

muchiile. Egger zăcea pieziș pe spate. Putea să-și miște capul și brațele, dar avea picioarele îngropate până la șolduri în zăpadă. Începu să sape. Scobind și râcâind cu amândouă mâinile, își dezgropă picioarele din zăpadă și, odată eliberate, le privi cu uimire cum zăceau sub ochii lui, reci și străine ca două lemne. Începu să-și dea cu pumnii în coapse. „Nu mă lăsați singur acum!“, spuse el, iar în cele din urmă scoase un hohot de râs răgușit când, odată cu sângele, îi năvăli în picioare și durerea. Încercă să se ridice, dar se frânse din mijloc și căzu la loc numaidecât. Își ocărî picioarele, care nu erau bune de nimic, își ocărî tot corpul, care era mai slab decât corpul unui copil mic. „Hai odată, sus cu tine!“, își ordonă și, la o nouă încercare, reuși să se scoale. Peisajul se schimbase. Avalanșa îngropase sub ea copaci și stânci și netezise pământul. Troienele păreau o pătură uriașă, așternută în lumina lunii. Încercă să se orienteze după munți. Din câte-și dădea seama, se afla cam la trei sute de metri sub cabana lui, care trebuie să fi fost sus, după ditamai movila de zăpadă adunată acolo. Porni la drum. Mergea mai încet decât crezuse; zăpada adusă de avalanșă era imprevizibilă, când tare ca piatra și parcă sudată cu solul, când, doi pași mai încolo, moale și prăfoasă ca zahărul pudră. Avea dureri mari. Își făcea griji mai ales pentru piciorul sănătos. Simțea în coapsă ca un ghimpe de fier care, cu fiece pas, i se implânta tot mai adânc în carne. Se gândi la puii de rândunică. Spera că unda de șoc îi cruțase. Dar cuibul se afla într-un loc ferit, iar șarpanta pe care o construise era zdravănă. Totuși trebuia să întărească grinzile de jos, să îngreuneze cu pietre acoperișul și să asigure partea din spate cu un perete de susținere făcut din lespezi de piatră îmbinate între ele, pe care voia să-l fixeze cât

mai adânc în pantă. „Dar pietrele trebuie să fie plate“ își spuse el cu glas tare. Se opri puțin să asculte. Föhnul se potolise, doar o adiere foarte fină îi gâdila pielea. Merse mai departe. Totul în jur era scufundat într-o liniște de mormânt. O clipă, avu senzația că e ultimul om rămas pe pământ sau, cel puțin, ultimul om din vale. Îi veni să râdă. „Ce prostie!“, exclamă el și o luă din loc. Ultima porțiune de sub movila de zăpadă era abruptă, fu nevoit să se târască pe brânci. Sub degetele lui, zăpada era sfărâmicioasă și i se păru neobișnuit de caldă. Lucru curios, durerile din picioare îi dispăruseră acum, dar frigul îi rămăsese cuibărit în adâncul oaselor, pe care și le simțea ușoare și casante ca sticla. „Ajung imediat“, își spuse sieși, lui Marie sau cine știe cui, dar în aceeași clipă își dădu seama că nimeni n-avea să-l mai audă, iar când reuși să-și tragă corpul peste vârful movilei, suspină din rărunchi. Îngenunche în zăpadă, rotindu-și privirile peste întinderea luminată de lună pe care se aflase cabana. În mijlocul tăcerii, strigă numele soției lui: „Marie! Marie!“. Se ridică și începu să umble fără țintă pe terenul din jurul casei. Sub un strat de pulbere ce-i ajungea până la genunchi, zăpada era tare și netedă, ca și cum ar fi fost presată cu un compactor. Peste tot erau împrăștiate șindrile, pietre și lemne rupte. Recunoscu cercul de fier al butoiului pentru apă de ploaie și, chiar alături, una dintre cizmele lui. Într-un loc puțin mai înalt, ieșea din pământ o bucată din coș. Egger se duse câțiva pași mai încolo, în locul de sub el unde bănuia că se află ușa. Căzu în genunchi și se apucă să sape. Săpă până când mâinile începură să-i sângereze, iar zăpada de sub el se înroși. Când, după o oră, ajunse la o adâncime de vreun metru și jumătate și simți sub degetele jupuite o grindă de acoperiș ruptă de

avalanșă și parcă cimentată, se opri din săpat. Se ridică în picioare și privi cerul nopții. Apoi căzu cu trunchiul în față și-și culcă obrazul pe zăpada îmbibată de sânge.

Trecură câteva săptămâni bune până când relatările incomplete fură puse cap la cap, iar evenimentele din acea noapte căpătară un curs limpede în capetele localnicilor. Avalanșa avusese loc la ora două și jumătate. La vreo cincizeci de metri sub vârful Almer, un bloc uriaș se desfăcuse dintr-o cornișă de zăpadă și năvălise cu toată forța, vâjâind pe coastă-n jos. Din cauza terenului aproape vertical de la nivelul cornișei, avalanșa prinsese repede viteză, lăsând o urmă nimicitoare în drumul ei spre vale. Mormanele de zăpadă trecuseră duduind la foarte mică distanță de ieșirea din sat și ajunseseră pe partea cealaltă a văii, declanșând o avalanșă secundară, mai mică, a cărei ultimă ramificație dinspre nord coborâse până la tabăra firmei Bittermann & Fiii, pentru a se opri la o lungime de braț de vechea cadă a lui Thomas Mattl. Avalanșa scosese copacii din rădăcini, lăsând în urmă o albie adâncă ce se întindea până la colina de lângă balta satului. Sătenii vorbeau despre o detunătură înfundată, urmată de un foșnet sau vuiet asemănător tropotului unei mari turme de vite, zgomot care pornise dinspre munte și se apropiase repede de sat. Unda de șoc făcuse ferestrele să vibreze și doborâse pretutindeni de pe pereți statuete ale Fecioarei Maria și crucifixe. Oamenii își părăsiseră casele și o luaseră la fugă pe drum, având deasupra capetelor plecate un nor de zăpadă fină ce părea să înghită stelele. Se strânseseră în fața capelei, iar corul de șoapte al femeilor care se rugau însoțise ultimele bubuituri ale avalanșei. Norul de zăpadă coborâse

foarte încet pe pământ, îmbrăcând totul într-un strat fin, alb. O tăcere mormântală se așternuse asupra văii, semn că prăpădul trecuse.

Pagubele erau strivitoare, mult mai însemnate decât după marea avalanșă din 1873, încă prezentă în amintirile câtorva dintre cei mai bătrâni săteni – avalanșă ce îngropase sub ea șaisprezece suflete, despre care depuneau mărturie mută cele șaisprezece cruci crestate în altarul de la ferma lui Ogfreiner. Patru ferme, două șoproane mari, mica moară de apă a primarului, precum și cinci barăci pentru muncitori și una dintre latrinele taberei fuseseră devastate complet de avalanșă sau suferiseră pagube importante. Nouăsprezece vite, douăzeci și opt de porci, nenumărate găini și singurele oi ale satului – șase la număr – își pierduseră viața. Stârvurile lor fuseseră scoase din zăpadă cu tractorul sau cu mâinile goale și arse împreună cu lemnele surpate ce nu mai puteau fi refolosite. Duhoarea de carne arsă stărui zile-ntregi în aer, acoperind mirosul primăverii – care-și intrase definitiv în drepturi –, topind nămeții și scoțând la iveală întreaga amploare a catastrofei. Ceea ce nu-i împiedică pe săteni să se strângă duminică în capelă și să-i mulțumească lui Dumnezeu pentru bunătatea lui. Căci numai grația divină făcuse ca avalanșa să nu ia decât viețile a trei oameni: soții Simon și Hedwig Jonasser – doi țărani bătrâni a căror casă era blocată de zăpadă pe toate părțile și care, la capătul unei expediții anevoioase până la dormitorul lor, fuseseră găsiți în pat, într-o îmbrățișare strânsă, cu fețele lipite una de alta, sufocați – și Marie Reisenbacher, ajutoarea de la birt, tânăra logodnică a lui Andreas Egger.

Membrii unei echipe de voluntari adunate în grabă chiar în noaptea calamității găsiseră cabana lui Andreas Egger înghițită de zăpadă și pe el zăcând chircit în fața unei gropi săpate cu mâinile goale. Când se apropiaseră de locul nenorocirii – avea să i se povestească ulterior –, el nu se urnise și oricare dintre bărbați ar fi jurat că nu mai e nici un pic de viață în mogâldeața aceea. Egger nu-și mai amintea absolut nimic din operațiunea salvării lui, dar avea să poarte cu sine până la sfârșitul vieții imaginea ca dintr-un vis a unor făclii care, desprinse din întunericul nopții, se apropiau de el încet, clătinându-se aidoma unor stafii.

Trupul lui Marie fusese scos din cabană, pus pe catafalc în capelă, alături de cele ale soților Jonasser, apoi îngropat în cimitirul satului. Înmormântarea avusese loc într-o zi cu soare strălucitor, iar deasupra mormanelor de pământ zbârnâiau primii bondari. Egger primise condoleanțe așezat pe un taburet, bolnav și încremenit de tristețe. Nu înțelegea ce-i zic oamenii, iar mâinile pe care i le întindeau i se păreau niște obiecte străine.

În următoarele săptămâni, Egger găsi adăpost la Capra de aur. În cea mai mare parte a timpului zăcea în pat, într-o cămăruță minusculă din spatele spălătoriei, pe care i-o pusese la dispoziție birtașul. Fracturile de la picioare i se vindecau greu. Întrucât meșterul de oase Alois Klammerer murise cu ani în urmă (cancerul îi rosese cerul gurii, jumătate de maxilar și carnea obrajilor, astfel că, la sfârșit, dinții i se vedeau prin obrazul deschis ca printr-o fereastră), trimiseră după un tânăr medic de țară care se mutase în sat abia sezonul trecut și care trăia în principal de pe urma membrelor scrântite, luxate sau rupte ale turiștilor veniți acolo în număr

tot mai mare să practice schiul sau să facă drumeții. Firma Bittermann & Fiii plăti onorariul doctorului, iar lui Egger i se înfășurară picioarele în două pansamente ghipsate de un alb strălucitor. La sfârșitul celei de-a doua săptămâni, i se îndesă la spate o pernă groasă de paie care îi îngădui să stea în capul oaselor și să-și bea laptele dintr-o cană în loc să-l soarbă din blid, ca până atunci. După a treia săptămână, starea i se îmbunătățise, astfel că zi de zi, pe la amiază, birtașul și băiatul de la tejghea îl înfășurau într-o cergă, îl ridicau din pat și-l așezau afară, la ușă, pe o băncuță de mesteacăn, de pe care vedea povârnișul unde fusese casa lui și unde nu se mai deslușea decât o grămadă de pietriș în bătaia soarelui cald al primăverii.

Spre sfârșitul lui mai, Egger îl rugă pe unul dintre băieții de la bucătărie să-i aducă un satâr bine ascuțit. Cu ajutorul lui, tăie și tocă la pansamentele de ghips până când reuși să le desfacă în câte două jumătăți, dezvelindu-și astfel picioarele. Le văzu întinse pe cearșaf, albe și subțiri ca două bețe descojite, iar priveliștea lor i se păru aproape și mai bizară decât în urmă cu câteva săptămâni, când și le scosese din zăpadă, țepene și reci.

Vreme de câteva zile, Egger își târâi corpul istovit de colo-colo între pat și banca de mesteacăn, până când, în sfârșit, simți din nou că e stăpân pe propriile-i picioare și că acestea sunt destul de puternice încât să-l poarte pe distanțe mai mari. Pentru prima oară după multe săptămâni, își trase pe el o pereche de pantaloni și porni la drum spre bucata lui de pământ. Trecu prin pădurea doborâtă de avalanșă și privi cerul plin de mici nori rotunzi, apoi florile ce răsăriseră peste tot între cioturi și trunchiurile smulse din pământ – unele

albe, altele de culoarea gălbenușului, altele strălucitor de albastre. Încercă să observe cu atenție toate detaliile pentru a și le întipări în minte. Voia să înțeleagă ce se întâmplase, dar când ajunse, după câteva ore, la pământul lui și văzu grinzile și scândurile împrăștiate, își dădu seama că nu era nimic de înțeles. Se așeză pe un bolovan și se gândi la Marie. Încercă să-și imagineze ce se petrecuse în noaptea aceea, iar prin fața ochilor i se perindară imagini îngrozitoare: Marie stătea în capul oaselor pe pat, ținându-și mâinile întinse pe pătură și ascultând în beznă cu ochii larg deschiși, doar c-o secundă înainte ca avalanșa să irupă prin pereți ca un pumn uriaș și s-o îndese năprasnic în pământul rece.

* * *

Într-o zi de toamnă, la aproape jumătate de an de la avalanșă, Egger părăsi valea ca să lucreze pe alt șantier. Era însă inapt pentru muncile grele de prelucrare a lemnului.

— Ce să facem cu unul ca tine? întrebă administratorul când Egger păși pe covor șchiopătând, fără ca pașii lui să scoată vreun sunet, și se opri cu capul plecat în fața biroului. Nu mai ești bun de nimic.

Egger încuviință din cap, iar administratorul oftă.

— Îmi pare rău pentru ce s-a-ntâmplat cu nevastă-ta, spuse el. Dar nu cumva să-ți treacă prin cap c-ar avea legătură cu dinamitările. Ultima dinamitare a fost cu câteva săptămâni înainte de avalanșă!

— N-o să-mi treacă, spuse Egger.

Administratorul înclină capul și privi o vreme pe fereastră.

— Sau crezi cumva că muntele are ținere de minte? întrebă el brusc.

Egger ridică din umeri. Administratorul se aplecă într-o parte, scoase un fel de gâlgâit și scuipă în scuipătoarea de tablă de la picioarele lui.

— Bun, făcu el în cele din urmă. Firma Bittermann & Fiii a construit până acum șaptesprezece linii de teleferic și, crede-mă, n-o să fie ultimele. Oamenilor le place la nebunie să se dea cu schiurile pe munte.

Împinse scuipătoarea sub masă cu vârful pantofului și-l privi solemn pe Egger.

— Numai Dumnezeu din ceruri știe de ce e așa, spuse el. Cert e că liniile trebuie întreținute, cablurile controlate, rotoarele unse, acoperișurile cabinelor îngrijite și așa mai departe. N-ai nevoie să stai mereu cu picioarele pe pământ ferm, nu-i așa?

— Nu cred, răspunse Egger.

— Atunci e bine, spuse administratorul.

Egger fu repartizat unei echipe compuse dintr-o mână de bărbați taciturni, pe ale căror fețe bărboase, arse de soarele munților nu se ghicea aproape nici o emoție. Într-o dubă, ghemuiți pe priciurile dinăuntru, se deplasau de la un teleferic la altul pe drumuri tot mai adesea asfaltate și executau lucrări de întreținere prea anevoioase pentru a le fi repartizate muncitorilor locali. Egger avea sarcina să alunece încet la vale, așezat într-o cușcă de scânduri fixată de cablurile de oțel numai printr-o frânghie de siguranță și printr-un mecanism rotativ prevăzut cu frână de mână, să curețe cablurile și articulațiile grinzilor de praf, gheață sau găinaț întărit și să le ungă apoi cu ulei proaspăt. Nimeni nu se înghesuia să îndeplinească sarcina asta: umbla vorba că-n anii trecuți doi bărbați, amândoi cățărători cu experiență, căzuseră în gol și muriseră, fie din neglijență, fie din pricina unui defect de material, fie doar din pricina vântului care mișca uneori cablurile, deplasându-le câțiva metri când într-o parte, când în alta. Dar lui Egger nu-i era frică. Știa că viața i-atârnă numai într-un fir de ață, dar, îndată ce se cățăra pe o grindă, fixa mecanismul rotativ și prindea carabinele de

siguranță, simțea că se liniștește pe dinăuntru și că toate gândurile confuze și deznădăjduite ce-i învăluiau inima ca un nor negru se risipeau treptat în aerul de munte, până când nu mai rămânea din ele decât pură tristețe.

Așa străbătu Egger văile luni de-a rândul, dormind noaptea în dubă sau în pensiuni ieftine și legănându-se ziua între cer și pământ. Văzu cum se așterne iarna peste munți. Lucra pe ninsori abundente, râcâia gheața de pe cablu cu peria de sârmă și dobora de pe contrafișele grinzilor lungi țurțuri ce se sfărâmau cu un clinchet abia auzit în prăpastia de sub el ori se afundau fără sunet în zăpadă. Auzea adesea, în depărtare, vuietul înfundat al avalanșelor. Uneori vuietul părea să se apropie, iar atunci Egger ridica privirea spre versant, în așteptarea unui uriaș val alb ce l-ar fi purtat cu el o vreme, ca apoi să-l acopere, înghițindu-l cu tot cu frânghie, cu tot cu grinzile de oțel și cu lumea-ntreagă. De fiecare dată însă vuietul se potolea și răsunau din nou țipetele ascuțite ale stăncuțelor.

În acea primăvară, traseul lucrărilor îl conduse înapoi în vale, unde rămase o vreme să curețe ruta Lizei Albastre de resturi de lemn și să repare micile fisuri din fundațiile stâlpilor de susținere. Trase din nou la Capra de aur, în camera în care petrecuse atâtea zile când avusese picioarele rupte. În fiecare seară se întorcea de pe munte frânt de oboseală, mânca, așezat pe marginea patului, îmbucăturile rămase din rația zilnică și, imediat ce punea capul pe pernă, cădea într-un somn greu, fără vise. Odată, se trezi în toiul nopții cu o senzație stranie și, ridicând privirea spre ferestruica prăfuită de sub tavan, văzu că era împânzită de fluturi de noapte. Aripile lor păreau să lumineze în raza lunii și băteau în geam

cu un foșnet ca de hârtie, aproape imperceptibil. Preț de-o clipă, Egger se gândi că apariția lor era un semn, dar nu știu cum să-l interpreteze, așa că închise ochii și încercă să adoarmă la loc. „Nu-s decât fluturi, își spuse, câțiva fluturi de noapte mici și proști“, iar când se trezi dis-de-dimineață, văzu că dispăruseră.

Rămase câteva săptămâni în sat, care, din câte își dădea seama, își revenise în mare după urmările avalanșei, apoi plecă mai departe. Evitase să se uite la terenul lui sau să meargă la cimitir și nici pe băncuța de mesteacăn nu se așezase. Plecă mai departe și, suspendat în aer între munți, văzu anotimpurile perindându-se sub el ca niște imagini multicolore care nu-i spuneau nimic și cu care n-avea nici în clin, nici în mânecă. Mai târziu, avea să-și amintească de anii de după avalanșă ca de o perioadă goală și tăcută ce nu prinsese viață decât încet și aproape imperceptibil.

Când, într-o zi senină de toamnă, un sul de șmirghel îi căzu din mână și se rostogoli în josul coastei săltând ca un ied sprințar, până când își luă zborul de pe marginea unei stânci ieșite în afară și dispăru în adâncuri, Egger se opri din lucru pentru prima oară după multă vreme și privi împrejur. Soarele se afla la mică înălțime și până și crestele îndepărtate ale munților se vedeau extrem de clar, de parcă tocmai le-ar fi pictat cineva pe cer. În imediata lui apropiere era un paltin singuratic, de un galben strălucitor, iar puțin mai încolo păștеau niște vaci, aruncând umbre lungi și înguste ce le însoțeau la tot pasul pe pajiște. Sub copertina unui mic adăpost pentru viței ședeau câțiva drumeți. Egger îi auzi vorbind și râzând, iar vocile lor îi părură străine și plăcute în același timp. Se gândi la vocea lui Marie și la cât de mult îi

plăcea s-o asculte. Încercă să-și amintească melodia și sunetul ei, dar nu izbuti. „Dacă mi-ar fi rămas măcar vocea ei“, își spuse el cu glas tare. Apoi coborî încet până la următoarea grindă de oțel, se dădu jos și porni în căutarea șmirghelului.

Trei zile mai târziu, după ce petrecuse o zi rece și umedă curățând cu peria rugina de pe niturile soclurilor de beton ale unei stații superioare, Egger sări, seara, din dubă și intră în mica pensiune unde locuia împreună cu ceilalți muncitori. În drum spre camera lui, trecu prin dreptul camerei de zi – care mirosea a castraveciori murați – a proprietăresei. Bătrâna stătea singură la masă. Avea coatele rezemate pe tăblie și fața îngropată în palme. Pe masă trona un aparat de radio masiv, din care pe la ora aceea răsunau de obicei fie muzică de fanfară, fie tiradele furioase ale lui Adolf Hitler. Acum însă radioul era oprit, iar Egger o auzi pe bătrână suflând slab în palme.

— Vă simțiți rău? întrebă el.

Patroana înălță capul și-l privi. Pe față îi rămăseseră urmele degetelor, fâșii palide în care sângele reveni încet-încet.

— E război, zise ea.

— Cine spune? întrebă Egger.

— Păi, a spus la radio, îl lămuri bătrâna, aruncând o privire dușmănoasă spre aparat.

Egger o văzu ducând mâna la ceafă și desfăcându-și cocul din două mișcări rapide. Părul îi căzu pe ceafă, lung și gălbui ca niște fire de in. Umerii îi tremurară scurt, ca și cum ar fi fost pe punctul să izbucnească în plâns. Dar se ridică de la masă și, după ce trecu pe lângă el și străbătu culoarul, ieși din

casă, unde o întâmpină o pisică murdară ce i se frecă o vreme de picioare, ca apoi să dispară după colț alături de bătrână.

A doua zi de dimineață, Egger porni la drum spre sat pentru a se prezenta la încorporare. Nu chibzuise cine știe ce înainte să ia decizia asta. Ea-i apăruse dintr-odată, ca o chemare de departe, iar Egger știa că trebuie s-o urmeze. Primise odată, la șaptesprezece ani, ordin de chemare, dar atunci Kranzstocker protestase cu succes, aducând argumentul că, dacă i-l smulgeau din brațe pe iubitul lui pupil (care, în treacăt fie zis, era și cel mai harnic membru al familiei) ca să facă din el carne de tun și să-l dea pe mâna macaronarilor sau (și mai rău) a mâncătorilor de baghete, atunci – pentru numele lui Dumnezeu! – mai bine-i dădeau foc la fermă și măcar știa o treabă. În sinea lui, Egger îi fusese recunoscător fermierului. N-avusese nimic de pierdut în viață; dimpotrivă, măcar avea ceva de câștigat. Altfel stăteau lucrurile acum.

Cum vremea era cât de cât prielnică, porni la drum pe jos. Merse toată ziua, înnoptă într-un șopron și-și continuă drumul înainte de răsărit. Ascultă zumzăitul egal al firelor de telefon întinse recent între stâlpii subțiri de pe marginea drumurilor și văzu munții ivindu-se din noapte odată cu primele gene de lumină – spectacol care, deși asistase la el de mii de ori înainte, îl atinse de data asta într-un fel aparte. Nu-și amintea să mai fi văzut ceva atât de frumos și, totodată, de înfricoșător.

Egger nu rămase mult timp în sat.

— Ești prea bătrân. Afară de asta, șchiopătezi, îi spuse la Capra de aur ofițerul care, așezat la o masă acoperită cu pânză albă și decorată cu mici svastici, alcătuia, împreună cu

primarul și cu o dactilografă bătrâioară, comisia medicală de triere a recruților.

— Vreau să merg pe front, răspunse Egger.

— Crezi că Wehrmacht-ul are nevoie de unul ca dumneata? întrebă ofițerul. Drept cine ne iei?

— Nu fi prost, Andreas, întoarce-te la muncă! spuse primarul și astfel problema fu rezolvată.

Dactilografa aplică o ștampilă pe dosarul ce conținea o singură foaie, iar Egger se întoarse la teleferice.

Aproape patru ani mai târziu, în luna noiembrie a anului 1942, Egger se afla în fața aceleiași comisii, de astă dată însă nu ca voluntar, ci ca recrut. Habar n-avea de ce Wehrmacht-ul hotărâse brusc că avea nevoie de unul ca el; în orice caz, vremurile păreau să se fi schimbat.

— Ce știi să faci? întrebă ofițerul.

— Cunosc munții, răspunse Egger. Știu să frec cu șmirghel cablurile de oțel și să fac găuri în stâncă.

— E bine, aprobă ofițerul. Ai auzit vreodată de Caucaz?

— Nu, răspunse Egger.

— Nu-i nimic, spuse ofițerul. Andreas Egger, te declar apt de război. Îți revine misiunea de onoare de a elibera Răsăritul!

Egger privi pe fereastră. Afară începuse să plouă; picături mari băteau în geam, întunecând sala localului. Îl văzu cu colțul ochiului pe primar aplecându-se încet și fixând cu privirea tăblia mesei.

Egger avea să petreacă în total peste opt ani în Rusia, din care nici măcar două luni pe front, iar restul timpului într-un lagăr pentru prizonieri de război aflat undeva în nordul nemărginitei stepe a Mării Negre. Deși la început misiunea

păruse oarecum clară (ea consta, pe lângă eliberarea Răsăritului, în protejarea zăcămintelor de țiței și în apărarea și întreținerea instalațiilor de extragere planificate), după doar câteva zile Egger nu mai știa bine de ce se află acolo și pentru ce sau contra cui lupta. Era ca și cum în acele nopți de iarnă caucaziene, negre ca smoala, nopți în care la orizontul format de crestele munților focurile de artilerie se deschideau ca niște flori luminoase, așternându-și reflexele pe chipurile înfricoșate, deznădăjduite sau apatice ale soldaților, orice idee despre sens ori despre lipsa de sens ar fi fost înăbușită în față. Egger nu-și punea întrebări. Executa ordine, atâta tot. În rest, era de părere că ar fi putut s-o pățească mult mai rău. La doar câteva săptămâni de la sosirea lui, doi camarazi tăcuturni și, după toate aparențele, familiarizați cu terenul îl conduseră noaptea pe un platou îngust de stâncă, aflat la vreo patru mii de metri altitudine. Trebuia să rămână acolo până când avea să fie chemat înapoi – îi pusese-n vedere unul dintre superiorii lui –, pe de o parte pentru a face găuri destinate explozivelor, pe de altă parte pentru a apăra și, eventual, a menține poziția avansată. Egger nu știa despre ce poziție e vorba și nici ce însemna, de fapt, o asemenea poziție, dar nu era nemulțumit de misiunea lui. Cei doi camarazi îl lăsară singur cu uneltele, cu un cort, o cutie de provizii și promisiunea de a se întoarce la el cu rezerve o dată pe săptămână, iar Egger se adaptă cum putu mai bine noilor condiții de viață. Ziua făcea cu burghiul zeci de găuri în stâncă, de pe care adesea trebuia să desprindă mai întâi un strat gros de gheață, iar noaptea stătea întins în cort, încercând să doarmă în ciuda gerului mușcător. Era echipat cu un sac de dormit, două pături, cizmele de iarnă îmblănite și jacheta groasă, matlasată a vânătorilor de munte.

În plus, își instalase cortul pe jumătate într-o cornișă de zăpadă înghețată pentru a se proteja măcar puțin de vântul ce vâjâia deseori atât de tare, încât acoperea vuietul bombardierelor și detunăturile înfundate ale antiaerienelor. Dar toate aceste măsuri nu erau de-ajuns pentru a ține frigul afară. Gerul părea să se strecoare prin toate cusăturile, sub haine și sub piele, și să se încleștеze în fiecare fibră a corpului. Era interzis, sub amenințarea pedepsei cu moartea, să aprinzi focul, dar chiar dac-ar fi fost permis, platoul se afla mult peste limita arborilor și, cât vedeai cu ochii, nu exista nici măcar o crenguță căreia Egger să-i poată da foc. Uneori, aprindea mica lampă de gătit cu benzină, cu care-și încălzea conservele. Dar flăcările minuscule parcă-i râdeau în nas. Îi ardeau buricele degetelor, iar în rest îl făceau să degere și mai tare. Egger se temea de nopți. Zăcea încovrigat în sacul de dormit și-i dădeau lacrimile de la ger. Uneori visa. Erau vise încâlcite, dureroase și pline de pocitanii ce goneau întruna, desprinse din viscolul sufletului său. Odată se trezi dintr-un astfel de vis fiindcă i se păru că o vietate moale, mișcătoare se strecurase în cort și se holba la el. Îngână un „Doamne“ și așteptă până ce i se mai liniști inima. Se eliberă din sacul de dormit și se târî afară din cort. Pe cerul de un negru profund nu se vedea nici o stea. Toată întinderea era cufundată în beznă, iar tăcerea era deplină. Egger se așeză pe un bolovan și privi în întuneric. Își auzi din nou inima bătând, iar în clipa aceea își dădu seama că nu e singur. Nu putea să spună de unde vine senzația asta; nu vedea decât bezna nopții și n-auzea decât bătăile propriei inimi, dar undeva afară simțea apropierea altei ființe. Habar n-avea cât stătuse așa în fața cortului, cu urechile ciulite în întuneric, dar înainte ca prima fâșie de lumină palidă să

mijească deasupra munților știu și unde se afla inamicul lui: pe partea cealaltă a râpei ce mărginea platoul spre vest, la vreo treizeci de metri în linie dreaptă, ieșea din perete o stâncă atât de îngustă, încât abia ar fi putut să stea pe ea o capră. Acolo era postat un soldat rus, a cărui siluetă începu să prindă repede contur în lumina tot mai puternică a zorilor. Stătea pur și simplu acolo, într-o imobilitate de neînțeles, și privea spre Egger, care, la rândul lui, era încă așezat pe bolovan și nu îndrăznea să se urnească din loc. Soldatul, tânăr, avea fața lăptoasă a unui băiat de la oraș. Fruntea îi era netedă și albă ca zăpada, iar ochii arătau ciudat, fiind cumva oblici. Își purta arma – o pușcă de cazaci fără baionetă – pe umăr, prinsă cu o curea, și-și ținea liniștit mâna dreaptă pe patul puștii. Rusul îl privea pe Egger și Egger îl privea pe rus, iar în jurul lor nu era decât liniștea unei dimineți de iarnă caucaziană. Egger nu mai știa care din ei făcuse prima mișcare; în orice caz, o smucitură străbătu corpul soldatului, iar Egger se ridică în picioare. Rusul luă mâna de pe patul puștii și se șterse cu mâneca pe frunte. Apoi făcu stânga-mprejur, sui câțiva metri rapid, abil, fără să se mai uite-n urmă și dispăru între stânci.

Egger rămase o clipă pe gânduri. Înțelegea că fusese față-n față cu inamicul și totuși, după dispariția lui, se simțea mai singur ca oricând.

La început, cei doi camarazi veniseră, potrivit înțelegerii, o dată la câteva zile să-i reînnoiască proviziile și să-i aducă, la nevoie, ciorapi de lână sau un burghiu nou, precum și vești de pe front (cursul evenimentelor fluctua, existau pierderi, dar și victorii, în general situația nu era prea clară). După câteva săptămâni însă, cei doi nu mai veniră în vizită, iar spre

sfârșitul lui decembrie – după numărătoarea lui Egger, care cresta zilele cu burghiul într-o placă de metal, trebuie să fi fost a doua zi de Crăciun – îi încolți în minte pentru prima oară bănuiala că n-aveau să mai vină. După încă o săptămână în care tot nu se arătase nimeni la față, în ziua de 1 ianuarie 1943, pe un viscol puternic, porni la drum înapoi spre tabără. Urmă drumul pe care urcaseră cu aproape două luni în urmă și fu ușurat când, nu după multă vreme, văzu licărind în față roșul familiar al svasticilor. Nu trecură însă nici două secunde, și înțelese fulgerător că steagurile înfipte-n pământ, în fața lui, pentru a delimita tabăra nu erau cele cu svastică, ci drapelele Republicii Sovietice Socialiste Ruse. Egger rămase-n viață numai și numai datorită prezenței de spirit cu care-și smulse pe loc pușca din spate și o azvârli cât putu de departe. Văzu arma dispărând în zăpadă cu o bufnitură, iar după o fracțiune de secundă auzi strigătul santinelelor care se repeziră la el. Ridică mâinile, se lăsă în genunchi și-și înclină capul. Simți o lovitură în ceafă, căzu cu fața la pământ și auzi vocile grave ale rușilor răsunând deasupra lui ca niște zgomote ininteligibile din altă lume.

Două zile la rând, Egger stătu ghemuit, alături de alți doi prizonieri, într-o cutie de lemn bătută-n cuie într-o doară și astupată cu pâslă, măsurând cam un metru și jumătate-n lungime și lățime și nici măcar un metru-n înălțime. Cea mai mare parte a timpului și-o petrecu uitându-se printr-o crăpătură și încercând să deslușească în mișcările pe care le vedea afară indicii cu privire la planurile rușilor și la propriul lui viitor. Când, a treia zi, cuiele fură scoase în sfârșit din lemn cu un scârțâit strident, iar unul dintre pereții de scânduri căzu în afară, lumina iernii i se implântă atât de năprasnic în ochi,

încât se temu că nu-i va mai putea deschide niciodată. Reuși totuși într-un târziu, dar senzația aceea de junghi luminos, care făcea ca până și nopțile să i se pară invadate de o strălucire orbitoare, avea să-l însoțească vreme îndelungată după sfârșitul captivității, părăsindu-l definitiv abia mulți ani după ce se întorsese acasă.

Deportarea într-un lagăr de lângă Voroșilovgrad dură șase zile reci și șase nopți de gheață, pe care Egger le petrecu în mijlocul unui grup de prizonieri adunați pe platforma deschisă a unui camion. Călătoria fu îngrozitoare. Sub un cer negru, sfâșiat ritmic de focurile artileriei, traversară vaste întinderi de zăpadă, din ale căror brazde ieșeau, înțepenite, membre de oameni și de cai. Egger, așezat în fundul benei, vedea nenumăratele cruci de lemn ce străjuiau drumul. Se gândea la broșura din care-i citise Marie de-atâtea ori și la cât de puțin avea în comun peisajul de iarnă descris acolo cu lumea aceasta înghețată și rănită.

Unul dintre prizonieri, mic de statură și îndesat, care se apăra de ger înfășurându-și capul cu zdrențele unei cergi, spunea despre cruci că nu erau atât de triste pe cât păreau, că erau doar indicatoare ce arătau drumul direct până la cer. Îl chema Helmut Moidaschl și râdea cu poftă. Îl făcea să râdă zăpada care le biciuia fețele și-l făceau să râdă colțurile de pâine tari precum cărămizile, care li se aruncau în platformă dintr-un sac. Pâinea aia era mai bună la construit niște case pe cinste, zicea el și râdea atât de tare, încât îi molipsea și pe cei doi gardieni ruși. Uneori le făcea cu mâna bătrânelor care examinau cadavrele înzăpezite, în căutare de hrană și haine bune de purtat. Dacă tot mergi în iad, comenta el, trebuie să

râzi cu dracii: nu te costă nimic, iar călătoria devine mai suportabilă.

Helmut Moidaschl fu primul dintr-o lungă serie de prizonieri pe care Egger îi văzu murind la Voroșilovgrad. Încă din noaptea sosirii, Moidaschl fu cuprins de o febră puternică, iar strigătele lui, pe care și le înăbușea cu zdrențele de cergă, răsunară ore-n șir în baracă. A doua zi îl găsiră fără suflare într-un colț, pe jumătate gol, chircit și cu pumnii strânși la tâmple.

După câteva săptămâni, Egger încetă să mai numere morții care erau îngropați în păduricea de mesteceni din spatele lagărului. Moartea făcea parte din viață ca mucegaiul din pâine. Moartea era febra. Era foamea. Era o crăpătură în peretele barăcii, prin care șuiera vântul iernii.

Egger fu repartizat unei echipe de lucru ce număra o sută de inși. Lucrau în pădure sau în stepă, spărgeau lemne, construiau ziduri joase din bolovani, ajutau la recoltarea cartofilor sau îngropau morții din noaptea precedentă. În timpul iernii, dormea cu vreo două sute de alți bărbați în baracă. Îndată ce se mai încălzi vremea, își mută culcușul afară, pe o grămadă de fân. De când cineva aprinsese din greșeală lumina într-o noapte caldă și mii de ploșnițe se scurseseră numaidecât de pe tavan, prefera să doarmă sub cerul liber.

Vestea despre sfârșitul războiului îl găsi pe Egger într-una dintre latrinele comune, unde, sub asaltul unui roi de muște strălucind în tonuri verzui, stătea așezat pe o scândură deasupra haznalei, când deodată ușa fu dată de perete, iar un rus băgă capul înăuntru, urlând:

— Hitler *kaputt*! Hitler *kaputt*!

Cum Egger rămase în aceeași poziție fără să răspundă, rusul trânti ușa la loc și plecă râzând. Hohotele lui, tot mai slabe, se auziră afară o vreme, înainte să izbucnească șuierul sirenei pentru apel.

După nici trei săptămâni, Egger uitase de euforia santinelei și de speranțele pe care și le făcuse atunci. Faptul că războiul se încheiase era de netăgăduit, dar n-avusese consecințe vizibile asupra vieții din lagăr. Munca rămăsese aceeași, supa de mei era mai diluată ca oricând, iar mușteleе continuau să roiască netulburate pe lângă bârnele latrinelor. În plus, mulți prizonieri se temeau că sfârșitul războiului era doar provizoriu. O fi fost Hitler *kaputt*, argumentau ei, dar în spatele oricărui dement se găsea mereu alt dement, mult mai rău decât primul, și, în definitiv, era doar o chestiune de timp ca totul s-o ia de la capăt.

Într-o noapte de iarnă neobișnuit de blândă, Egger, așezat în fața barăcii și învelit în pătură, îi scria o scrisoare răposatei lui soții. În timpul lucrărilor de curățare dintr-un sat incendiat, găsise o foaie de hârtie aproape intactă și un ciot de creion, iar acum scria încet, cu litere mari, șovăitoare:

Draga mea Marie,

îți scriu din Rusia. Nu e chiar atât de rău aici. Am de lucru și de mâncare, iar pentru că nu există munți, cerul este mai larg decât poți cuprinde cu privirea. Doar frigul e strașnic. E altfel decât frigul de acasă. Dacă aș avea un singur săculeț îmbibat cu gaz, ca atunci, când aveam atât de multe, aș fi mulțumit. Dar nu vreau să mă plâng. Sunt destui care zac în zăpadă, țepeni și reci, în timp ce eu încă mă uit la stele. Poate

că și tu vezi stelele. Din păcate, trebuie să închei acum. Scriu greu, iar după dealuri începe să se lumineze de ziuă.

Al tău,
Egger

Împături de mai multe ori scrisoarea pentru a o face cât mai mică și o îngropă în pământul de la picioarele lui. Apoi își luă pătura și se întoarse la baracă.

Mai trecură aproape șase ani până când luă sfârșit perioada petrecută de Egger în Rusia. Nimic nu anunțase eliberarea, dar într-o zi de vară a anului 1951, dis-de-dimineață, prizonierii fură strânși laolaltă pe terenul din fața barăcii, unde li se ordonă să se dezbrace la piele și să-și arunce unele peste altele hainele, care formară o grămadă mare și puturoasă. Grămada fu stropită cu benzină și i se dădu foc, iar în timp ce oamenii stăteau cu ochii țintă la flăcări, pe față li se citea frica de a fi împușcați pe loc sau de a păți ceva și mai rău. Dar rușii râdeau și vorbeau tare, toți deodată, iar când unul dintre ei înșfăcă un prizonier de umeri, îl strânse la piept și execută un ridicol dans în doi cu fantoma aceea goală și sfrijită, cei mai mulți înțeleseră că era o dimineață bună.

În decurs de o oră, după ce li se dădură haine curate și câte un coltuc de pâine, bărbații părăsiră lagărul, pornind în marș spre cea mai apropiată gară. Egger se retrăsese într-unul din ultimele rânduri. Chiar în fața lui mergea un tânăr cu ochi mari și mereu puțin speriați, care-și înfulecă pâinea de la primii metri parcurși. Când înghiți și ultima îmbucătură, se mai întoarse o dată și aruncă o privire înapoi spre lagăr, care era deja la mai mulți kilometri depărtare și abia se mai

deslușea în razele scânteietoare ale soarelui. Un rânjet i se desenă pe față și deschise gura să zică ceva, dar nu-i ieși decât un sunet sugrumat, moment în care-l podidi plânsul. Gemea și suspina, iar lacrimile și mucii îi curgeau în pârâiașe late pe obrajii murdari. Unul dintre bărbații mai în vârstă, un lungan cu părul alb, zbârlit și cu semne de râie pe față, se apropie de băiat, își petrecu brațul pe după umerii lui care tremurau și-l rugă insistent să înceteze cu bocetele, căci, una la mână, nu-i aduceau lui personal altceva decât un guler de cămașă ud și, două la mână, smiorcăielile erau molipsitoare ca frigurile galbene și ciuma bubonică la un loc, iar el n-avea chef să străbată mii de kilometri, cât măsura drumul până acasă, în compania unor bocitoare. Pe deasupra, era mai înțelept să-și țină lacrimile pentru acasă, căci acolo erau destule motive de jelit. Tânărul se opri din plâns, iar Egger, care mergea la doi pași în urma lui, auzi încă multă vreme zgomotele seci cu care-și înghițea lacrimile și ultimele firimituri.

* * *

După întoarcere, Egger locui la început într-un adăpost de scânduri aflat în spatele școlii nou construite, pe care i-l puseseră la dispoziție sătenii prin bunăvoința primarului. Primarul nu mai era nazist acum, la ferestre atârnau din nou mușcate în locul steguleților cu svastică, iar astea nu erau nici pe departe singurele schimbări prin care trecuse satul. Drumul se lărgise. De mai multe ori pe zi, adesea la intervale scurte, se auzea duduit de mașini, care provenea tot mai rar de la uriașele motoare Diesel – urât mirositoare și fumegoase – ale vechilor camioane. Automobile strălucind în toate culorile intrau în vale vâjâind și lepădau în piața satului excursioniști, drumeți și schiori. Mulți țărani închiriau camere de oaspeți, iar găinile și porcii dispăruseră din majoritatea cotețelor. Locul lor fusese luat de schiuri și bețe de schi, iar în fostele cotețe mirosea a ceară în loc de găinaț și excremente de porc. La capra de aur avea acum concurență. Zi de zi, birtașul își arăta supărarea pe care i-o pricinuia La Mitterhofer, localul deschis de curând, care-și etala vizavi fațada văruită în vernil și inscripția *Grüß Gott*[1] de deasupra intrării. Îl ura pe bătrânul Mitterhofer. Nu pricepea cum e posibil ca unui crescător de vaci să-i trăsnească prin cap – așa, din senin – să-și lase furca și să găzduiască turiști în loc de vite.

— Fermierul e fermier, și-n viața lui nu se face birtaș! zicea el, deși recunoștea în secret că, departe de a dăuna afacerilor, concurența le însuflețea.

Când, la sfârșitul anilor ’60, muri în cele din urmă, după ce ajunsese un moșneag cu mintea tulbure, îi lăsă moștenire singurei lui fiice, pe lângă La capra de aur, alte trei case de oaspeți, mai multe hectare de pământ, popicăria de sub grajdurile fostei ferme a lui Loidolt și acțiuni la două telescaune – moșteniri care făcură brusc din această femeie nemăritată și cam îndărătnică, în ciuda faptului că era trecută bine de patruzeci de ani, una dintre cele mai căutate partide din vale.

Egger acceptă toate aceste schimbări cu uimire tăcută. Noaptea auzea în depărtare scârțâitul metalic al contrafișelor pe pante – numite acum pârtii –, iar dimineața îl trezea deseori din somn gălăgia pe care o făceau elevii după peretele de la căpătâiul lui, gălăgie ce se curma fulgerător când intra în clasă învățătorul. Își aducea aminte de propria lui copilărie, de puținii ani de școală ce i se așterneau atunci fără sfârșit în față și care acum i se păreau scurți și trecători ca un clipit din ochi. Timpul îl năucea oricum. Trecutul părea să șerpuiască în toate direcțiile, iar evenimentele se amestecau sau se remodelau iar și iar în memorie, schimbându-și în mod straniu centrul de greutate. Petrecuse mult mai mult timp în Rusia decât alături de Marie, dar anii scurși în Caucaz și la Voroșilovgrad abia dacă i se păreau mai lungi decât ultimele zile cu ea. Perioada în care lucrase la șantierul telefericului se micșora retrospectiv, atingând lungimea unui singur sezon, iar pe de altă parte avea impresia că-și petrecuse jumătate din

viață atârnat de stănogul boilor, cu ochii-n pământ și cu micile lui fese albe ridicate spre cerul serii.

La câteva săptămâni de la întoarcere, Egger se întâlni cu bătrânul Kranzstocker. Ședea pe un taburet șubred pentru muls vacile, iar Egger îl salută în trecere. Kranzstocker ridică încet capul și-i luă ceva până să-l recunoască pe Egger.

— Tu erai, spuse el cu o voce gâjâită de moșneag. Taman tu!

Egger rămase locului și-l privi pe bătrân care, ghemuit cum stătea, își ridică spre el ochii galbeni. Își ținea în poală mâinile slabe ca niște vreascuri, iar gura lui întredeschisă părea complet știrbă. Egger auzise că doi dintre băieți nu i se mai întorseseră de pe front, motiv pentru care încercase să se spânzure de tocul ușii de la cămară. Lemnul putred cedase însă sub greutatea lui, iar Kranzstocker supraviețuise. De atunci, bătrânul țăran își petrecea timpul jinduind după moarte. O vedea ghemuită în fiece ungher, iar seara era convins că liniștea de veci se va așterne peste el odată cu întunericul. Dar se deștepta mereu a doua zi, și mai bolnav ca înainte, și mai posac, și mai ros pe dinăuntru de jindul lui.

— Vino-ncoace! spuse el, întinzând capul în față ca o găină. Ia să vedem cum arăți!

Egger făcu un pas spre el. Bătrânul avea obrajii supți, iar părul, cândva de un negru strălucitor, îi atârna acum de țeastă alb și subțire ca niște pânze de păianjen.

— Eu n-o mai duc mult, moartea nu ocolește pe nimeni, zise. O aud în fiecare zi venind de după colț, dar mereu e doar o vacă de-a vecinului, un câine sau umbra vreunui suflet aciuat pe-aici!

Egger rămase încremenit. O clipă avu senzația că e din nou copil și se temu că bătrânul se va ridica în picioare și va crește cât un munte.

— Iar azi vii taman tu, urmă bătrânul. Unul ca tine răsare uite-așa de după colț, iar alții nu mai vin de nicăieri. Așa-i cu dreptatea pe lume. Eu am fost odată Kranzstocker, și-acum uită-te la mine ce-am ajuns: o grămadă de oase putrede, în care a mai rămas atâta viață cât să nu se fărâme pe loc și să nu se facă pulbere. Toată viața am mers drept, am plecat capul în fața Domnului și-a nimănui altcuiva. Și Domnul cum mă răsplătește? Îmi ia doi băieți. Îmi smulge din trup carnea mea și sângele meu. Și pentru că tot nu-i ajunge ticălosului, pentru că tot n-a stors și ultima picătură de viață dintr-un țăran bătrân ca mine, mă mai și lasă s-aștept moartea de dimineața până seara, aici, în fața fermei. Și uite-așa stau pe scăunelul ăsta, mă doare și fundul de când șed aici și nu vine nimeni afară de câteva animale și de câteva umbre și de tine. Taman tu!

Kranzstocker își privi mâinile, degetele sfrijite și pline de pete. Sufla din greu, cu un fel de horcăit slab. Deodată înălță capul. În același timp, îi zvâcni fulgerător o mână din poală, înșfăcându-l pe Egger de braț.

— Acum ți-a venit și ție rândul! strigă el cu vocea tremurând de emoție. Acum poți să mă bați! Bate-mă, n-auzi? Te rog, bate-mă! Te rog, omoară-mă odată-n bătaie!

Egger simți degetele bătrânului încleștându-i-se în jurul brațului și un fior de gheață îi trecu prin inimă. Se smulse din strânsoare și făcu un pas înapoi. Kranzstocker își lăsă mâna jos și rămase pe scăunel, cu privirea ațintită din nou în pământ. Egger se răsuci pe călcâie și plecă.

Mergând pe drumul care se termina puțin după ieșirea din sat, îl încercă o ciudată senzație de gol în stomac. În adâncul lui, îl compătimea pe bătrânul fermier. Se gândea la scăunelul acela și-i dorea un scaun adevărat și o pătură călduroasă, dar în același timp îi dorea moartea. Urcă mai departe pe drumeagul îngust, până ce ajunse sus de tot, la depresiunea Pichler. Aici pământul era afânat, iarba, închisă la culoare și scurtă. Pe firele de iarbă tremurau picături de apă, făcând să scânteieze toată pajiștea, ca și cum ar fi fost presărată cu mărgele de sticlă. Egger se miră la vederea stropilor minusculi și tremurători, care se agățau cu tenacitate de firele de iarbă, pentru a cădea totuși mai devreme sau mai târziu, strecurându-se în pământ ori dizolvându-se în aer.

Kranzstocker avea să-și afle mântuirea abia mulți ani mai târziu, într-o zi de toamnă de la sfârșitul anilor ’60, pe când ședea în camera lui și asculta radioul. Ca să înțeleagă ceva, se aplecase peste masă și-și ținea urechea stângă lipită de difuzor. Tocmai când crainicul anunța difuzarea unui concert pentru orchestră de alămuri, bătrânul scoase un țipăt scurt, se lovi de mai multe ori cu pumnul în piept și alunecă în cele din urmă de pe scaun, țeapăn și fără viață, în acordurile metalice ale muzicii.

La înmormântare turna cu găleata, iar cortegiul funerar înainta cu greu prin mocirla ce inundase drumul, ajungând până la glezne. Egger, pe atunci un bărbat trecut de șaizeci de ani, se afla în ultimul rând. Se gândi la fermierul care-și hăituise fericirea lovind-o neîntrerupt toată viața. Când, sub ploaia deasă, trecură prin dreptul micului birt aflat în locul fostei ferme a lui Achmandl, se auziră de acolo, sonore și

neobișnuit de cristaline, râsetele unui copil. Una dintre ferestre era crăpată și în ea se răsfrângea o licărire vie, tremurătoare. În cameră, băiatul cel mic al birtașului ședea dinaintea unui televizor uriaș, cu fața aproape lipită de ecran. Pe fruntea lui pâlpâia reflexia imaginilor televizate; cu o mână strângea antena, cu cealaltă se lovea peste coapse râzând în hohote. Râdea cu atâta poftă, încât Egger recunoscu, prin perdeaua ploii, picăturile scânteietoare de salivă ce stropeau sticla televizorului. Simți nevoia să se oprească, să-și sprijine fruntea de geam și să râdă împreună cu copilul. Dar cortegiul își continuă drumul, întunecat și mut. Egger vedea în fața lui umerii ridicați ai îndureratei asistențe, pe care ploaia se prelingea în firicele subțiri. În față de tot, dricul se legăna ca un vapor în asfințit, în timp ce în spate râsetele copilului se auzeau tot mai stins.

Cu toate că-l bătuse des gândul să-și cumpere televizor, Egger nu trecuse niciodată la fapte. De cele mai multe ori n-avusese bani sau loc sau timp și, oricum, i se părea că-i lipsesc toate condițiile necesare unei asemenea investiții. De exemplu, nu socotea să aibă perseverența cu care majoritatea celorlalți fixau ore-n șir lumina aceea pâlpâitoare, despre care credea pe ascuns că tulbură în timp lumina ochilor și că înmoaie creierul. Cu toate acestea, televizorul îi dăruise două momente de neuitat, pe care mai târziu avea să le scoată adesea din străfundurile memoriei pentru a le privi din nou cu un amestec de spaimă și plăcere. Prima scenă se petrecuse în camera din fund a birtului La capra de aur, unde cu câtva timp în urmă fusese instalat un televizor nou-nouț, marca Imperial. Egger nu mai trecuse de multe luni pe-acolo, așa că,

păşind înăuntru, fu surprins când îl întâmpinară, în loc de murmurul obişnuit din sala de mese, vocile de la televizor, cam metalice şi însoţite de un fâşâit slab. Se duse în spate, unde şapte sau opt inşi, răspândiţi pe la mese, stăteau cu ochii ţintă la aparatul mare cât un dulap. Pentru prima oară-n viaţă, Egger vedea de foarte aproape imaginile televizate. Se mişcau sub ochii lui cu o naturaleţe magică, aducând în aerul îmbâcsit al camerei din fund de la Capra de aur o lume de care n-avusese habar până atunci. Văzu case înguste şi înalte, ale căror acoperişuri împungeau cerul ca nişte ţurţuri răsturnaţi. De la ferestre ploua cu bucăţele de hârtie, iar oamenii de pe străzi râdeau, ţipau, îşi azvârleau pălăriile-n aer şi păreau toţi nebuni de fericire. Înainte ca Egger să priceapă toate astea, ecranul fu sfâşiat în bucăţi de un fel de explozie fără sunet, ca imediat să se închege la loc într-o scenă cu totul nouă. Aşezaţi pe câteva bănci de lemn, bărbaţi purtând cămăşi cu mânecă scurtă şi salopete priveau o fată de vreo zece ani, cu pielea închisă la culoare, care, îngenunchind într-o cuşcă, scărpina coama unui leu întins în faţa ei. Animalul căsca şi i te puteai uita în botul plin de fire de salivă. În timp ce publicul aplauda, fata se lipi de corpul leului şi, preţ de-o clipă, păru să dispară în coama lui. Egger începu să râdă. Râdea mai curând de stinghereală, neştiind cum să se comporte la televizor în prezenţa celorlalţi. Îi era ruşine de ignoranţa lui. Se simţea ca un copil care asistă la activităţile de neînţeles ale adulţilor: totul era oarecum interesant, dar nimic nu părea să-l privească pe el personal.

Atunci însă văzu ceva ce-l mişcă până-n adâncul inimii. O femeie tânără ieşea dintr-un avion. Dar cea care cobora scara îngustă spre pista de aterizare nu era orice femeie; era

cea mai frumoasă ființă pe care o văzuse Egger vreodată. Se numea Grace Kelly – nume ce suna străin și nemaiauzit pentru urechile lui, dar care i se părea totodată singurul potrivit. Purta un palton scurt și făcea cu mâna unei mulțimi compacte care se adunase pe aerodrom. O mână de reporteri se năpustiră în direcția ei, aruncându-i întrebări pe nerăsuflate și, în timp ce ea le răspundea, lumina soarelui i se revărsa pe părul blond și pe gâtul zvelt și neted. Egger se înfioră la gândul că acel păr și acel gât nu erau o simplă închipuire și că undeva în lume exista poate cineva care le atinsese cu vârful degetelor sau care le mângâiase chiar cu toată palma. Grace Kelly mai flutură o dată din mână, râzând cu gura larg deschisă și întunecată. Egger se ridică și părăsi localul. O vreme colindă fără țintă drumurile satului, ca în cele din urmă să se așeze pe scara de la intrarea în capelă. Privea pământul bătătorit de nenumăratele generații de păcătoși, așteptând să i se liniștească inima. Zâmbetul lui Grace Kelly și tristețea din ochii ei îi răscoliseră sufletul, iar acum nu pricepea ce se petrece cu el. Rămase multă vreme acolo și se duse acasă abia când, după asfințit, își dădu seama cât de frig se făcuse.

Asta se întâmpla la sfârșitul anilor ’50. Mult mai târziu, în vara anului 1969, Egger mai avusese o experiență memorabilă (chiar dacă de cu totul altă natură) cu televizorul, devenit la vremea aceea, în majoritatea caselor, centrul și adevăratul sens al reunirii familiilor seara. De data asta privea, împreună cu aproape o sută cincizeci de săteni strânși în sala de adunări a noii case comunale, cum doi tineri americani pășeau pentru prima oară pe lună. Pe aproape toată durata transmisiei, sala fu învăluită într-o liniște încordată, dar nici nu puse Neil

Armstrong bine piciorul pe solul plin de praf al lunii, că toată lumea izbucni în chiote de bucurie și, cel puțin pentru câteva clipe, o povară păru să alunece de pe umerii grei ai țăranilor. Pe urmă, adulții primiră bere gratis, copiii, suc și gogoși, iar un consilier comunal ținu o alocuțiune despre nemaipomenitele eforturi care făceau posibile asemenea miracole și care cine știe încotro aveau să mai ducă omenirea. Egger aplaudă ca toți ceilalți și, în timp ce în față, la televizor, continuau să se miște siluetele fantomatice ale americanilor, care chiar în acel moment se plimbau inexplicabil, mult deasupra capetelor lor, pe suprafața lunii, se simți – în mod misterios – apropiat și legat de sătenii aflați aici, jos, pe pământul cufundat în bezna nopții, în sala casei comunale ce mirosea încă a mortar proaspăt.

Chiar în ziua întoarcerii din Rusia, Egger pornise la drum spre tabăra firmei Bittermann & Fiii. Dacă ar fi întrebat pe cineva înainte, ar fi renunțat la acest drum. Barăcile dispăruseră. Tabăra fusese desființată. Ici și colo, un petic de beton sau o grindă de lemn invadată de buruieni încă aminteau că în locul acesta lucraseră ori trăiseră cândva oameni. Acolo unde administratorul stătuse la biroul lui înfloreau acum niște flori mici, albe.

În sat, Egger află că întreprinderea dăduse faliment imediat după sfârșitul războiului. Cu un an înainte, ultimii muncitori rămași în serviciu fuseseră trimiși acasă, întrucât firma urmase chemarea încă de-atunci disperată a patriei, trecând de la producerea de grinzi metalice și de troliuri duble la cea de armament. Bătrânul Bittermann, patriot înfocat, care, încă din Primul Război Mondial, își lăsase într-

un șanț de pe frontul de vest un antebraț și o aschie din pometele drept, mizase în special pe fabricarea țevilor de carabină și a articulațiilor sferice pentru blindate. Articulațiile erau în regulă, dar o parte dintre magazii se deformaseră din pricina caniculei, fapt ce dusese la câteva accidente îngrozitoare pe front și-i întărise în cele din urmă bătrânului convingerea că purta o vină considerabilă pentru pierderea războiului. Se împușcase într-o pădurice din spatele propriei case, recurgând, pentru orice eventualitate, la vechea pușcă de vânătoare a tatălui său. Când pădurarul îi descoperise cadavrul sub trunchiul diform al unui măr sălbatic, văzuse sclipind în craniul sfărâmat de glonț o plăcuță de metal cu inscripția „23.11.1917“.

Alte societăți construiau și exploatau acum telefericele, dar, oriunde se prezenta Egger, era refuzat. I se spunea că nu mai e chiar persoana potrivită. Puținii ani care trecuseră de la încheierea războiului fuseseră de ajuns pentru a lichida bună parte din vechile procese de producție, așa că, din păcate, pentru unul ca el nu mai era loc în lumea tehnicii moderne a mijloacelor de transport.

Acasă, așezat pe marginea patului, Egger își privea mâinile. Și le ținea în poală, grele și negre ca un pământ mlăștinos. Pielea lor era bătucită și zbârcită ca o piele de animal. Anii fără număr în care lucrase în piatră și în pădure îi lăsaseră cicatrici pe mâini și fiecare dintre aceste cicatrici ar fi putut vorbi despre ghinioane, eforturi sau reușite dacă Egger și-ar fi amintit povestea lor. Din noaptea în care săpase în zăpadă căutând-o pe Marie, avea unghiile crăpate și incarnate la margini. Unghia unuia din degetele mari era neagră și avea o mică adâncitură în mijloc. Egger își apropie mâinile de față și

examină pielea de pe dosul lor, care în multe locuri semăna cu o pânză de in șifonată. Văzu bătăturile de la buricele degetelor și umflăturile ca niște noduri ale articulațiilor. În crăpături și riduri se depusese jegul, căruia nici peria de cal, nici săpunul de casă nu-i veneau de hac. Egger văzu venele ce i se ghiceau sub piele, iar când își ridică mâinile în lumina asfințitului, observă că tremurau ușor. Erau mâini de bătrân și le lăsă jos.

O vreme, Egger trăi din indemnizația acordată de stat foștilor prizonieri de război. Cum însă banii abia-i ajungeau pentru strictul necesar, se văzu nevoit să accepte, ca în tinerețe, toate muncile ocazionale posibile. Ca și atunci, se târa prin pivnițe și în fân, ducea-n spinare saci grei de cartofi, se spetea la câmp sau curăța de bălegar ultimele grajduri și cocine rămase. Încă ținea pasul cu colegii mai tineri și nu de puține ori îi lăsa să-i pună-n cârcă fânul strâns în grămezi impresionante de câte trei metri, pe care le cobora încet pe pășunile abrupte, călcând apăsat și clătinându-se. Seara se prăbușea însă pe pat, convins că n-avea să se mai scoale niciodată fără ajutor. Între timp, piciorul strâmb îi amorțise aproape cu totul în jurul genunchiului și de câte ori întorcea capul fie și numai cu un centimetru într-o parte simțea în ceafă un junghi care se prelungea ca un fir incandescent până-n vârful degetelor, silindu-l să aștepte somnul culcat pe spate și complet nemișcat.

Într-o dimineață de vară a anului 1957, Egger se dădu jos din pat cu mult înainte de răsărit și se duse afară. Durerile îi alungaseră somnul, iar mersul prin aerul răcoros al nopții îi făcu bine. O luă pe Geißensteig, de-a lungul fânețelor comunale ușor arcuite în lumina lunii, înconjură cele două

stânci care se înălțau precum spinările unor animale adormite și ajunse în cele din urmă, după un urcuș de aproape o oră, pe un teren tot mai greu accesibil, între formațiunile stâncoase de sub vârful Klufter. Între timp se crăpa de ziuă, iar în zare culmile înzăpezite începuseră să ardă cu nuanțe roșiatice. Egger tocmai voia să se așeze ca să taie cu briceagul o bucată din talpa de piele crăpată a unuia din pantofii lui, când de după o stâncă își făcu apariția un bătrân, care veni spre el cu brațele deschise.

— Domnule, dragă domnule! strigă el. Sunteți om în carne și oase, nu-i așa?

— Cred că da, răspunse Egger și văzu cum o a doua făptură, o femeie bătrână, ieși de după stâncă și se apropie împleticindu-se.

Cei doi arătau jalnic, erau dezorientați și tremurau de epuizare și de frig.

Bărbatul, care era gata-gata să se repeadă spre Egger, văzu briceagul din mâna acestuia și rămase pe loc.

— Doar nu vreți să ne omorâți, făcu el îngrozit.

— Doamne, Dumnezeule mare, ai milă de noi! murmură femeia în spatele lui.

Egger puse briceagul la loc fără să spună nimic și se uită la fețele celor doi, care-l fixau cu ochi mari.

— Dragă domnule, repetă bărbatul – și parcă stătea să izbucnească în lacrimi –, ne-am învârtit toată noaptea prin ținutul ăsta, unde nu-s decât pietre!

— Nu-s decât pietre! încuviință femeia.

— Mai multe pietre decât stele-n cer!

— Doamne, Dumnezeule mare, ai milă de noi!

— Ne-am rătăcit.

— Unde vezi cu ochii e numai noapte neagră și rece!

— Și pietre! adăugă bătrânul, iar acum chiar i se scurseră câteva lacrimi, una după alta, pe obraji și pe gât.

Soția lui își aținti ochii asupra lui Egger, implorându-l din priviri.

— Soțul meu se și împăcase cu gândul morții.

— Ne cheamă Roskovics, spuse bătrânul, și suntem căsătoriți de patruzeci și opt de ani. De-aproape o jumătate de secol. După atâta timp, știm cât de mult însemnăm unul pentru altul, ce suntem unul pentru altul. Înțelegeți, domnul meu?

— Nu chiar, răspunse Egger. În plus, eu nu sunt domn. Dar, dacă vreți, pot să vă conduc până jos.

Când ajunseră în sat, domnul Roskovics insistă să-l strângă în brațe pe Egger, care se împotrivea.

— Mulțumim! spuse el emoționat.

— Da, mulțumim! repetă soția lui.

— Mulțumim! Mulțumim!

— E-n regulă, spuse Egger, făcând un pas înapoi.

Cum coborau de pe vârful Klufter, îngrijorarea și deznădejdea celor doi se risipiseră repede, iar când primele raze de soare le încălziră fața, chiar și oboseala păru să le treacă brusc, de parcă le-ar fi luat-o cineva cu mâna. Egger le arătase cum să soarbă rouă de pe firele de iarbă ca să-și potolească setea, iar ei merseseră-n urma lui aproape tot drumul, turuind ca niște copii.

— Voiam să vă-ntrebăm, spuse Roskovics, dacă nu ne-ați putea arăta câteva trasee. Păreți să știți locurile astea ca-n palmă.

— Pentru alde noi, o drumeție ca asta nu-i o simplă plimbare, la o adică! aprobă femeia.

— Doar câteva zile. Cât să urcăm pe munte și să coborâm la loc. Cât despre plată, să n-aveți nici o grijă: nu vrem să lăsăm o impresie proastă. Așadar, ce ziceți?

Egger se gândi la zilele care urmau. Avea de spart câțiva metri cubi de lemne pentru foc și de arat din nou un câmp de cartofi ce alunecase din cauza ploilor. Se gândi cu groază că trebuia să strângă-n palme coarnele plugului, de care nu-l protejau nici cele mai tari bătături și care după câteva ore începeau să-i dogorească sub degete.

— Da, răspunse el. Aș putea.

O săptămână întreagă, Egger îi călăuzi pe cei doi bătrâni pe poteci tot mai neumblate, arătându-le frumusețile locului. Munca asta-l umplea de bucurie. Îi era ușor să străbată ținutul pe jos, iar aerul de munte îi alunga din cap gândurile tulburi. Pe deasupra, îi plăcea că se vorbea puțin – nu doar pentru că n-aveau ce să discute, ci și pentru că soții Roskovics gâfâiau prea tare în urma lui ca să mai poată scoate cuvinte inutile din plămânii lor șuierători.

La sfârșitul săptămânii, cei doi își luară rămas-bun de la Egger plini de efuziune, iar domnul Roskovics îi strecură câteva bancnote în buzunarul jachetei. El și soția lui aveau ochii umezi când, în sfârșit, urcară în mașină pentru a porni la drum spre țara lor, dispărând în ceața care învăluia încă șoseaua la acea oră matinală.

Noua sarcină îi făcuse plăcere lui Egger. Înarmat cu o tăbliță pictată chiar de el, care conținea informații strict necesare după părerea lui și era totodată, într-un fel sau altul,

destul de interesantă încât să-i atragă pe turiști, se postă în piața satului, chiar lângă fântână, și așteptă.

DACĂ VĂ PLAC MUNȚII,
SUNTEȚI PE MÂINI BUNE.

Eu (cu experiență de o viață
în natură) vă ofer:

Drumeții cu sau fără bagaje
Excursii (o zi întreagă sau jumătate de zi)
Drumeții cu cățărări
Plimbări pe munte (pentru doamne și domni mai în vârstă, invalizi și copii)
Tururi ghidate în orice anotimp (dacă vremea este frumoasă)
Răsărituri de soare garantate pentru cei matinali
Apusuri de soare garantate (doar în vale, pentru că pe munte este prea periculos)

Nici un pericol pentru trup și suflet!

(PREȚ NEGOCIABIL,
DAR NU ESTE SCUMP)

Se pare că tăblița făcuse impresie, căci afacerile merseră bine din capul locului, într-atât încât Egger nu mai văzu nici un motiv să-și reia vechea salahorie. La fel ca înainte, se trezea adesea pe întuneric, doar că acum nu se mai ducea pe ogor, ci urca pe munte să privească răsăritul. În licărirea

primelor raze de soare, fețele turiștilor păreau luminate de un foc lăuntric, iar Egger vedea cât de fericiți erau.

Vara, tururile lui îi purtau pe turiști mult dincolo de crestele apropiate, în vreme ce iarna plimbările erau mai scurte, dar aproape la fel de anevoioase din pricina rachetelor late pentru mersul pe zăpadă. Egger o lua mereu înainte, cu ochii în patru și cu gâfâitul turiștilor în spate. Îi plăceau acești oameni, chiar dacă destui dintre ei încercau să-i explice mersul lumii sau se purtau mai mult sau mai puțin prostește. El știa însă că, în timpul unui urcuș de două ore, aroganța avea să li se evapore mai devreme sau mai târziu, odată cu sudoarea corpurilor lor înfierbântate, până când nu va mai fi rămas decât recunoștința că au izbutit și oboseala ce le pătrundea-n măduva oaselor.

Uneori trecea pe lângă fostul lui pământ. În locul în care se înălțase cândva cabana, grohotișul formase de-a lungul anilor un fel de dig. Vara, între bolovani se iveau ca niște lumini macii albi, în timp ce iarna copiii săreau pe acolo cu schiurile. Egger îi vedea cum coboară panta vâjâind, țâșneau în sus cu un chiot și pluteau în aer preț de-o clipă, ca apoi să aterizeze abil și să se rostogolească prin zăpadă ca niște gheme multicolore. Se gândea la pragul pe care șezuse în atâtea seri alături de Marie și la portița gardului, cu încuietoarea ei simplă, al cărei cârlig îl meșterise el însuși, îndoind un cui lung de oțel. După avalanșă, gardul dispăruse cu totul, ca atâtea alte lucruri de negăsit după topirea zăpezii. Nu mai era nici urmă de ele, de parcă nici n-ar fi existat vreodată. Egger își simțea inima grea. Ar mai fi fost atâtea de făcut în viața lor, mult mai multe, probabil, decât își putea imagina.

Cel mai adesea, Egger tăcea în timpul tururilor. „Cui i se deschide gura, aceluia i se închid urechile“, obișnuia să spună mereu Thomas Mattl, iar Egger îi împărtășea convingerea. În loc să vorbească, prefera să-i asculte pe ceilalți, care, în sporovăiala lor precipitată, îi încredințau tainele unor vieți și păreri străine. Din câte se părea, oamenii căutau în munți ceva ce credeau că pierduseră cândva, cu mult timp în urmă. Nu pricepuse niciodată ce anume căutau, dar, cu trecerea anilor, devenise tot mai sigur că turiștii nu se țineau, la drept vorbind, după el, ci se împleticeau pe urmele unui dor necunoscut și neostoit.

Odată, în timpul unui scurt popas pe Zwanzigerkogel, un tânăr tremurând din tot corpul de emoție îl apucase de umeri și-i strigase:

— Nu vedeți ce frumos e totul aici?!

La care Egger, privindu-i chipul schimonosit de fericire:

— Ba da, dar curând o să plouă, iar când începe să alunece pământul, s-a terminat cu frumusețea.

În toată activitatea lui de ghid montan, Egger fusese doar o dată pe punctul de a pierde un suflet de turist. Incidentul se petrecu într-o zi de primăvară, cândva la sfârșitul anilor ’60; iarna se întorsese în acea noapte, iar Egger voia să conducă un mic grup pe drumul panoramic de deasupra noului telescaun cu patru locuri. Când treceau puntea peste pasul Häusler, o femeie grasă alunecă pe lemnul ud, pierzându-și echilibrul. Egger, care mergea chiar în fața ei, o văzu cu coada ochiului dând din mâini și ridicând un picior, ca și cum i-ar fi fost tras în sus de un fir invizibil. Erau douăzeci de metri de la punte până-n fundul pasului. Se repezi după ea, fără să-i scape din privire chipul, care, cuprins parcă de o adâncă pietate, se

înclina tot mai mult înapoi. Auzi scârțâitul lemnului când femeia se izbi cu spatele de scândură. În ultima clipă, când era cât pe ce să alunece de pe marginea punții și să cadă-n prăpastie, reuși s-o apuce de gleznă, apoi, în timp ce se minuna simțindu-i sub degete carnea neobișnuit de moale, o prinse cu cealaltă mână de mânecă și o trase înapoi pe punte, unde ea, zăcând nemișcată, părea să contemple cu uimire norii.

— Era gata să se termine prost, nu-i așa? întrebă ea.

În același timp, îi luă mâna lui Egger, și-o puse pe obraz și-i zâmbi. Egger aprobă îngrozit din cap. Avea pielea obrazului umedă. Simți un tremur abia perceptibil sub palmă, iar atingerea i se păru, într-un fel, necuviincioasă. Îi veni în minte o întâmplare din copilărie. Trebuie să fi avut vreo unsprezece ani pe atunci, iar fermierul îl sculase în toiul nopții, cerându-i să ajute la fătatul unui vițel. Vaca se sforța de ore bune, se învârtea agitată și-și frecase botul de zid până la sânge. În cele din urmă, scoase un sunet înfundat și se culcă pe-o parte în fân. În lumina pâlpâitoare a lămpii cu gaz, micul Egger văzu că i se roteau ochii în orbite și că din vagin îi curgea o secreție vâscoasă. Apoi, când ieșiră de acolo picioarele din față ale vițelului, fermierul, care până atunci așteptase pe scăunel, se ridică și-și suflecă mânecile. Dar vițelul nu mai mișca, iar vaca stătea liniștită, în aceeași poziție. Deodată ridică însă capul și începu să mugească. Sunetul acela îl făcu pe Egger să simtă-n inimă un fior rece de groază.

— E mort! spuse fermierul și, împreună, traseră cadavrul din corpul mamei.

Egger apucase vițelul de gât. Pielea era moale și umedă, iar pentru o clipă i se păru că simte o pulsație, un singur zvâcnet

sub degete. Își ținu respirația, dar nu mai urmă nimic, și fermierul scoase la aer corpul flasc. Afară mijea de ziuă. În grajd, micul Egger curăță podelele, frecă pielea vacii cu paie și se gândi la vițelul a cărui viață durase o singură bătaie de inimă.

Grăsana zâmbea.

— Cred că sunt întreagă, spuse ea. Doar coapsa mă doare puțin. Acum putem să șchiopătăm unul lângă altul până-n vale.

— Nu, spuse Egger, ridicându-se. Fiecare șchiopătează de unul singur!

După moartea lui Marie, Egger săltase din când în când turiste neajutorate peste câte un pârâu sau le ținuse de mână ca să traverseze o muchie de stâncă alunecoasă; în rest însă, nu mai atinsese nici o femeie altfel decât în treacăt. Îi fusese oricum greu să-și afle din nou rostul în viață și nici nu se gândea să piardă iar liniștea ce i se așternuse în suflet de-a lungul anilor. La drept vorbind, abia dacă o înțelesese pe Marie; cât despre celelalte femei, erau toate un mister pentru el. Nu știa ce voiau ori nu voiau, iar mult din ce spuneau și făceau în prezența lui îl zăpăcea, îl înfuria sau îl aducea într-o stare de înțepenire lăuntrică din care cu greu mai ieșea. Odată, la Capra de aur, o sezonieră îl înghesuise cu trupul ei masiv, șoptindu-i la ureche câteva vorbe lipicioase, care-l tulburaseră într-atât, încât, fără să-și plătească supa, ieșise valvârtej din local și, jumătate de noapte, bătuse cu pași apăsați povârnișurile înghețate.

Asemenea momente reușeau adesea să-i învolbureze sufletul, dar ele se împuținau de la an la an, ca în cele din

urmă să dispară cu totul. Situație care nu-l făcea nefericit. Iubise o dată și pierduse acea iubire. De-acum înainte n-avea să i se mai întâmple nimic comparabil, ceea ce pentru el era lucru hotărât. Iar lupta cu dorința, care se aprindea încă – și nu rareori – într-însul, era o luptă pe care intenționa s-o ducă până la sfârșit cu sine, de unul singur.

La începutul anilor ’70, Andreas Egger trecu însă din nou printr-o aventură care, cel puțin vreme de câteva zile de toamnă, stătuse-n calea dorinței lui de a-și petrece singur restul vieții. Băgase de seamă de câtva timp că, în sala de clasă aflată dincolo de peretele camerei lui, atmosfera se schimbase. Țipetele obișnuite ale copiilor se întețiseră, iar izbucnirile lor din momentul în care clopoțelul suna de pauză – oricum acompaniate mereu de chiote dezlănțuite – păreau acum lipsite de orice reținere. Această încredere de sine gălăgioasă pe care o dobândiseră mai nou elevii se explica, fără doar și poate, prin pensionarea învățătorului, care-și petrecuse cea mai mare parte a vieții implantând în capetele multor generații de copii de țăran – capete lenește la gândit și practic incapabile să se ridice deasupra imediatului –, servindu-se la nevoie de joarda pe care și-o confecționase singur dintr-o coadă de bou, măcar elementele de bază ale cititului și socotitului. Bătrânul învățător deschisese fereastra după ultima oră ținută la școală, golise în stratul de trandafiri cutia cu resturile de cretă și întorsese în aceeași zi spatele satului, fapt ce-i consternase pe consilierii comunali, mai ales că erau slabe șanse să se găsească prea repede un succesor dornic să-și continue cariera printre turme de vaci și turiști. O soluție la această problemă fusese găsită în persoana Annei Holler, o învățătoare din valea vecină, pensionară de ani buni, care

acceptase cu recunoștință tăcută propunerea de a lua asupra-i temporar sarcina predării. Anna Holler nutrea alte idei despre educație decât predecesorul ei: avea încredere în capacitățile interioare de a se dezvolta ale copiilor și atârnase vechea coadă de bou afară, pe zidul școlii, unde aceasta, roasă de-a lungul anilor de intemperii, devenise un simplu suport pentru iedera sălbatică.

Egger, în schimb, nu dădea doi bani pe noua pedagogie. Într-o dimineață se sculă și se duse în încăperea vecină.

— Scuzați-mă, dar e prea tare. Oamenii mai au nevoie și de liniște.

— Dar cine mai sunteți și dumneavoastră?

— Mă cheamă Egger și stau dincolo. Patul meu ar trebui să fie cam aici, chiar în spatele tablei.

Învățătoarea făcu un pas în direcția lui. Era cu cel puțin un cap și jumătate mai scundă decât el, dar, avându-i în spate pe toți acei copii care-l fixau pe Egger din băncile lor, părea amenințătoare și puțin dispusă la compromisuri. El ar mai fi vrut să zică ceva, în schimb se mulțumi să lase ochii în pământ și să privească mut pardoseala de linoleum. Se simți deodată nătâng, așa cum stătea acolo: un bătrân venit cu niște plângeri caraghioase, la care până și copiii mici se holbau cu mirare fățișă.

— Vecinii nu ți-i alegi, spuse învățătoarea, dar un lucru e sigur: dumneavoastră sunteți un mitocan necioplit! Dați buzna-n mijlocul lecției, nepoftit, nepieptănat, nebărbierit, și pe deasupra mai veniți și-n chiloți – sau ce purtați acolo?

— Sunt pantaloni de pijama, murmură Egger, care acum regreta amarnic că venise. Doar că-s cârpiți de câteva ori.

Anna Holler oftă.

— Vă rog să ieșiți chiar acum din clasă, spuse ea. Iar după ce vă spălați, vă bărbieriți și vă îmbrăcați cum se cuvine, sunteți liber să vă întoarceți.

Egger nu se mai întoarse. Avea să se împace cu zgomotul sau, la nevoie, avea să-și astupe urechile cu mușchi, iar problema s-ar fi rezolvat. Și poate că lucrurile ar fi rămas așa dacă duminica următoare n-ar fi auzit trei bătăi puternice în ușă. Afară aștepta Anna Holler, cu o prăjitură în mâini.

— M-am gândit să vă aduc ceva de mâncare, spuse ea. Unde e masa?

Egger îi oferi singurul loc de stat jos, un scăunel pentru muls pe care și-l făcuse singur, și puse prăjitura pe vechea lui ladă de provizii, în care păstra, temându-se în secret de vremuri grele, câteva cutii de conserve – *Haggemeyer: preparat extrafin de carne cu ceapă* – și o pereche de încălțări călduroase.

— O prăjitură ca asta e de multe ori uscată rău, spuse el.

Apoi, în timp ce pornea cu urciorul în mână spre fântâna din piața satului, se gândi la femeia asta care aștepta chiar acum, la el în cameră, să taie prăjitura. Se gândi că, deși era, poate, cam de-o vârstă cu el, anii fără număr în care fusese învățătoare o îmbătrâniseră vizibil. Avea fața brăzdată de riduri minuscule, iar sub părul ei închis la culoare, prins într-un coc ferm, se întrezăreau rădăcinile albe ca zăpada. Preț de-o clipă, îi apăru o imagine stranie: nu doar că o văzu așteptând, așezată pe scăunelul lui, ci i se păru că simpla ei prezență transformase încăperea pe care o ocupa singur de-atâția ani, o mărise, o deschisese în toate părțile într-un fel oarecum neplăcut.

— Carevasăzică aici trăiți, spuse învățătoarea când îl văzu întorcându-se cu urciorul plin.

— Da, spuse el.

— La urma urmei, putem fi fericiți oriunde, spuse ea.

Avea ochi căprui și o privire caldă, prietenoasă; și totuși, pe Egger îl stânjenea să fie privit de ea. Lăsă ochii în jos spre bucata lui de prăjitură, scoase din ea cu arătătorul o stafidă și o lăsă să cadă pe neobservate. Apoi mâncară, iar el fu nevoit să admită că prăjitura e bună. Probabil era chiar mai bună decât tot ce mâncase el în ultimii ani, își spuse. Dar preferă să păstreze acest gând pentru sine.

Mai târziu, Egger n-ar mai fi știut să spună cum decursese toată situația asta. Pe cât de firesc venise învățătoarea Anna Holler la ușa lui cu prăjitura în mâini, pe atât de firesc îi intrase în viață, revendicând acolo, în cel mai scurt timp, spațiul despre care presupunea, fără îndoială, că i se cuvine. Egger nici n-avusese timp să se dezmeticească; în plus, nu voia să fie nepoliticos, așa că ieșea să se plimbe cu ea sau stătea lângă ea la soare, bând cafeaua pe care i-o aducea mereu într-un termos și despre care pretindea că e mai neagră decât sufletul împielițatului. Anna Holler scotea întruna din mânecă astfel de comparații; de altfel, vorbea fără întrerupere, îi povestea despre orele de la școală, despre copii, despre viața ei, despre un bărbat anume care ajunsese de mult unde-i era locul și în care n-ar fi trebuit să aibă încredere niciodată, niciodată. Uneori spunea lucruri pe care Egger nu le-nțelegea. Folosea cuvinte pe care nu le mai auzise și despre care presupunea în secret că le inventa când i se terminau cele potrivite. O lăsa să vorbească. Asculta, încuviința din cap uneori, spunea câte un „da“ sau un „nu“ și bea cafeaua care-i

făcea inima să bată cu putere, ca și cum ar fi urcat versantul de nord al muntelui Hoher Kämmerer.

Într-o zi îl convinse să urce amândoi cu Liza Albastră până la vârful Karleitner. De acolo de sus ar fi cuprins cu privirea tot satul, spuse ea, școala arăta ca o cutie de chibrituri pierdută, iar dacă îți mijeai ochii, deslușeai copiii la fântâna satului – niște puncte multicolore.

Când cabina porni cu o smucitură ușoară, Egger se duse la una dintre ferestre. Simți cum învățătoarea se apropie din spate și privește peste umărul lui. Se gândi că nu-și mai spălase jacheta de ani de zile. Măcar își ținuse săptămâna trecută, preț de-o jumătate de oră, pantalonii în apa limpede a izvorului și-i lăsase apoi să se usuce pe o stâncă însorită.

— Vedeți grinda aia de jos? întrebă el. Când am turnat fundația, un muncitor a căzut în ea. Băuse prea mult în seara dinainte și a căzut din picioare la prânz. S-a dus cu capu-n față, drept în beton. A rămas acolo întins și nu s-a mai mișcat. Ca un pește mort într-un iaz. A durat ceva până am reușit să-l scoatem de-acolo: betonul se cam întărise. Dar a scăpat. Numai că a rămas chior de-un ochi de atunci. E greu de spus dacă i s-a tras de la beton sau de la *Krauterer*.

Ajunși sus, rămaseră o vreme pe peron să privească valea. Egger simțea că trebuie s-o amuze cumva pe învățătoare și-i arăta diverse lucruri din sat: rămășițele unui grajd care luase foc, un complex de case de vacanță construit în grabă pe un câmp de sfeclă, uriașul cazan năpădit de rugină și de grozamă purpurie, pe care vânătorii de munte îl abandonaseră în spatele capelei după sfârșitul războiului și pe care, de atunci, îl foloseau copiii când se jucau de-a v-ați ascunselea. Anna Holler izbucnea în râs de câte ori descoperea ceva nou.

Uneori, râsul îi era înghițit cu totul de vânt, iar atunci părea să radieze ca pentru sine, fără sunet.

Când ajunseră, la începutul serii, la stația inferioară, mai rămaseră puțin unul lângă altul, privind cum se ridică din nou cabina. Egger nu știa ce să spună sau dacă era cazul să spună ceva, așa că preferă să-și țină gura. Din sala mașinilor, aflată la subsolul clădirii, răzbătea zumzetul înfundat al motoarelor. Simți privirea învățătoarei îndreptată asupra lui.

— V-aș ruga să mă duceți acasă acum, spuse ea și porni la drum.

Locuia într-o cămăruță, chiar în spatele primăriei, pe care i-o pusese la dispoziție consiliul comunal în perioada cât avea să lucreze ca suplinitoare. Pregătise pe o farfurie câteva tartine cu untură și ceapă, iar afară, pe pervaz, erau două sticle cu bere rece. Egger mâncă tartinele și bău berea, străduindu-se în tot acest timp să n-o privească pe învățătoare.

— Sunteți bărbat, spuse ea. Un bărbat adevărat cu poftă de mâncare adevărată, nu-i așa?

— Se poate, spuse el ridicând din umeri.

Afară se întuneca treptat. Ea se ridică și făcu câțiva pași prin cameră. Se opri în fața unui mic bufet. Egger o văzu din spate cum își lasă capul în jos, de parcă ar fi pierdut ceva pe dușumea. Își plimba degetele pe tivul fustei. Avea încă urme de pământ și praf pe tocuri. Era îngrozitor de liniște în cameră. Ca și cum liniștea ce se retrăsese de mult din toate văile s-ar fi adunat în cămăruță chiar în clipa aceea. Egger își drese vocea. Lăsă sticla jos și privi o picătură care se scurse încet pe suprafața sticlei și se întinse apoi pe fața de masă, formând o pată rotundă, închisă la culoare. Anna Holler stătea

în picioare în fața bufetului, nemișcată, cu ochii în pământ. Ridică mai întâi capul, pe urmă mâinile.

— Omul e deseori singur pe lume, spuse ea.

Apoi se răsuci pe călcâie. Aprinse două lumânări și le puse pe masă. Trase perdelele. Puse zăvorul la ușă.

— Vino, spuse ea.

Egger încă fixa cu privirea pata întunecată de pe fața de masă.

— N-am cunoscut decât o femeie, spuse el.

— N-are a face, spuse învățătoarea. N-am nimic împotrivă.

Mai târziu, Egger o văzu pe femeia bătrână întinsă lângă el, dormind. După ce se duseseră la culcare, ea-i pusese mâna pe piept, iar dedesubt inima-i bătea atât de tare, încât i se păruse că se mișcă toată camera. Nu funcționase. El nu-și putuse depăși inhibițiile. Întins acolo, fără să se miște, ca pironit, simțise mâna de pe piept cântărind tot mai greu, până când, în cele din urmă, îi coborâse între coaste și i se așezase chiar pe inimă. Îi privi corpul. Era culcată pe-o parte. Capul îi alunecase de pe pernă, iar părul i se răsfirase în șuvițe subțiri pe cearșaf. Avea fața pe jumătate întoarsă. Obrajii-i păreau supți și descărnați. Lumina nopții, care pătrundea înăuntru printr-o crăpătură îngustă a perdelelor, parcă rămăsese prinsă în numeroasele ei riduri. Egger adormi, iar când se trezi din nou, o văzu pe învățătoare cum zăcea încovrigată pe-o parte și-i auzi scâncetul înăbușit de pernă. O vreme, rămase întins lângă ea, șovăind, dar apoi își dădu seama că nu mai era absolut nimic de făcut. Se ridică în liniște și plecă.

Chiar în anul acela, veni în sat un nou învățător, un bărbat tânăr cu față de puști și părul lung până la umeri, prins într-o coadă, care-și petrecea serile tricotând pulovere și cioplind

din rădăcini crucifixe mici și bizare. Liniștea și disciplina de demult nu se mai întoarseră niciodată la școală, iar Egger se obișnui cu larma de dincolo de peretele dormitorului. Pe învățătoarea Anna Holler o mai văzu o singură dată. Traversa piața satului cu un coș de cumpărături în mână. Mergea încet, cu pași nefiresc de mici, avea capul plecat și părea pierdută-n gânduri. Când îl văzu pe Egger, ridică mâna și-i făcu semn cu degetele, așa cum îi faci semn unui copil. Egger lăsă repede ochii-n pământ. Mai târziu avea să-i fie rușine de acest moment de lașitate. Anna Holler plecă din sat la fel de tiptil și discret cum venise. Într-o dimineață rece, înainte de răsăritul soarelui, se sui cu două valize în autobuzul poștei, se așeză în ultimul rând și închise ochii, pe care, așa cum avea să relateze ulterior șoferul, nu-i mai deschise deloc pe toată durata călătoriei.

În toamna aceea, începuse să ningă devreme. La numai câteva săptămâni de la plecarea Annei Holler, schiorii formau deja lungi cozi la stațiile inferioare, iar clicurile metalice ale legăturilor schiurilor și scârțâitul clăparilor răsunau până seara târziu în tot satul. Puțin înainte de Crăciun, într-o zi rece și însorită, Egger se îndrepta spre casă în compania câtorva doamne și domni mai în vârstă pe care îi dusese la o plimbare prin zăpadă, când le ieși în cale, pe partea cealaltă a drumului, un grup de turiști agitați, urmați de niște localnici, de polițistul satului și de o ceată de copii care chirăiau de mama focului. Doi bărbați tineri în costume de schi își transformaseră schiurile într-un fel de targă pe care se afla ceva care, după toate aparențele, nu putea fi transportat decât cu cea mai mare precauție. Bărbații tratau acest „ceva“ cu un

respect neobișnuit ce-i aminti lui Egger de zelul cu care se furișau ministranții în jurul altarului la slujba de duminică. Traversă strada ca să privească mai atent spectacolul, iar când văzu ce transportau acolo, i se tăie răsuflarea. Pe targa provizorie zăcea Hannes Coarne.

Preț de-o clipă, Egger se gândi că-și pierduse mințile, dar nu încăpea îndoială: în fața lui zăcea păstorul de capre, mai bine zis ce mai rămăsese din el. Corpul îi era pe de-a-ntregul înghețat. Din câte se putea recunoaște, îi lipsea un picior, iar celălalt, sucit în mod grotesc, i se ridica deasupra târgii. Avea brațele strânse tare în jurul pieptului, de mâini îi atârnau zdrențe de carne uscată, iar oasele degetelor, jupuite aproape complet, erau încârligate ca niște gheare de pasăre. Capul îi era lăsat mult pe spate, ca și cum i-l trăsese cineva cu violență. Gheața-i jupuise de pe oase jumătate de față. Dantura, cu gingiile vinete, îi era dezvelită, iar gura părea înțepenită într-un rânjet. Deși nu mai avea pleoape, ochii îi erau intacți și, larg deschiși, păreau pironiți în înaltul cerului.

Egger se întoarse, făcu câțiva pași, apoi se opri din nou. Îi era rău și avea un vâjâit înfundat în urechi. Ar fi vrut să le spună ceva – dar ce? Gândurile i se roteau cu repeziciune prin cap. Nu reușea să prindă nici unul, iar când se întoarse, oamenii plecaseră de mult. Mergeau pe drum, la mare distanță, ducându-și povara înghețată în direcția capelei. Într-o parte a grupului era polițistul. În cealaltă, ca o rădăcină uscată, se ridica în aer piciorul păstorului.

Câțiva drumeți pe schiuri, amatori de aventuri, îl găsiseră pe Hannes Coarne deasupra pârtiilor frecventate, într-o crevasă a ghețarului Ferneis. Le trebuiseră multe ore să-l dezgroape din ghețurile veșnice. Îngustimea crevasei ținuse,

în general, la distanță păsările și alte animale, iar gheața îi conservase corpul de-a lungul deceniilor. Doar piciorul îi lipsea. Drumeții făcuseră speculații: poate i-l smulsese un animal înainte să alunece în crevasă; poate i-l retezase o stâncă; poate și-l tăiase singur, într-un gest de disperare, ca să se elibereze. Enigma nu putea fi elucidată; piciorul era de negăsit, iar ciotul nu oferea nici un indiciu. Nu era decât un ciot, acoperit cu un strat fin de gheață, destrămat ușor la margini, iar în mijloc vânăt, ca gingiile păstorului.

Răposatul fu dus în capelă ca să-și poată lua rămas-bun de la el oricine voia. Afară însă de câțiva turiști, dornici să vadă cu ochii lor și să fotografieze, pe cât posibil, din toate unghiurile cadavrul înghețat, așezat pe catafalc în lumina lumânărilor, nu mai veni nimeni. Nimeni nu-l știa pe Hannes Coarne, nimeni nu-și aducea aminte de el și, cum buletinele meteo anunțau temperaturi în creștere, îl îngropară chiar a doua zi.

Această întâlnire neașteptată îl zdruncinase pe Egger. Între dispariția și reapariția lui Hannes Coarne trecuse aproape o viață. Revăzu în minte făptura străvezie îndepărtându-se în salturi mari și pierind în liniștea albă a viscolului. Cum reușise să ajungă la ghețarul aflat la mai mulți kilometri depărtare? Ce căutase acolo? Și oare ce pățise până la urmă? Pe Egger îl trecu un fior gândindu-se la piciorul rămas, probabil, undeva în ghețar. Poate că avea să fie găsit și el în câțiva ani și dus în vale, ca un trofeu bizar, pe umerii unor schiori agitați. Lui Hannes Coarne îi era, pesemne, totuna. Fusese mutat din gheață în pământ, dar oriunde ar fi zăcut, odihnea în pace. Egger se gândi la morții fără număr din perioada petrecută-n Rusia. Cât trăise, nu văzuse ceva mai

înfiorător decât grimasele cadavrelor înțepenite în gheața rusească. În comparație cu ele, Hannes Coarne părea să fie, în mod curios, fericit. În ceasul lui de pe urmă râsese la cer, își spuse Egger, și-i lăsase zălog diavolului propriul picior, aruncându-i-l în gură. Îi plăcu ideea asta, avea ceva încurajator.

Dar îl mai frământa un gând: păstorul înghețat îl privise ca printr-o fereastră în timp. Pe fața îndreptată spre cer i se întipărise o expresie aproape tinerească. Când îl găsise Egger, bolnav de moarte, în colibă și, punându-l în coșul de lemne, îl dusese până-n vale, trebuie să fi avut vreo patruzeci, cincizeci de ani. Egger era acum trecut bine de șaptezeci și nu se simțea câtuși de puțin mai tânăr. Viața și munca la munte lăsaseră urme. Totul la el era îndoit și strâmb. Spatele părea să i se încovoaie, într-un arc îngust, spre pământ, și tot mai des îl încerca senzația că șira spinării îi crește peste cap. Se ținea încă ferm pe munte și nici măcar aprigele vânturi ce suflau de pe creste-n jos nu reușeau să-i clintească echilibrul. Dar era ca un copac putred pe dinăuntru.

1. Formulă de salut folosită în Austria (n. tr.).

* * *

În ultimii lui ani, Egger nu mai acceptă nici una dintre comenzile devenite oricum tot mai rare. I se părea că se spetise destul în viață. Pe deasupra, îi era tot mai greu să suporte vorbăria turiștilor și toanele lor ce se schimbau întruna, ca vremea de la munte. După ce odată fusese cât pe-aci să-l plesnească pe un tânăr de la oraș care, stând în picioare pe o stâncă, se învârtise pe loc de fericire, cu ochii închiși, până căzuse în grohotișul de dedesubt și fusese dus în vale pe brațe de către Egger și restul grupului în timp ce plângea cu sughițuri ca un copil, își încheie cariera de ghid montan și se retrase din viața publică.

Populația satului se triplase după război, iar numărul paturilor din pensiuni crescuse de aproape zece ori, creștere ce determinase primăria să dispună, pe lângă construirea unui centru de vacanță cu piscină acoperită și parc, extinderea, mult timp amânată, a școlii. Egger nu așteptă sosirea constructorilor ca să plece. Își împachetă puținele lucruri și se mută într-un grajd abandonat cu decenii în urmă, aflat la câteva sute de metri deasupra ieșirii din sat. Grajdul era scobit în coastă ca o peșteră, avantajul fiind că temperaturile nu variau prea mult de-a lungul anului. Fațada, formată din mai multe straturi de bolovani erodați de intemperii, avea găuri, pe care Egger le închise întâi cu

mușchi, apoi cu ciment. Astupă crăpăturile din ușă, unse lemnul cu gudron de pin și răzui rugina de pe balamale. Apoi scoase doi bolovani din zid și puse-n loc o fereastră și un burlan pentru soba înnegrită de funingine pe care o găsise în vârful unui maldăr de fier vechi din spatele stației inferioare a telescaunului ce urca spre Bubenkogel. Îi plăcea în noua lui casă. Uneori se simțea singur acolo sus, dar nu-și privea singurătatea ca pe un neajuns. N-avea pe nimeni, dar avea tot ce-i trebuia, iar asta-i era destul. Când se uita pe fereastră, în fața ochilor i se deschidea o priveliște vastă, soba era caldă și după prima iarnă în care grajdul avea să fie încălzit, dacă nu chiar mai devreme, va fi pierit cu totul și mirosul pătrunzător de capre și vite. Egger se bucura mai ales de liniște. Rumoarea ce umpluse între timp întreaga vale și care, la sfârșit de săptămână, se umfla ca valurile, ridicându-se pe versanți, răzbătea până la el doar sub forma unui zvon abia auzit. În unele nopți de vară, când norii atârnau grei de creste, iar aerul mirosea a ploaie, Egger asculta, întins pe saltea, sunetele scoase de animalele ce-și croiau drum prin pământ, scormonind deasupra capului lui; în timpul iernii, seara, auzea vuietul înfundat al utilajelor care, undeva departe, pregăteau pentru a doua zi pârtiile de coborâre. Începuse iarăși să se gândească mai des la Marie. La ce fusese și la ce ar fi putut să fie. Dar erau doar gânduri scurte și fugare, gânduri ce treceau la fel de iute ca fuioarele norilor de furtună pe care-i vedea pe geam.

Cum n-avea pe nimeni cu care să stea de vorbă acolo, vorbea cu sine însuși sau cu lucrurile din jur. Zicea: „Nu ești bun de nimic. Ești prea bont. O să te ascut pe o piatră. Apoi, o să cobor în sat să cumpăr niște șmirghel ca să te mai șlefuiesc

o dată. Și-o să-ți înfășor mânerul cu piele. O să stai bine în mână. Și-o să arăți bine, deși nu despre asta-i vorba, ai înțeles?“.

Sau zicea: „Vremea asta te posomorăște. Ceață peste tot. Îți alunecă și ochii, că nu mai au de ce să se-agațe. Dacă o ține tot așa, o să-mi intre ceața-n cameră și o să cadă o bură măruntă pe masă“.

Și mai zicea: „Curând vine primăvara. Păsările au și văzut-o. Se urnește ceva-n oase. Iar sub zăpadă, adânc de tot, au început să plesnească bulbii“.

Câteodată, lui Egger îi venea să râdă de el însuși și de propriile-i gânduri. În asemenea momente, singur la masă, privea pe fereastră munții peste care treceau neauzite umbrele norilor și râdea până-i dădeau lacrimile.

O dată pe săptămână cobora în sat după chibrituri și vopsea sau după pâine, ceapă și unt. Înțelesese de mult că lumea își făcuse tot felul de idei despre el. Când pornea la drum spre casă, trăgând cumpărăturile după el pe sania pe care și-o confecționase singur și căreia-i monta primăvara niște rotile de cauciuc, se uita cu coada ochiului și-i vedea cum își apropiau capetele și-l vorbeau pe la spate. Atunci se întorcea spre ei și le arunca privirea cea mai furioasă de care era capabil. În realitate, părerile și indignările sătenilor îl lăsau mai degrabă rece. Pentru ei, nu era decât un bătrân care trăia într-o gaură-n pământ, vorbea singur, iar dimineața se lăsa pe vine ca să se spele pe marginea unui pârâu rece ca gheața. După părerea lui însă, reușise cât de cât în viață, așa că avea toate motivele să fie mulțumit. Din banii pe care-i câștigase cât fusese ghid mai putea să trăiască liniștit o vreme, avea un acoperiș deasupra capului, dormea în patul lui, iar

când se așeza pe scăunel în fața ușii, își putea roti privirea până i se închideau ochii și-i cădea bărbia în piept. Ca toți oamenii, nutrise și el în viață gânduri și visuri. Unele lucruri le înfăptuise singur, altele-i fuseseră dăruite. Multe rămăseseră imposibil de atins sau, odată dobândite, îi fuseseră smulse din mâini. Dar era încă-n viață. Iar când, în diminețile de după prima topire a zăpezii, străbătea pajiștea înrourată din fața cocioabei și se întindea pe una dintre stâncile plate împrăștiate acolo din loc în loc, cu spatele lipit de piatra rece și cu fața mângâiată de întâile raze de soare calde, avea sentimentul că multe nu merseseră deloc rău la urma urmei.

Tot pe-atunci, adică după topirea zăpezii, când la primele ore ale dimineții pământul fumega, iar animalele se strecurau afară din scorburile și vizuinile lor, Andreas Egger o întâlni pe Femeia Rece. Se zvârcolise ore-n șir pe saltea, fără să poată adormi; mai târziu, când se mai liniștise, stătea întins, cu brațele încrucișate pe piept, și asculta zgomotele nopții. Asculta vântul nepotolit ce sufla în jurul cocioabei și izbea în fereastră cu lovituri înfundate. La un moment dat se făcu brusc liniște. Egger aprinse o lumânare și-și fixă privirea asupra umbrelor pâlpâitoare de pe tavan. Stinse lumânarea. O vreme, rămase întins pe saltea, fără să se miște. În cele din urmă se ridică și ieși din casă. Lumea era cufundată într-o ceață de nepătruns. Era încă noapte, dar undeva, în spatele acestei liniști moi, mijeau zorii, iar aerul licărea ca laptele în întuneric. Egger făcu câțiva pași în sus pe versant. Abia deslușea, în fața ochilor, contururile propriei mâini, iar când o întindea, i se părea că e scufundată într-o apă adâncă, fără fund. Își continuă drumul, prudent, pas cu pas, mai urcând

așa câteva sute de metri pe pantă. De departe auzi un sunet, ca fluieratul prelung al unei marmote. Rămase locului și ridică privirea. Într-o gaură deschisă-n ceață se zărea luna, albă și goală. Deodată simți o boare atingându-i fața. În clipa următoare se stârni din nou vântul. Venea în rafale sporadice, destrăma ceața și o împrăștia fâșii-fâșii. Egger auzea vuietul vântului ce sufla pe stâncile situate mai sus și susurul din iarba de la picioarele lui. Merse mai departe printre striurile cețiii, care se răsfirau în fața lui ca niște vietăți. Văzu cerul deschizându-se. Văzu stâncile plate cu resturi de zăpadă, de parcă ar fi întins cineva pe ele fețe de masă albe. Iar atunci o văzu pe Femeia Rece, urcând povârnișul la vreo treizeci de metri deasupra lui. Făptura ei era complet albă, astfel că în prima clipă Egger o luă drept un fuior de ceață. Dar îndată după aceea îi recunoscu lămurit brațele pale. Năframa rărită ce-i atârna pe umeri. Și părul, ca o umbră pe albul trupului ei. Îi trecu un fior pe șira spinării. Simți deodată frigul. Dar nu aerul era rece. Frigul venea dinăuntrul lui. I se cuibărise adânc în inimă, era groaza însăși. Făptura se îndrepta spre o stâncă îngustă și, cu toate că înainta repede, Egger n-o vedea făcând nici un pas. Mai curând părea să fie atrasă de stânci prin intermediul unui mecanism ascuns. Nu îndrăzni să se urnească din loc. Stătea cu groaza-n inimă, dar – curios lucru – se temea totodată să n-alunge făptura printr-un zgomot sau printr-o mișcare nechibzuită. Văzu vântul încurcându-i-se în păr și suflând pentru o clipă dinspre ceafa ei. Iar atunci înțelese totul:

— Întoarce-te, spuse el. Te rog, întoarce-te și uită-te la mine!

Dar făptura se îndepărta tot mai mult, iar Egger nu-i mai vedea decât ceafa, pe care licărea semiluna roșiatică a cicatricii.

— Unde ai fost atâta amar de vreme? strigă el. Sunt atâtea de povestit... N-o să-ți vină să crezi, Marie! Toată viața asta lungă, o viață de om!

Ea nu se întoarse. Nu-i răspunse. Nu se auzea decât sunetul vântului – vuietul și geamătul lui când sufla pe deasupra pământului, luând cu el ultima zăpadă a anului.

Egger era singur pe munte. Rămase multă vreme acolo, fără să se miște, în timp ce împrejur umbrele nopții se retrăgeau încet. Când în sfârșit se urni din loc, de foarte departe, de după lanțurile de munți, scăpără ca un fulger soarele, revărsându-și lumina pe culmi, atât de blândă și de frumoasă, încât, dacă n-ar fi fost așa obosit și tulburat, Egger ar fi râs de fericire.

În săptămânile următoare, cutreieră iar și iar pantele stâncoase de deasupra cocioabei, dar Femeia Rece sau Marie sau oricine ar fi fost vedenia aceea nu i se mai arătă niciodată, iar imaginea ei păli treptat, până când dispăru cu totul. De altfel, Egger începuse să uite. Când se scula dimineața, i se întâmpla să-și caute mai bine de-o oră încălțările pe care le pusese la uscat în ajun, atârnându-le de burlanul sobei. Sau, încercând să-și dea seama ce voise să gătească pentru seară, cădea într-un fel de reverie sumbră ce-l obosea într-atât, încât, adesea stând încă la masă, cu capul proptit în mâini, adormea fără să fi pus nimic în gură. Uneori, înainte de culcare, își aducea scăunelul la fereastră și se uita pe geam, în speranța că va regăsi, pe fundalul nopții, o amintire sau alta ce i-ar fi făcut măcar puțină ordine în mintea zăpăcită. Succesiunea

evenimentelor îi aluneca însă tot mai des printre degete, lucrurile se rostogoleau unele peste altele și, îndată ce o imagine părea să i se închege în minte, ea-i scăpa din nou sau se topea ca uleiul de lubrifiere pe un fier încins.

Nu mai târziu de când, într-o dimineață de iarnă geroasă, niște schiori îl văzură ieșind gol-pușcă în fața cocioabei, unde se învârti prin zăpadă în picioarele goale, căutând de zor o sticlă de bere pe care, în ajun, o lăsase afară la rece, câțiva dintre săteni îl declarară nebun de legat pe bătrânul Egger. Asta nu-l deranja. Era conștient de confuzia lui din ce în ce mai mare, dar nebun nu era. Pe deasupra, la vremea aceea nu-i prea mai păsa de părerea celorlalți, iar cum sticla reapăru într-adevăr după o scurtă căutare (mai exact chiar lângă jgheab, crăpase din pricina gerului nocturn, iar Egger linse berea ca pe o înghețată pe băț), consideră, cel puțin în acea zi anume, că gândul și fapta îi fuseseră îndreptățite, ceea ce-i provocă o satisfacție lăuntrică.

Potrivit certificatului de naștere – care însă nu valora, după părerea lui, nici cât cerneala ștampilei de pe el –, Egger ajunsese la vârsta de șaptezeci și nouă de ani. O dusese mai mult decât și-ar fi imaginat vreodată și, una peste alta, era mulțumit. Supraviețuise propriei copilării, unui război și unei avalanșe. Nu se dăduse niciodată în lături de la muncă, detonase explozive pentru a face un număr incalculabil de găuri în stâncă și tăiase probabil destui copaci încât să poată alimenta preț de-o iarnă cu lemnul lor sobele unui întreg orășel. Viața îi atârnase adesea de un fir de ață întins între cer și pământ, iar în anii din urmă, în care fusese ghid, aflase mai multe despre oameni decât era în stare să priceapă. Din câte-și

dădea el seama, nu ducea pe umerii lui povara vreunei vini demne de-a fi amintită, iar ispitelor lumești – beția, desfrânarea și lăcomia – nu le căzuse pradă niciodată. Construise o casă, dormise în nenumărate paturi, în grajduri și pe platforme de camion, ba chiar, pentru câteva nopți, într-o cutie de lemn rusească. Iubise. Și-i fusese dat să ghicească unde poate duce iubirea. Văzuse doi oameni plimbându-se pe lună. Nu fusese niciodată în situația de a crede în Dumnezeu, iar de moarte nu se temea. Nu-și amintea de unde venise și nu știa, la urma urmei, nici unde avea să se ducă. În schimb, putea privi înapoi la timpul scurs între aceste două puncte, la viața lui, fără să-i pară rău, cu un râs sacadat și o singură, mare uimire.

Andreas Egger muri într-o noapte de februarie, nu undeva în aer liber, cum își imaginase adesea, cu soarele-n ceafă sau cu cerul înstelat deasupra frunții, ci în casa lui, așezat la masă. Lumânările i se stinseseră, așa că-i rămăsese doar lumina sărăcăcioasă a lunii ce semăna, în micul pătrat al ferestrei, cu un bec murdar de praf și pânze de păianjen. Se gândea la lucrurile pe care și le propusese pentru următoarele zile: să cumpere câteva lumânări, să astupe o crăpătură în tocul ferestrei, prin care intra curentul, să sape în fața cocioabei un șanț adânc până la genunchi și lat de cel puțin treizeci de centimetri ca să devieze apa provenită de la topirea zăpezii. Vremea era de partea lui, de asta putea fi destul de sigur. Dacă piciorul nu-l supăra seara, vremea de-a doua zi rămânea și ea, de obicei, liniștită. Se înduioșă gândindu-se la piciorul lui, la lemnul ăsta putrezit care-l purtase atâta vreme prin lume. În același timp, nu mai știa dacă acesta încă era un gând sau dacă începuse să viseze. Auzi un sunet, foarte aproape de

ureche. Un susur lin, ca și cum ar fi vorbit cineva cu un copil mic. „S-a făcut târziu“, se auzi el spunând și i se păru că propriile-i vorbe plutiră câteva clipe în fața lui, ca apoi să explodeze în lumina micii luni din fereastră. Simți o durere vie în piept și văzu cum bustul i se înclină încet în față, iar capul îi cade cu obrazul pe masă. Își auzi inima. Și ascultă liniștea care urmă după ce inima încetă să-i mai bată. Așteptă răbdător următoarea bătaie. Iar când bătaia nu mai veni, renunță și muri.

După trei zile, îl găsi poștașul, care-i bătuse-n geam să-i aducă gazeta comunală. Trupul lui Egger se păstrase bine datorită temperaturilor scăzute; părea să fi închis ochii la micul dejun. Înmormântarea avu loc a doua zi. Ceremonia nu dură mult. Parohului îi era frig în timp ce groparii coborâră sicriul în groapa pe care o săpaseră mai înainte cu un excavator de mici dimensiuni. Andreas Egger odihnește lângă soția lui, Marie. Pe mormânt se află o piatră de var nefasonată și plină de crăpături, pe care crește vara linariția, cu florile ei de un violet pal.

Într-o dimineață, cu nici șase luni înainte de moarte, Egger se trezise cu o neliniște interioară care, de când deschisese ochii, îl trăsese din pat și-l împinsese afară din casă. Era la începutul lui septembrie, iar acolo unde razele soarelui străpungeau pătura de nori, vedea sclipind și străfulgerând mașinile navetiștilor care, dintr-un motiv sau altul, nu puteau trăi din turism și, de aceea, se aliniau în fiecare dimineață pe șosea ca să ajungă la timp la locurile lor de muncă aflate dincolo de vale. Lui Egger îi plăcu acest șirag multicolor de mașini care înainta șerpuind pe porțiunea aceea scurtă de

drum, ca apoi să-și piardă contururile în lumina cețoasă și să dispară. În același timp, priveliștea îl întristă. Se gândi că, în afara vizitelor regulate la instalațiile din apropiere ale telefericului și telescaunului firmei Bittermann & Fiii, nu părăsise decât o dată ținutul acesta: când plecase pe front. Își aminti cum intrase prima oară în vale, așezat pe capra unei căruțe (pe atunci, șoseaua era doar un drumeag printre câmpuri, brăzdat de făgașe adânci). Și-n clipa aceea îl năpădi o dorință atât de vie și de arzătoare, încât simți că i se topește inima-n piept. Fără să se mai uite în urmă, o luă din loc. Alergă cât putu de repede, șchiopătând și poticnindu-se, până jos în sat, unde, la stația aflată chiar lângă hotelul cel înalt al poștei, autobuzul galben al liniei 5 – așa-numita Linie a celor Șapte Văi – aștepta cu motorul pornit, gata de plecare.

— Unde vă duc? întrebă șoferul fără să ridice privirea.

Egger îl cunoștea: lucrase câțiva ani ca montator de legături la atelierul de schiuri amenajat în fosta fierărie, înainte ca artrita să-i strâmbe încheieturile, silindu-l să se angajeze la societatea de transport. În mâinile lui, volanul părea o roată subțire de jucărie.

— La capătul liniei! răspunse Egger. Că mai departe nu se poate.

Își cumpără bilet, apoi se așeză pe un loc liber din spate, în mijlocul oamenilor obosiți din sat, pe care-i cunoștea, în parte, din vedere și care fie n-aveau bani să-și cumpere mașină, fie erau prea bătrâni ca să mai priceapă ceva despre tehnică și viteză. Inima îi bătea să-i spargă pieptul când se închiseră ușile și autobuzul plecă din stație. Se lăsă pe spătar și închise ochii. Rămase așa o vreme, iar când se ridică în capul oaselor și deschise iarăși ochii, satul dispăruse și lucrurile se perindau

pe marginea șoselei: mici pensiuni răsărite ca prin farmec în mijlocul ogoarelor. Popasuri pentru automobiliști. Firme de benzinării. Panouri publicitare. Un hotel-restaurant cu cearșafuri întinse la fiecare dintre ferestrele deschise. O femeie stând lângă un gard, cu o mână-n șold și cu trăsături neclare, estompate într-un nor de fum de țigară. Egger încercă să cântărească situația, dar șuvoiul imaginilor îl obosea. Cu puțin înainte să adoarmă, încercă să-și regăsească dorința care-l făcuse să plece din vale. Dar nu mai rămăsese nimic din ea. Preț de-o clipă, i se păru că simte o ușoară arsură în zona inimii, dar nu era decât o închipuire, iar când se deșteptă din nou, nu-și mai aminti ce voia și de ce se afla în acest autobuz.

La capătul liniei, coborî. Făcu câțiva pași pe o suprafață de beton acoperită de buruieni, apoi rămase locului. Nu știa în ce direcție s-o apuce. Locul în care stătea, băncile, clădirea joasă a stației, casele din spatele ei nu-i spuneau nimic. Mai făcu un pas șovăielnic și se opri din nou. Îl luă cu frig. În pripa plecării uitase să-și tragă pe el o jachetă. Nu se gândise să-și pună o pălărie pe cap și nici nu încuiase cocioaba. O luase pur și simplu la fugă, iar acum îi părea rău. De undeva, de departe veneau rumoarea unor voci, strigătul unui copil, apoi sunetul unei portiere trântindu-se, un zgomot de motor tot mai puternic, dar care se domoli repede. Egger tremura acum atât de tare, încât ar fi vrut să se țină de ceva. Lăsă ochii-n pământ, neîndrăznind să se miște. Se văzu pe sine însuși stând acolo, în picioare, un bătrân care nu mai era bun de nimic, pierdut într-o piață goală, și-l cuprinse un sentiment de rușine cum nu mai încercase niciodată-n viață. În clipa aceea simți o mână pe umăr și, întorcându-se încet, îl văzu în fața lui pe șoferul autobuzului.

— Unde vreți s-ajungeți exact? îl întrebă omul.

Bătrânul Egger nu făcea decât să stea pe loc, căutând disperat răspunsul.

— Nu știu, spuse el și scutură încet, iar și iar, din cap. Pur și simplu nu știu.

La întoarcere, Egger se așează pe același loc pe care și-l alesese la plecarea din vale. Șoferul îl ajutase să urce în autobuz și, fără să-l pună să mai plătească biletul sau să mai zică ceva, îl însoțise până-n spate. Deși Egger nu mai adormi de data asta, drumul i se păru mai scurt. Se simțea mai bine, inima i se mai liniștise, iar când autobuzul se afundă pentru prima oară în umbrele albastre ale munților, scăpă și de tremurat. Se uita pe geam și nu știa prea bine ce să gândească sau să simtă. Trecuse atât de mult de când nu mai fusese plecat, încât uitase cum e să te întorci acasă.

La stația din sat, își luă rămas-bun de la șofer cu un semn din cap. De fapt, voia să ajungă cât mai repede acasă, dar, odată ce lăsă-n urmă ultimele case, nemaiavând de parcurs decât urcușul ca o scară până la cocioaba lui, se lăsă-n voia unei dispoziții de moment și o luă la stânga, pe o potecă neumblată, care, după ce înconjura o baltă fără nume, verde ca mușchiul, urca șerpuind până la vârful Glöckner. Urmă o vreme poteca, de-a lungul unui șir de garduri din plasă de sârmă pe care le construise acolo primăria pentru a proteja satul de avalanșe, apoi trecu printr-o crevasă îngustă, asigurată cu grinzi metalice înfipte adânc în stâncă, iar în cele din urmă străbătu fânețele Kar ce se întindeau în umbra unei vâlcele. Iarba strălucea umedă, iar din pământ se ridica un miros de putreziciune. Egger mergea repede, îi era ușor să

meargă, uitase de oboseală și abia mai simțea frigul. I se părea că lasă-n urmă, cu fiecare pas, ceva din singurătatea și din deznădejdea ce-l cuprinseseră jos, în piața aceea străină. Își auzea sângele vâjâindu-i în urechi și simțea vântul rece care-i usca sudoarea de pe frunte. Ajuns în punctul cel mai adânc al vâlcelei, văzu în aer o mișcare abia perceptibilă. Un ceva mic și alb, jucându-i dinaintea ochilor. Apoi, numaidecât, încă ceva. Iar în clipa următoare aerul se umplu de nenumărate crâmpeie minuscule de nori ce se lăsau, plutind agale, pe pământ. Egger crezu întâi că erau flori aduse de vânt, dar era sfârșit de septembrie și de mult nu mai înflorea nimic, darămite la asemenea altitudine. Își dădu seama că ninge. Zăpada cădea tot mai deasă din cer și se așeza pe stânci și pe fânețele de un verde intens. Egger își continuă drumul. Pășea cu mare grijă, atent să nu alunece, iar la fiecare câțiva metri își ștergea cu dosul mâinii fulgii de pe gene și sprâncene. Atunci se înfiripă în el o amintire, un gând fugitiv care-l purtă spre ceva de demult, o imagine aproape șterșă. „Nu e încă timpul“, spuse el cu glas scăzut, și iarna se așternu peste vale.